HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM

2013 – 2018

Készítette: Ópályi Község Önkormányzata
60/2013. (VII. 04.)

Tartalom

Bevezetés 2
A település bemutatása 4
Értékeink, küldetésünk 9
Célok 11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 16
1. Jogszabályi háttér bemutatása 16
2. Stratégiai környezet bemutatása 21
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 23
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 55
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 88
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 96
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 104
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 112
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 113
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 116
1. A HEP IT részletei 116
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése 116
A beavatkozások megvalósítói 118
Jövőképünk 119
Az intézkedési területek részletes kifejtése 120
2. Megvalósítás 147
A megvalósítás előkészítése 147
A megvalósítás folyamata 147
Monitoring és visszacsatolás 148
Nyilvánosság 148
Érvényesülés, módosítás 150
3. Elfogadás módja és dátuma 151
4. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 152
5. Elfogadás módja és dátuma 166

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Ópályi Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait[1], valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.
Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.
A mindenki számára egyenlő esélyeket biztosító társadalom megköveteli a társadalmi érvényesülést gátló akadályok elmozdítását, valamint egy olyan légkör kialakítását, melyben a sokféleség a társadalmi-gazdasági életerő forrását jelenti.

Az elvárások alapján az országok – régiók, kistérségek, települések – feladata a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése.

Az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása jól elkülöníthető fogalmak, melyek egyben egymást kiegészíthető célokat jelölnek meg:

- az esélyegyenlőség biztosítása olyan, általában passzív cselekedet, amely valamit kinyit, lehetővé tesz az adott védett csoport számára is,
- az esélyegyenlőség előmozdítása aktív cselekedet, melynek eredményeként a védett csoport tagjai valóban élni tudnak a számukra is nyitott lehetőségekkel.

Az esélyegyenlőség érvényesüléséről csak akkor beszélhetünk, ha mindkét cél egyszerre teljesül: az adott védett csoport tényleges résztvevővé válik.

Ennek érdekében a fogadókészséget fejleszteni kell, ki kell alakítani

- a megkülönböztetés tilalmát,
- az egyenlő bánásmódot,
- az emberi méltóság tiszteletben tartását,
- a társadalmi szolidaritást.

Az esélyegyenlőség pozitív befolyásolásához megerősítő intézkedéseket kell kidolgozni, melynek stratégiai terve az esélyegyenlőségi program.

A program része

[1] Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

- a körültekintő, részletes helyzetelemzés,
- az alapelvek, célok meghatározása,
- a továbblépés lehetőségeinek megkeresése a partnerségi megközelítés lehetőségének számba vételével.

Az esélyegyenlőség előmozdítása konkrét, a hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával érhető el. Ennek érdekében az állami intézkedések keretén belül a területet érintő szabályozás olyan lehetőségeket biztosít, melyek a közösségi erőforrások leghatékonyabb felhasználását teszik lehetővé.

Jelen esélyegyenlőségi helyzetelemzés célja az, hogy a rendelkezésre álló adatok, dokumentumok alapján feltérképezze Ópályi község problémáit, lehetőségeit és segítse elő a településen élő hátrányos helyzetű személyek életminőségének javítását segítő intézkedési terv megfogalmazását.

A település bemutatása

ÓPÁLYI KÖZSÉG BEMUTATÁSA - HELYZETKÉP

A település története

A település egykori birtokosáról kapta a nevét, egyes források szerint a Dobost is birtokló Gutkeled nembeli, 1289 körül élt Kozma fia Páltól. A személynév az egyházi latin Paulusból való, s ehhez a földrajzi névben még az –i birtokképző járul; jelentése: Pál tulajdona, Pálé.
A falu neve 1294-ben tűnik fel. A település a birtokosok személye után több részre osztódott. A Hont-Pázmányokénak Oroszpályi (Orozpauli) a neve, ez ekkortájt lakatlan volt, míg a Pályiak területén 1327-ben a két tulajdonosnak megfelelően két falurész volt; az egyikben Szent Miklós tiszteletére emelt kápolna állt. Ez utóbbi falurésznek a birtokosa 1334-ben királyi küldött, 1335-ben pedig Lengyel János ügyében tanúskodott. 1337-ben Egyed fia János itteni birtokrészét Magyar Dénesnek adta. Pályiból 1337-ben a Rédeiek, 1364-ben a Czudarok kaptak részeket, utoljára pedig, 1482-ben a királyné is.
A falut a XV. századtól általában Szabolcs vármegyéhez számították, bár a XVI. század elejétől a XVII. század végéig a szatmári várhoz tartozott. A XVIII. században több család kapott itt birtokrészt: így a Teleki, Barkóczy, Újfalussy, Iklódi, Bogcha és Izsák családok. A XIX. század közepéig ugyanezek voltak a földesurai, a XX. sz. elején pedig a gróf Vay, báró Uray és Teleki családok bírtak itt nagyobb területtel. Lakói a középkorban magyarok voltak, de egyes források szerint az Oroszpályinak nevezett falurészben északról jött szlávságnak is kellett laknia. A XVI. században lakossága lecsökkent, ekkor újabb telepítés történt, ezúttal a románok kerültek be. A XIX. században is számottevő idegen népelem jelenlétéről tudnak a források. A század közepén Fényes Elek még magyar-orosz falunak nevezi. 1856. április 8-án egy óriási tűzvészben leégett az egész falu, csak a református templom maradt sértetlen; az egyház ekkor elvesztette úrasztali felszerelését és irattárát. A XIX. század közepén 316 református és 822 más, az 1911-13. évi névtárak szerint 541 református és 1431 más vallású lakos élt itt.
A község az 1860-as években közigazgatásilag a Nyíri, 1870-től a Mátészalkai járáshoz tartozott, majd Mátészalka városkörnyékének része lett. A XX. század elején önálló nagyközség volt. 1969-től közös községi tanács székhelye, a társközsége Nyírparasznya, az 1980-as évek közepétől 1990-ig önálló községi tanácsú település. Jelenleg önálló község. (www.opalyi.hu/:)

A település demográfiai mutatói

Ópályi Község lakosságszáma 3105 fő, amelyből a 0-18 éves népesség száma 927 fő. Az ellátások szervezése kapcsán figyelembe veendő számok e korcsoporton belül: a 0-3 éves korúak száma 196 fő, a 4-7 éves korú gyermekek száma 266 fő, a 8-14 évesek száma 314 fő, míg a 15-18 évesek száma 151 fő, nyugdíjkorhatárt betöltöttek 509 fő, az aktív korú nem foglalkoztatottak száma 370 fő, a többi aktív korú kereső, illetve munkahellyel nem rendelkező regisztrált munkanélküli.

Az első csoportnak az anya és gyermekvédelmi feladatok, illetve a védőnői szolgálat szervezése, a második csoportnak az óvodai ellátás, illetve a napközi otthonos ellátás, a harmadik csoportnak az általános iskolai oktatás és napközi otthoni ellátás, ezen túlmenően a gyermekétkeztetés, míg a negyedik csoportnak középiskolai továbbtanulás szervezése vonatkozásában van jelentős szerepe.

A korcsoportokon belül egyre nagyobb a roma kisebbséghez tartozók aránya. Az óvodás korúak **78 %-a,** míg az iskolás korúaknak **80 %-a** tartozik ehhez a csoporthoz.
A középfokú oktatási intézményben tanuló roma kisebbséghez tartozók száma az utóbbi 5 évben átlagosan **6 fő.**

Ennek az összetételnek – természetesen egyéb okok közrehatásának is betudhatóan – egyik következménye az, hogy a középiskolai végzettséggel, illetve diplomával rendelkező fiatalok többsége elvándorol a településről. Azok viszont akik csak az alapfokú oktatásban vesznek részt, a településen maradnak.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	2931	
2008	2873	98%
2009	2890	101%
2010	2830	98%
2011	2847	101%
2012	2924	103%

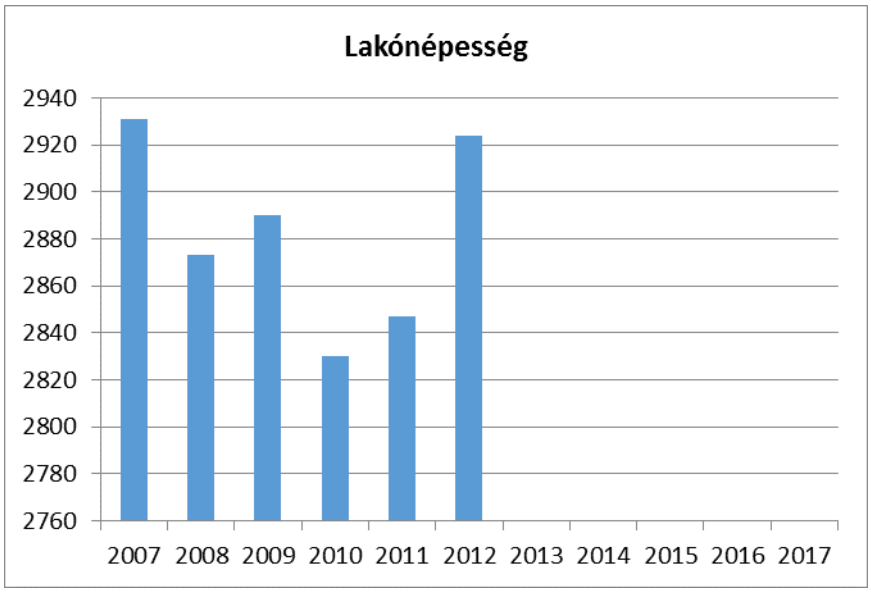

A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek együttes száma.

2. számú táblázat - Állandó népesség

	fő			%	
	nők	**férfiak**	**összesen**	**nők**	**férfiak**
nő	1541	1564	3105	51%	49%
0-2 évesek	58	40	98	59%	41%
0-14 éves	328	350	678	48%	52%
15-17 éves	71	80	151	47%	53%
18-59 éves	757	912	1669	45%	55%
60-64 éves	84	75	159	53%	47%
65 év feletti	243	107	350	69%	31%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség száma az adott területen bejelentett lakóhellyel állandó lakással rendelkező személyek száma, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük ideiglenes lakásuk.

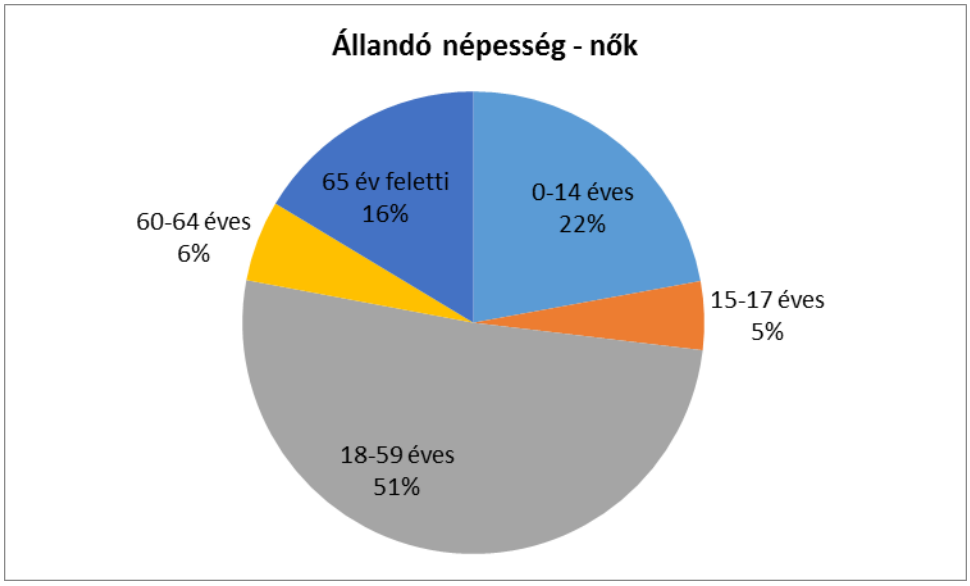

A település állandó népesség számából kitűnik, hogy a nők aránya korosztályonként változó. A legnagyobb számban a 18-59 év közöttiek vannak.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	489	794	61,6%
2008	327	675	48,4%
2009	340	690	49,3%
2010	344	671	51,3%
2011	350	678	51,6%
2012	323	693	46,6%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelenti, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut.

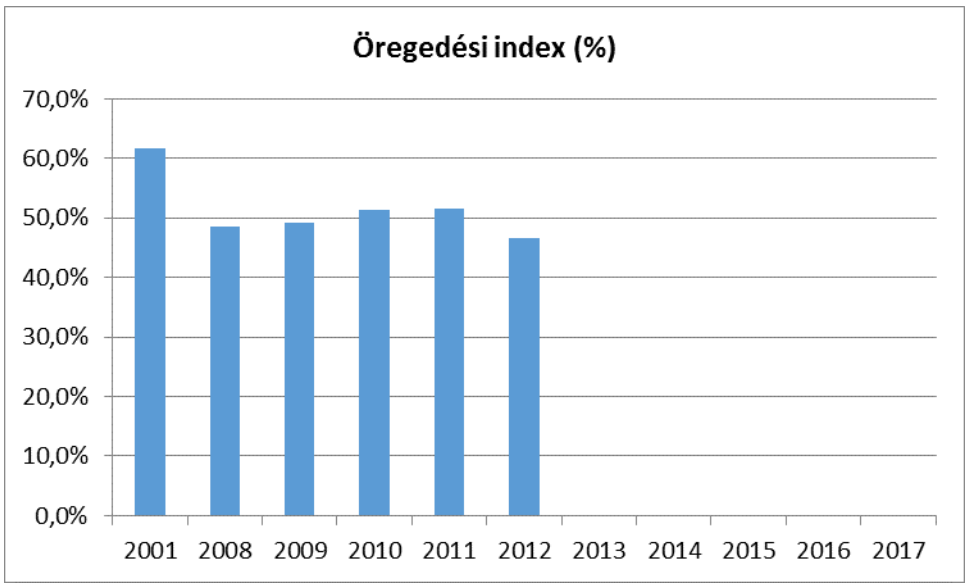

A település öregedési mutatószámai évenként csökken, tehát a lakosság arányát tekintve egyre fiatalodik a lakosság.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	47	90	-43
2009	119	112	7
2010	60	105	-45
2011	78	102	-24
2012	101	82	19

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

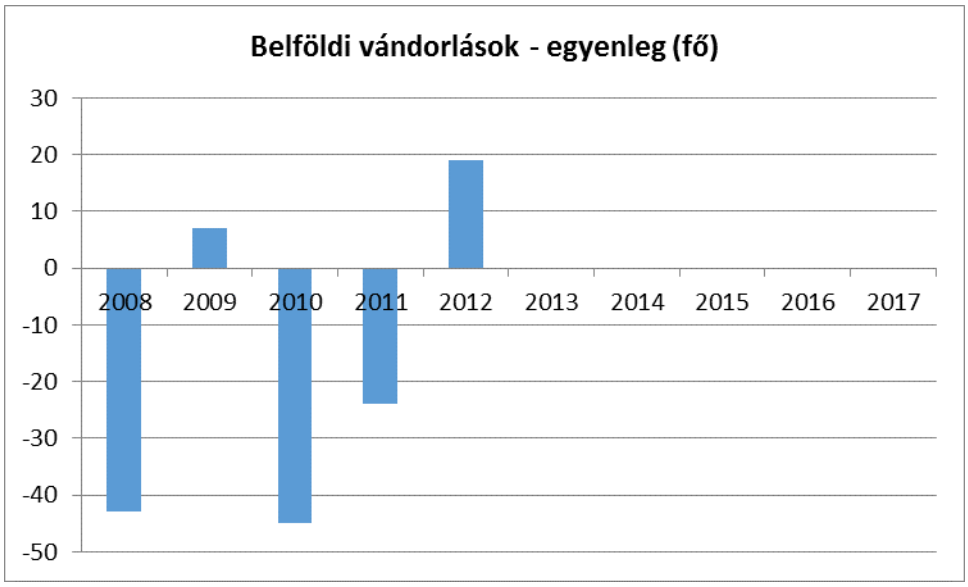

A belföldi vándorlási mutató szerint a település vonzereje többnyire negatív előjelet mutat, tehát az elvándorlás a jellemző. Ez azért aggasztó, mert a falu minden szempontból élhető település, kivéve a helyben található munkahelyek számát. Amennyiben a lakosság főleg a fiatalok számára a munkához való hozzáférés megoldódna, a helyben maradás sem jelentene számukra gondot.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	60	35	25
2009	65	30	35
2010	50	28	22
2011	60	26	34
2012	52	29	23

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

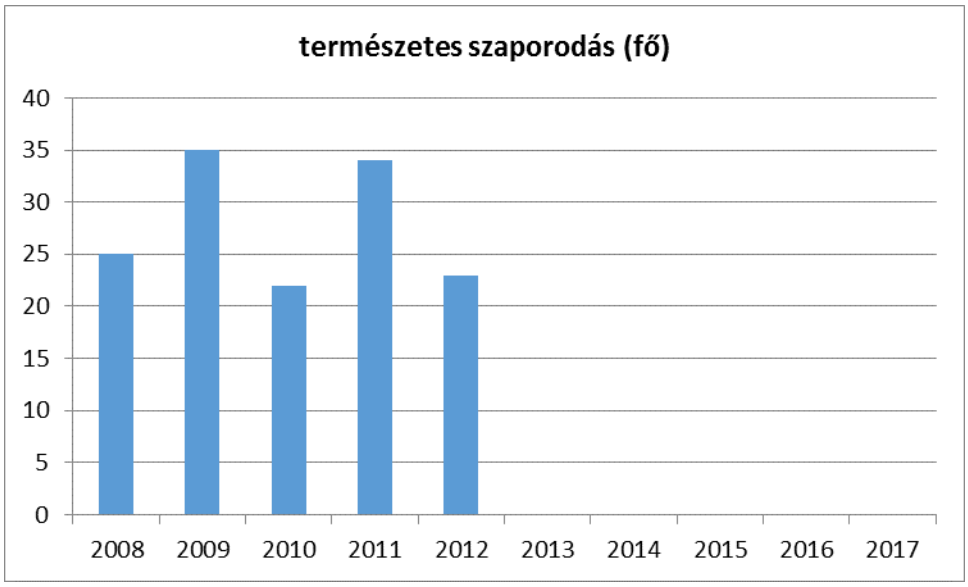

Természetes szaporodás nálunk pozitív előjelű, ami azt jelenti, hogy az élve születések száma több mint az elhalálozások száma. Ez is annak a bizonyítéka, hogy a falu nem elöregedő, a gyermekek és a fiatalok mellett egyre több esetben kell figyelni a főleg egyedül élő magukra maradt idős emberekre.

Értékeink, küldetésünk

A társadalmi esélyegyenlőtlenségek megszüntetése az Európai Unió és hazánk törvényi előírásainak betartása mellett a település számára is alapvető jelentőségű. Fontos, hogy végső célként minden állampolgár, ezen belül minden helyi lakos számára megteremtődjön az esélyegyenlőség az élet különböző területein.
Így: a

- tanulásban,
- a szociális és egészségügyi ellátásban,
- a munkához jutásban,
- a fizikai környezetben,
- a közszolgáltatások elérésében.

A helyi esélyegyenlőségi programnak kiemelt figyelmet kell fordítania:

- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;
- a nevelés, oktatás területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;
- munkaerő-piaci szegregáció visszaszorítására, a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására;
- a lakóhelyi szegregáció felszámolására;
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, a közügyek irányításában.

Alapvető követelmény az esélyteremtő tevékenység, valamint ennek tervszerű dokumentálása a települési esélyegyenlőségi program kidolgozásával és megvalósításával.

Mindig a helyzet megismerése, a fontosabb problémák feltárása a kiindulópont. Ezt követően a lehetséges faktorok számbavétele, feladataik megjelölése következik. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a helyzetelemzés mellett a legtöbb, amit tehetünk, hogy képzett és felkészült, a probléma iránt érzékeny, elkötelezett együttműködő partnerek hálózatát alakítjuk ki.

Az esélyegyenlőség biztosítása tág értelemben két eltérő, de egymással szorosan összefüggő, egymásra épülő elvárást fogalmaz meg.

Egyrészt az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését, a hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) tilalmát jelenti, másrészt olyan esélyegyenlőségi politikák kialakítását és végrehajtását, amelyek a hátrányos helyzetű állampolgárok életkörülményeinek javítását segítik elő különböző területeken.

Önkormányzatunk működése során az esélyegyenlőség megvalósítását - az EU elvárásoknak is megfelelően - horizontális elvként kell meghatározni, melynek át kell hatnia az Önkormányzat valamennyi tevékenységét: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását, és a helyi szintű közpolitikák alakítását egyaránt.

Ópályi Község Önkormányzata és szervei tudatában vannak annak, hogy munkáltatóként, intézményfenntartóként, közvetlen szolgáltatóként, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként is kötelesek megtartani valamennyi jogviszonyukban és eljárásukban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben (Ebktv.) meghatározott egyenlő bánásmód követelményét.

- Ópályi Község Önkormányzata elkötelezett az egyenlő esélyek biztosítása iránt, minden polgára számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhassanak, tanulhassanak és élhessenek a településen, és lehetőségeihez mérten megtesz mindent annak érdekében, hogy megakadályozza bárki áldozattá válását.

- Ópályi Község Önkormányzata a képviselő-testület és szervei döntéseiken keresztül is kifejezik elkötelezettségüket az esélyegyenlőség területén.

- A jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a település a társszervekkel, társulásaival, civil szerveződéseivel, egyházakkal, önszerveződő közösségeivel, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

- Az Önkormányzat és intézményei maradéktalanul betartják az egyenlő bánásmódra vonatkozó uniós és hazai jogszabályokat, a megkülönböztetés elleni küzdelemben vezető szerepet vállalnak és felhasználva helyzetüket és a befolyásukat, ahol csak lehetséges, segítenek leküzdeni a diszkriminatív akadályokat.

- Ösztönözik a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a közösség életében.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Ópályi Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:
az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
a diszkriminációmentességet,
szegregációmentességet,
a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

Fontos, hogy minden állampolgár számára egyenlő esélyeket biztosítsunk a fő esélyegyenlőségi területek mindegyikén:

- a családbarát munkahelyi körülmények megteremtésében és erősítésében,
- a nemek közötti esélykülönbségek csökkentésében,
- akadálymentesítésében,
- a fogyatékkal élők életminőségének és munkaerő-piaci esélyeinek javításában,
- a romák életminőségének és munkaerő-piaci esélyeinek javításában,
- más hátrányos helyzetű csoportok munkapiaci és társadalmi esélyeinek javításában.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.
További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

Fő célkitűzéseink:

- az esélyegyenlőség folyamatos érvényesítése a különböző önkormányzati határozatok meghozatalában, intézkedések megtételében,
- a hátrányos megkülönböztetés csökkentése, megszüntetése,
- a megkülönböztetéstől mentes gondolkodás erősítése,
- egyenlő bánásmód és az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a hátrányos helyzetű csoportok számra:
  - időskorú személyek,
  - fogyatékossággal élő emberek,
  - munkanélküli emberek,
  - munkába visszatérő személyek,

- pályakezdő fiatalok,
- nők és munkahelyen foglalkoztatott kisgyermekes szülők,
- mélyszegénységben élők és roma származású emberek,
- alacsony iskolai végzettségű személyek.

- Együttműködés és együttműködés összehangolása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében
- a közoktatási,
- a foglalkoztatási,
- a közművelődési,
- a szociális,
- az egészségügyi,
- más közszolgáltatási területen.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.
További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.
Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

Az 5 fő esélyegyenlőségi terület és célcsoport

1. Családbarát körülmények megteremtése, erősítése települési szinten

A fogalom legszűkebb értelmezése szerint a családbarát intézkedések elsősorban a kisgyermeket nevelő szülőket hivatottak segíteni abban, hogy mind munkájukat, mind családi-háztartási kötelezettségeiket el tudják látni.

A gyermekek társadalmi helyzetének javítása, a gyermekszegénység elleni küzdelem és a családjukból kiemelt gyermekek integrációja kulcsfontosságú a szegénység és a kirekesztődés újratermelődési folyamatainak megállításában.

Az oktatásban is szükséges a szegregációs iskolai gyakorlatok elleni küzdelem és a hátrányos helyzetű tanulók oktatási esélyeinek növelése.

A gyermeket nevelő családok jövedelemteremtő képességének támogatása és anyagi biztonságának megőrzése miatt különös hangsúlyt kell helyezni a gyermekjóléti és a családokat segítő-támogató szolgáltatásokra. Ahhoz, hogy a szülők munkaerőpiacra történő visszatérését elősegítsük, fokozott hangsúlyt kell helyezni a gyermekek napközbeni ellátására.

Szintén fontos terület még a gyermekbántalmazás elleni küzdelem és a gyermekek jogainak figyelembevétele.

A családbarát munkahely tágabb értelmezése a család legkülönfélébb formáival számol, figyelembe veszi nemcsak a gyerekek, hanem más, pl. idős, beteg, fogyatékossággal élő családtagokkal kapcsolatos kötelezettségeket is.

A családbarát munkahely koncepció nem abból indul ki, hogy mindez kizárólag a nők feladata, ezért lehetővé teszi a munkarend családi szükségletekhez való igazítását, és törekszik arra, hogy mind a nők, mind a férfiak igénybe vegyék a munkaadó által nyújtott lehetőségeket a munka és a magánélet közötti egyensúly erősítésére.

A családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását, támogató intézkedéseket számos esélyegyenlőségi intézkedés támogathatja, ilyen például a rugalmas munkaidő vagy távmunka lehetősége, szervezeti/ vállalati gyermekintézmény fenntartása, illetve a kapcsolattartás megszervezése a GYES-en, GYED-en lévőkkel.

2. Nemek (férfiak és nők) közötti esélykülönbségek csökkentése

A nők teszik ki a népesség felét, és sajátos problémáik alapvető társadalmi kérdéseket érintenek.

A nők munkahelyi hierarchiában elfoglalt helye úgy jellemezhető, hogy minél lejjebb megyünk a foglalkozások rangsorában, annál több nőt találunk az alacsonyabb keresetet jelentő és alacsonyabb presztízsű állások betöltői között (ezt hívjuk foglalkozási szegregációnak), míg a szervezeten belüli a vertikális szegregáció erősödésére utal a női vezetők rendkívül alacsony aránya.

A nők és a férfiak munkaerő-piaci esélyegyenlőségének alapvető feltételei közé tartoznak a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását lehetővé tevő családtámogatási ellátások, az elérhető és megfelelő minőségű gyermekgondozási, illetve a gondozásra szoruló családtag ellátását segítő szolgáltatások, valamint a családi kötelezettségeket rugalmasan figyelembe vevő munkaszervezetek és foglalkoztatási formák elterjesztése.

A nők és férfiak közötti egyenlőség területei, jellemzői Magyarországon: a férfiak egészségi és mentális állapota lényegesen rosszabb, mint a nőké. Még mindig jellemző a nőket a háztartásba száműző szerepfelfogás.

A nők karrierépítésének erősödésére utal, hogy a gyermekszülés ideje kitolódott.

A bűncselekményekben a nők ötször gyakrabban jelennek meg sértettként, mint elkövetőként.

Bár a munkavállaló nők iskolai végzettség szerinti összetétele jelentősen javult az elmúlt évtizedekben, és mára a felsőoktatásban a nők aránya elérte – sőt meg is haladta – a férfiak arányát, mégsem csökkentek a nemek közötti keresetkülönbségek, melyek a szellemi dolgozók körében a legnagyobbak. A nők munkájukért kisebb bért kapnak.

Cél olyan intézkedések támogatása a munkáltatóknál, amelyek erősítik a nemek közötti egyenlőséget, ilyen például a nők létszámának növelése a szervezet felső- és középvezetésében, továbbá az egyenlő munkáért egyenlő bért elvének gyakorlati érvényesítése is, de ide tartozik a nők számának emelése a kutatásfejlesztési munkában.

3. A fogyatékkal élők életminőségének javítása, az akadálymentesítés előrehaladása

A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport, a társadalom életének szinterein való megjelenésük alapfeltétele az akadálymentesítés. Rajtuk kívül haszonélvezői az akadálymentes környezetnek a kisgyermekes, babakocsival közlekedő szülők, a beteg és idős emberek is.

Az esélyegyenlőség szempontjainak vizsgálatánál két tényező kerül értékelésre: az építési beruházások esetében a fizikai akadálymentesítés, a többi fejlesztés esetében a fogyatékkal élők számára biztosított info-kommunikációs hozzáférés az eszközök, szolgáltatások használatához (vakbarát számítógépes és egyéb eszközök, könnyen érthető kommunikáció, stb.).

Magyarországon az 1990-es évtizedben jelentősen visszaesett a foglalkoztatottság, és ez a fogyatékos emberek munkaerő-piaci helyzetére is hatással volt.

***Fogyatékos személy*:** aki érzékszervi, így különösen látásszervi, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A fogyatékkal élők munkaerőpiacon való megjelenésének előmozdítása érdekében szükséges a fogyatékkal élők számára az akadálymentes környezet kialakítása, továbbá a közlekedési nehézségek miatt a távmunka lehetőségének biztosítása.

A szociális ellátások területén a fogyatékossággal élő személyek esetében a saját lakókörnyezetben történő segítségnyújtás kap prioritást.

A fogyatékos emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja.

Közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A fogyatékkal élők legnagyobb részének egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű nyugdíj, járadék, segély.

Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

4. Romák életminőségének és munkapiaci esélyeinek javítása

Azt a személyt tekintjük románnak, aki annak vallja magát. Valamely nemzeti, etnikai csoporthoz tartozás (roma származás) vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért a kisebbségi csoporthoz tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben a törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály valamely kisebbségi jog gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti.

A lakosság több mint 10 százalékát alkotó roma népesség foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, jövedelmi és lakhatási helyzetére vonatkozó mutatók messze elmaradnak a nem roma lakosság mutatóitól.

A romák integrációjának érdekében első lépésként a következő intézkedések meghozatalára kerülhet sor: az életminőség javítására, integrált oktatás és képzés elősegítésére, a foglalkoztatás növelésére, és az információs társadalomba való integrációra.

Az intézkedések elsősorban a rászoruló családok napi megélhetési gondjainak enyhítésére (rendszeres szociális támogatás, alkalmi segély), illetve átmeneti kereseti lehetőségek biztosítására (közmunkaprogramok, közhasznú munka) irányulnak, de a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, sok esetben roma családok esélyegyenlőségének hosszú távú javításához, a társadalmi hátrányaikat megalapozó és generációkon át újratermelő okok felszámolásához (oktatás, lakáshelyzet megoldása, munkahelyteremtés) kevésbé járulnak hozzá.

5. Más sajátos élethelyzetű csoportok társadalmi esélyeinek javítása

A fő esélyegyenlőségi célcsoportok mellett a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok esélyegyenlőségének elősegítése tartozik a program fő céljai közé. Az egyik ilyen fő veszélyeztetett csoport a gyermekek.

A gyermekek szegénységének kockázatát növelő tényező közé tartozik a szülő kereső foglalkozásának hiánya, a nagycsaládban való nevelkedés, illetve a hátrányos lakóhely.

A gyermekszegénység kezelésének egyik kulcskérdése a szülők foglalkoztatási esélyeinek növelése, de természetesen további eszközt jelentenek a pénzbeli és természetbeni támogatások, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások.

A másik kiemelt társadalmi csoport az idős emberek csoportja. A magyar társadalom elöregedő társadalom. Az elöregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül.

Az aktív és méltó időskor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

„(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkivel bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja."

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

2003. évi CXXV. törvény 8. § Hátrányos megkülönböztetés:

Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt

a) neme,

b) faji hovatartozása,

c) bőrszíne,

d) nemzetisége,

e) nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása,

f) anyanyelve,

g) fogyatékossága,

h) egészségi állapota,

i) vallási vagy világnézeti meggyőződése,

j) politikai vagy más véleménye,

k) családi állapota,

l) anyasága (terhessége) vagy apasága,

m) szexuális irányultsága,

n) nemi identitása,

o) életkora,

p) társadalmi származása,

q) vagyoni helyzete,

r) foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama,

s) érdekképviselethez való tartozása,

t) egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága)

miatt részesül más, összehasonlítható helyzetben levő személyhez vagy csoporthoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban.

9. § Közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat más, összehasonlítható helyzetben lévő személyhez vagy csoporthoz képest lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz.

Zaklatás, jogellenes elkülönítés, megtorlás

10. § (1) Zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő magatartás, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő vagy támadó környezet kialakítása.

(2) Jogellenes elkülönítésnek minősül az a magatartás, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságai alapján egyes személyeket vagy személyek csoportját másoktól - tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indok nélkül - elkülönít.

(3) Megtorlásnak minősül az a magatartás, amely az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt kifogást emelő, eljárást indító vagy az eljárásban közreműködő személlyel szemben ezzel összefüggésben jogsérelmet okoz, jogsérelem okozására irányul vagy azzal fenyeget.

Előnyben részesítés

11. § (1) Nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését az a rendelkezés, amely egy kifejezetten megjelölt társadalmi csoport tárgyilagos értékelésen alapuló esélyegyenlőtlenségének felszámolására irányul, ha az

a) törvényen vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeleten, illetve kollektív szerződésen alapul, és határozott időre vagy határozott feltétel bekövetkeztéig szól, vagy

b) a párt ügyintéző és képviseleti szervének megválasztása, valamint a pártnak a választási eljárásról szóló törvényben meghatározott választásokon történő jelöltállítása során a párt alapszabályában meghatározott módon érvényesül.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott rendelkezés nem sérthet alapvető jogot, nem biztosíthat feltétlen előnyt, és nem zárhatja ki az egyéni szempontok mérlegelését.

A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet

  „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és

- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.
- Magyarország Alaptörvénye XV. cikke kimondja, hogy:
  (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
  (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen
  faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy
  társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
  (3) A nők és a férfiak egyenjogúak.
  (4) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
  (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket."

Az esélyegyenlőség biztosításával összefüggő etikai elvek:

- **Megkülönböztetés tilalma, egyenlő bánásmód elve:**

  a közszolgáltatások működésében meg kell előzni az állampolgárok hátrányos megkülönböztetését. A megkülönböztetés tilalma vonatkozik a lakosok bárminemű faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti diszkriminációjára.

- **Az emberi méltóság tiszteletben tartása:**

  Az állampolgárok emberi értékük, méltóságuk, egyediségük alapján tiszteletet érdemelnek, érdekeiket figyelembe véve olyan körülményeket és légkört kell kialakítani, melyek ezeknek az alapvető értékeknek a megőrzését és megerősítését szolgálják.

- **Szolidaritás:**

  A társadalom számára minden állampolgár egyformán értékes, ezért a város minden közösségének és polgárának érdeke a szolidaritás erősítése, mely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi integrációját, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit. A rászoruló embernek megfelelő hozzáférést kell biztosítani az erőforrásokhoz, szolgáltatásokhoz abból a célból, hogy ő maga is el tudja végezni feladatait, meg tudjon birkózni a nehézségekkel.

- **Méltányosság és rugalmas ellátás:**

  A megkülönböztetés tilalma nem old fel minden létező egyenlőtlenséget.

  Olyan pozitív méltányos és rugalmas intézkedéseket kell kidolgozni, melyek elősegítik az érintettek társadalmi pozíciójának, életminőségének javulását.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az Ekbtv. 31 §-a értelmében a helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
Kiemelt figyelmet kell fordítani az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre. Figyelemmel kell lenni az oktatás-képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására. Biztosítani kell a közszolgáltatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést. Olyan intézkedéseket kell hozni, mely csökkenti a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányát, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.
Mindezek megvalósulását támogatnia kell a helyi önkormányzat által hozott döntéseknek. Ópályi Község Önkormányzat Képviselő-testülete e témát is érintő, törvényi előírások betartása mellett megalkotott helyi rendeleteinek, melyek a lakosság alapvető létfeltételeit, a település működését, az ehhez szükséges közszolgáltatások közvetlen igénybevételének lehetőségeit biztosítják.

Ópályi Község Önkormányzat Képviselő-testülete a Magyarországi helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.) 42. § 1. pont és az 53. § (1) bekezdés felhatalmazása alapján, az Alaptörvény 32 cikk (1) bekezdés a) és d) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva az önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatában az önkormányzat által ellátott feladat- és hatásköröket az alábbiakban határozza meg.

„(1) A Képviselő-testület gyakorolja az önkormányzati jogokat, ellátja a jogszabályokban meghatározott és az önként vállalt feladatokat.
(2) A Képviselő-testület főbb feladat-, és hatáskörét – benne az önként vállalt feladatokkal együtt tartalmazza”[2]

[2] Ópályi Község Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzata

Képviselő-testület főbb feladat és hatásköre

I. A helyi közügyek, valamint a helyi önkormányzati feladatok:
1. településfejlesztés, településrendezés;
2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmények elnevezése;
4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások,
5. környezet-egészségügyi (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
6. óvodai ellátás;
7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása, filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme, a helyi közművelődési tevékenység támogatásai, védelme
8. szociális, gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkár elhárítás;
12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem helyi közfoglalkoztatás;
13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
14. kistermelők, őstermelők számára – a jogszabályban meghatározott termékek értékesítései lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
15. sport, ifjúsági ügyek;
16. nemzetiségi ügyek;
17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
19. hulladékgazdálkodás;
20. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásáért felelősnek minősül.

II. Önként vállalt önkormányzati feladatok:
1. méltányos szociális ellátások, helyi lakásfenntartási támogatás nyújtása, átmeneti segély, temetési segély, méltányossági ápolási díj, méltányossági közgyógyellátás nyújtása,
2. első lakáshoz jutók támogatása,
3. térítési díjak átvállalása,
4. Gyvt-n felül további kedvezmény biztosítása,
5. nemzetközi kapcsolatok ápolása,
6. kitüntetések adományozása,
7. széles közösséget érintő rendezvények szervezése, támogatása (falunap, advent stb.)
8. civil szervezetek anyagi támogatása”[3]

A Képviselő-testület kizárólagos hatáskörébe tartozik a fenti feladat és hatásköröket érintő helyi rendeletek alkotása, végrehajtása.

[3] Ópályi Község Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzata

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Ópályi Község Képviselő-testülete 2013-2020. évre vonatkozó településfejlesztési koncepcióját 2013. március 7-ei ülésén fogadta el. Az előírások hatálya kiterjed Ópályi Község közigazgatási területére. A község közigazgatási területén területet felhasználni, továbbá telket alakítani, építményt, építményrészt, épületegyüttest építeni, átalakítani, bővíteni, felújítani, helyreállítani, korszerűsíteni és lebontani, elmozdítani, a rendeltetést megváltoztatni és ezekre hatósági engedélyt adni e koncepció rendelkezéseinek megfelelően lehet. A település településszerkezeti terve az Önkormányzat 21/2013. (III. 07.) sz. határozatával megállapított településfejlesztési koncepción alapul.

Az önkormányzat feladatellátása, ezzel együtt a finanszírozási rendszer is 2013. évtől átalakult. A korábban az önkormányzatok által ellátott feladatok egy része az államhoz került. Ezzel együtt a feladatellátást szolgáló, eddig az önkormányzatoknak átengedett források nagyobb része, illetve egyéb, feladatokhoz szorosan nem kötődő támogatások egy része is átirányításra került a központi költségvetésbe. Az önkormányzatoknál maradó feladatok nagyobb részét a klasszikus értelemben vett önkormányzati feladatok (igazgatási feladatok, településüzemeltetés, közvilágítás stb.) teszik ki. Ezen helyi közügyek ellátását 2013-tól egy – az önkormányzatok jövedelemtermelő képességétől függő – általános jellegű támogatás biztosítja. Ezek figyelembevételével készül az önkormányzat költségvetési koncepciója.

Az önkormányzat feladatellátása, ezzel együtt a finanszírozási rendszer is 2013. évtől átalakult. A korábban az önkormányzatok által ellátott feladatok egy része az államhoz került. Ezzel együtt a feladatellátást szolgáló, eddig az önkormányzatoknak átengedett források nagyobb része, illetve egyéb, feladatokhoz szorosan nem kötődő támogatások egy része is átirányításra került a központi költségvetésbe. Az önkormányzatoknál maradó feladatok nagyobb részét a klasszikus értelemben vett önkormányzati feladatok (igazgatási feladatok, településüzemeltetés, közvilágítás stb.) teszik ki. Ezen helyi közügyek ellátását 2013-tól egy – az önkormányzatok jövedelemtermelő képességétől függő – általános jellegű támogatás biztosítja. Ezek figyelembevételével készül az önkormányzat költségvetési koncepciója.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Ópályi Község Önkormányzata az alábbi társulásoknak tagja:

- Szatmári Többcélú Kistérségi Társulás abból a célból jött lére, hogy a kistérség lakossága az önkormányzati közszolgáltatásokhoz minél teljesebb körben jusson hozzá, és az Önkormányzatok ezen megállapodás keretében történő együttműködéssel minél teljesebb, forrásaik célszerű és optimális felhasználásával biztosítsák a mind magasabb szintű ellátást, közszolgáltatást és a településfejlesztést.

- Szatmári Kistérségi Egyesített szociális- és Egészségügyi Alapellátási Intézmény Gyermekjóléti Társulása azzal a céllal jött létre, hogy az Önkormányzatok ezen megállapodás keretében történő együttműködéssel minél hatékonyabb, célszerűbb szociális és gyermekjóléti ellátást biztosítsanak a településen élő lakosság számára. Önkormányzatok kötelező feladataként a szociális alapszolgáltatások biztosítása, a nem kötelező alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása a szociálisan rászorulók részére, a krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára segítséget nyújtson.
  Az önkormányzatok számára a társulások létrehozása, fenntartása azért célszerű, mert a társulások a kiegészítő állami támogatások igénybevételére jogosulttá válnak, mely a társulások részére a közösen fenntartott intézmények költségtakarékosabb működtetését eredményezik.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését a Központi Statisztikai Hivatal, a VÁTI Nonprofit Kft. (teljes nevén VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.), TEIR - az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, TÁKISZ, a helyi önkormányzat adatbázisa, valamint a helyi adatgyűjtés szolgálta.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Ma Magyarország egyik legsúlyosabb gondja a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén, valamint a hátrányos helyzetű térségekben és települések perifériáján növekvő és újonnan kialakuló rossz lakhatási körülmények. Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben.

A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5–600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. Ugyanakkor a romák etnikai csoportjára külön figyelmet kell fordítanunk, hiszen a tapasztalatok azt mutatják, hogy a szegények között is ők a legszegényebbek, és eddig őket érték el legkevésbé a felzárkóztató programok. A „kifejezett, de nem kizárólagos” (explicit but not exclusive) célzás uniós alapelvének megfelelően a roma népesség bevonásához szükség van speciális eszközökre és megközelítésre.

Az 1993-ban elfogadott, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló törvény lehetőséget teremt arra, hogy a romákat valóban partnernek tekintve bevonjuk az őket érintő ügyekbe, így ösztönözve részükről az aktivitást és a felelősségvállalást. A készülő új nemzetiségi törvény ezeket a jogokat kiterjeszti és megerősíti (parlamenti képviselet). A későbbiekben ismertetett kisebbségi önkormányzati rendszer eredménye, hogy a romák Európában egyedül Magyarországon rendelkeznek államilag garantált országos választáson létrejött képviselettel, amely biztosítja számukra a kulturális autonómiát. Az utolsó önkormányzati választásokkal egy időben megtartott kisebbségi választáson több mint 130 ezer roma regisztrált önkéntesen, és szerzett választási jogosultságot (az összes kisebbségi választó 58%-a). ők több mint 6 ezer helyi képviselőt választottak, akik megválasztották a 20 területi (megyei és budapesti) roma kisebbségi önkormányzatot, valamint az Országos Roma Önkormányzatot. Ennek elnökével, Farkas Flóriánnal a kormány nevében Orbán Viktor miniszterelnök 2011 májusában aláírt egy „Keretmegállapodás”-t, amely konkrét vállalásokat rögzít a romákat érintő legfontosabb kérdésekben. Ez a legmagasabb szinten aláírt dokumentum egyrészt jelzi a többségi, nem roma magyar társadalom felé a kormány elköteleződését a romák felzárkóztatására, másrészt azt üzeni Magyarország legnagyobb etnikai kisebbségének (az új Alkotmány szerint „nemzetiség”), hogy számíthatnak a partneri együttműködésre.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad.

Tudatosan kívánjuk tehát fenntartani azt a kétirányú megközelítést, mely egyszerre küzd a nem csak a romákat sújtó elszegényedés ellen, miközben figyelemmel kíséri, ha kell, speciális, antidiszkriminációs programokkal is a romák helyzetének alakulását. Húsz évvel a parlamenti demokrácia újbóli megszületése után ez az ügy Magyarország hitelességi kérdése is. Nem fogadhatjuk el azt az állapotot, hogy a diktatúra az élet bármely területén többet nyújtson az állampolgároknak, mint a demokrácia. Hogyan tudná értékelni a polgári szabadságot az, akit a szociális leszakadás megakadályoz abban, hogy ezt a szabadságot élvezze?!

A kormány programjának „A cigányság körülményeinek javítása, társadalmi beilleszkedésének elősegítése” című fejezetében célként határozta meg, hogy a cigányság problémáit nemzeti ügyként, s nem pusztán szegénypolitikaként kezeli. Ennek érdekében – igazodva a Nemzeti Roma Stratégiák 2020-ig tartó uniós keretrendszeréhez – a kormány célja 10 éves időtávlatban meghatározni a szegénységben élők, köztük a romák társadalmi és munkaerő-piaci integrációja középtávú kihívásait, céljait és a szükséges beavatkozási irányokat.

A hatékony társadalmi felzárkózást szolgáló programok tervezéséhez és végrehajtásához szükséges a hazai cigányság helyzetének jobbítását szolgáló eddigi programok módszeres áttekintése és a romák helyzetét érdemben javító cselekvési terv megalkotása is, mely egyszerre céloz meg minden szegénységben élőt, de külön nevesíti azokat a módszereket és intézkedéseket, melyek biztosítják a romák valóságos bevonását.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. Ma Magyarországon a kiszorulás, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos – az állami szektorra, a társadalmi együttélésre és a fenntartható gazdasági fejlődésre egyaránt kiható – társadalmi probléma. Ezért a társadalmi felzárkózáshoz feltétlenül szükséges egyfelől a szegénység okainak megszüntetésére való törekvés, a szegénység kialakulásának megelőzése, másfelől a szegénységből fakadó jelentős hátrányok csökkentése.

A rendszerváltás után húsz évvel a magyar társadalom adós a szegénységet okozó, illetve a szegénységből adódó problémák hatékony kezelésével. A statisztikák és számos tanulmány a legszélsőségesebb nélkülözésben, a társadalom peremvidékein élő csoportok helyzetének állandósulásáról tanúskodnak. A szélsőséges élethelyzetek, kirívó társadalmi különbségek, a társadalmi zárványok kialakulása, s az ehhez kapcsolódó esélytelenség, a hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése az egész társadalom stabilitását, fenntarthatóságát, biztonságát veszélyeztetik. A társadalmi kohézió hiánya, a magyar társadalom jellemző – életkori, etnikai, területi stb. – vetületeiben tapasztalható dezintegrációs folyamatok egyben a gazdasági fejlődés akadályai is.

A 2001-ben végzett népszámlálás adatai szerint nemzetiségi hovatartozás alapján 190 ezren vallották magukat románnak, míg a reprezentatív romavizsgálatok eredményei alapján a kutatók 1971-ben 320 ezer fő körülire, 1993-ban 468 ezer körülire, 2003-ban pedig mintegy 570 ezerre becsülték a romák számát. Ez az ország teljes népességéhez viszonyítva közel 5,5 százalékos arányt jelentett. A 2003-asnál frissebb kutatási adatok egyelőre nem állnak rendelkezésünkre. Népesség-előrebecslések a romák számát 2010-es évekre 650–750 ezer közé teszik.

A vizsgálatok tanúsága szerint a romák életkori összetétele lényegesen fiatalabb népességet mutat, mint a nem roma népességé.

A romák száma és aránya Magyarországon

Életkor (kohorszok)			
Évtől	évig	%	érték
0	14	36,8	209 760
15	19	10,3	58 710
20	24	9,1	51 870
25	29	8,7	49 590
30	34	7,7	43 890
35	39	6,5	37 050
40	44	6,4	36 480
45	49	5,0	28 500
50	54	3,1	17 670
55	59	2,5	14 250
60	64	1,6	9 120
65	69	1,3	7 410
70	–	1,0	5 700
Összesen:		100%	570 000

Forrás: Kemény István–Janky Béla–Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság 1971–2003. Gondolat Kiadó–MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2004, 18. o.

A romaság területileg egyenetlenül helyezkedik el az országban. A területi eltérések jelentősek mind a teljes lakosságon belüli, mind pedig a roma népességen belüli arányszámokat tekintve. Az ország több megyéjében a teljes lakossághoz viszonyított arányuk 3 százalék alatt marad, miközben Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megyében a 15 százalékot közelíti. A területi különbségek legmarkánsabban alacsonyabb területi szinten, a települések szintjén jelentkeznek. Egyes településeken, településcsoportokban többségben élnek a romák.

A romák aránya az állandó népességhez képest megyénként, 2003.

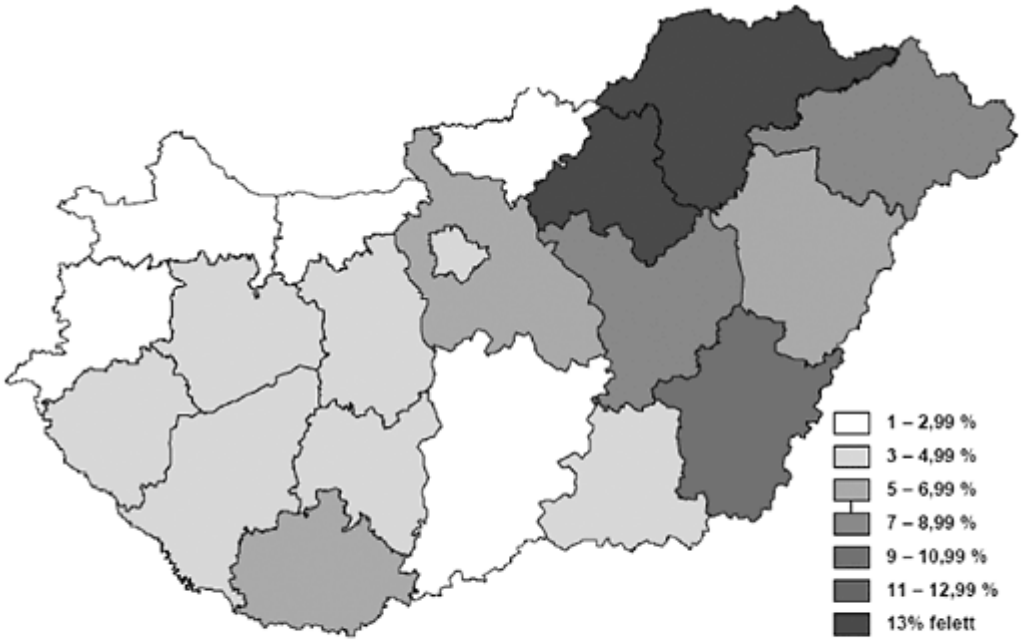

Forrás: Kemény István–Janky Béla–Lengyel Gabriella: A magyarországi cigányság 1971–2003. Gondolat Kiadó–MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 2004, 14. o.; készült SZMI 2010.

A romák több mint 60%-a vidéken, falusias környezetben, többnyire szegregátumokban, igen rossz lakáskörülmények között él. A népesség előreszámítások – melyek regionális szinten állnak rendelkezésünkre – e népességeloszlás területi különbségeinek fennmaradását prognosztizálják.

A roma népesség iskolázottsága messze az átlag alatti. Az iskolázottság az egyes korosztályokat tekintve is jelentősen eltér a társadalom egészétől. A roma nemzetiségű lakosság iskolázottsági mutatói életkor csoportonként ugyan némileg javulnak, a javulás azonban korántsem tekinthető jelentősnek. 2001-ben a 25–39 éves korosztályok mutatói alig voltak jobbak, mint a sokkal korábban, feltehetően 1990 előtt végzettséget szerzők mutatói. A kedvezőtlen képet a teljes népesség hasonló korcsoportjaival összevetve láthatjuk meg. Jelentős mértékűek az iskolai elkülönülés folyamatai is. Egy 2010-es kutatás szerint a roma többségi iskolák száma 2004 óta mintegy 34%-kal emelkedett. Ezen iskolák 70%-ában a teljes szakos ellátottság megoldatlan.

A romák relatív továbbtanulási helyzete a kilencvenes évek után is tovább romlott. A rendszerváltás utáni magyar társadalom egyik nagy jelentőségű eredménye az érettségit adó középiskolák tömeges elterjesztése, és ezzel az egyetem felé vezető utak széles körű demokratizálása. Ebbe a folyamatba azonban a roma fiatalok tömegei nem tudtak bekapcsolódni.

A roma fiatalok felzárkózása az általános iskolában folytatódott, azonban az érettségit adó középiskolába történő továbbtanulásuk 15 százalék alatt maradt, szemben a 80 százalék feletti országos átlaggal. A továbbra is relatíve kevés továbbtanuló roma fiatal sokkal inkább tanul a piaci értéküket folyamatosan vesztő szakiskolákban (szakmunkásképzőkben), és sokkal inkább morzsolódik le, mint nem roma társaik.

A 18–59 éves népesség legmagasabb iskolai végzettségének aránya a teljes érintett népességcsoporthoz viszonyítva, 2001 (összesen 100%)

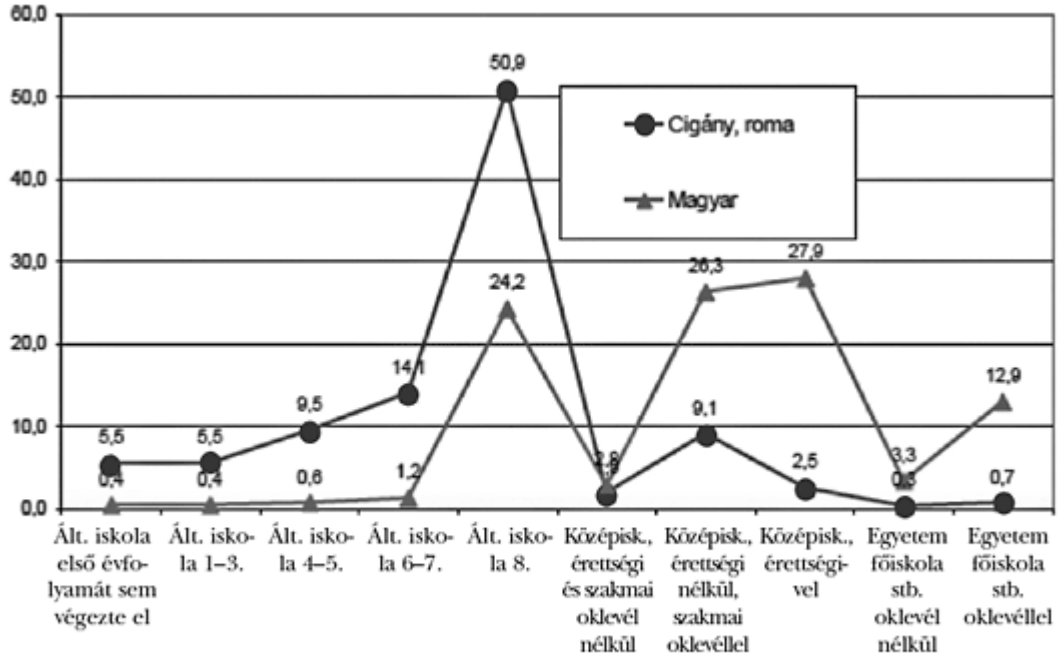

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2001.

A roma népesség foglalkoztatási rátája egyes kutatások szerint alig éri el a 20%-ot. A roma nők 10 százalékos foglalkoztatási aránya különösen aggasztó[5]. Ehhez kapcsolódik a rendkívül rossz egészségi állapot (a romák átlagosan 10 évvel korábban halnak meg, mint a nem romák), alacsony iskolázottság (alig 20% jut el az érettségiig), telepszerű, komfort nélküli lakókörnyezet. Ezeken a területeken a bűnözés és etnikai hátterű konfliktusok erőteljesen jelen vannak. A TÁRKI 2010-es Háztartás Monitor adatfelvétele szerint a roma népesség körében 2009-ben a szegénységi arány a 2000-es évhez közelít, és eléri a 70%-ot.

Számos gazdasági-társadalmi folyamatot tapasztalunk, amelyek kedvezőtlenül érintik a leghátrányosabb helyzetű térségeket, illetve társadalmi csoportokat. Nemzetközi összehasonlításban kifejezetten alacsony a foglalkoztatás, nem versenyképes az oktatás, veszélyesen nő a lakosság eladósodottsága. Ezek a folyamatok halmozottan érintik a roma lakosságot, ami kizáródáshoz, diszkriminációs jelenségekhez is vezet.

Az utóbbi évek szegregátumokra irányuló vizsgálatai eltérő képet mutatnak: 500 és több mint 1660 közötti szegregátumról számolnak be. Az 1663 szegregátumról szóló tanulmány állításai alapján a települések negyedében tapasztalható településen belüli lakóhelyi kizáródás. A szegregátumok mintegy kétharmada települések szélén helyezkedik el. A telepek 14%-a településhatáron kívül található (átlagosan 3,8 km távolságra). Körülbelül 26 ezer ember él ilyen helyeken. A mintában szereplő telepek közül 17-ben se közkifolyó, se közvilágítás nincs, ezek 64,7%-a külterületen található. Az elmúlt évek fejlesztési programjai között számos, a romaságot közvetve vagy közvetlenül célzó program indult. Ezek átfogó, áttörő eredményt nem értek el. Ezt a szegénységi mutatók romlásából, a társadalmi peremvidékek helyzetének állandósulásából, a társadalmi, területi zárványok kialakulásának folyamataiból tudhatjuk. Részterületi kutatások, esettanulmányok számolnak be a társadalmi távolságok növekedéséről, a szélsőséges élethelyzetek állandósulásáról.

Tekintettel arra, hogy a romaság a társadalmi hátrányokkal bíró népességen belül is igen kedvezőtlen helyzetben van, külön említendő feladat a juttatások megfelelő célzása, illetve az ezzel kapcsolatos egyik legfőbb kudarc a lefölözés: „A szegénységben élő romák esetében jellemző az, hogy még a halmozottan hátrányos helyzetű csoportokon belül is legkedvezőtlenebb helyzetben lévőkhöz tartoznak. Következésképpen a területi és szociális szempontok alapján meghatározott célcsoportoknak indított jóléti programok esetében nagy a veszélye annak, hogy a célcsoport más tagjaihoz képest a leghátrányosabb helyzetben lévő romák kevésbé részesülnek e programok tényleges hasznaiból."

A munkaerő-piaci részvétel növekedése elengedhetetlen a gazdasági növekedés előmozdításához.

A szegénység, a társadalmi kohézió ügye – a gazdasági fejlődéssel szoros összefüggésben – az Európai Unió politikáiban is egyre hangsúlyosabb szerepet kap. A 2010-es szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai évét követően az Unió 2020-ig megfogalmazott stratégiájában az 5 fő cél egyikeként tekint a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelemre. Az uniós stratégia átfogó célja a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élő népesség számának 20 milliós csökkentése. Magyarország részéről az ehhez kapcsolódó vállalás mintegy félmillió ember kisegítése a szegénységből. A vállalás ambiciózus, megvalósítása nem képzelhető el összehangolt, célzott beavatkozások nélkül. Ugyancsak több szakterület együttműködésére van szükség a foglalkoztatás terén kitűzött cél, az 1 millió új munkahely eléréséhez, valamint az oktatási cél, az iskolai lemorzsolódás 11,4%-ról 10 százalékra csökkentése sem csupán az oktatási intézményrendszer feladataként értelmezhető.

A leszakadó helyzetű társadalmi csoportok, a romák integrálása olyan szükséges beruházást jelent, amely hosszú távon pénzügyi szempontból is előnyös. Hatalmas potenciál rejlik a munkanélküliek tömegének munkaerőpiacra történő visszajuttatásában, mely egyben hozzájárul a versenyképesség javításához és – a szociális transzferekből élők számának csökkenése révén – a szociális biztonsági rendszerek fenntarthatóságához is.

Egyes kutatások szerint, ha a romák foglalkoztatottsági aránya elérné a nem romákét, akkor az általános foglalkoztatottsági ráta 5–10%-kal emelkedne. A munkaerő-piaci részvétel növekedése elengedhetetlen a gazdasági növekedés előmozdításához, és különösen szükségessé teszi azok részvételét, akik gazdaságilag aktív életkoruk ellenére munkanélküliek. A Világbank 2010 áprilisában publikált kutatása[9] alapján az európai országok évente több száz millió eurót veszítenek a termelékenységükből, költségvetési bevételükből azáltal, hogy a munkaképes korú romák jelentős része a minőségi oktatás hiányában nem tud sikeresen részt venni a munkaerőpiacon. A kutatás szerint az így keletkező hiány sokszorosa annak az összegnek, amit a roma gyerekeknek nyújtandó minőségi oktatásba kellene befektetni.

(Forrás: Polgári Szemle: Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2011-2020. Balog Zoltán társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár, Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium. Megjelent: 2012. február – 7. évfolyam, 5-6. szám)

Ópályi községben is megfigyelhető az a jelenség, - melyről az NFS is szól – hogy a roma lakosság telepre, ún. „gettóba" szegregálódik. A községben 2 szegregátumot találunk.

Ugyanakkor elmondható, hogy a roma lakosság egyre inkább kezd a település minden részébe beköltözni, ez az integrációs folyamat az elmúlt 10 év során már érezteti hatását és a szegregáció gyengülését eredményezi.

A roma lakosságra általában jellemző az alacsony iskolázottság, a rossz egészségi állapot (statisztikai adatok szerint 10 évvel korábban halnak meg, mint a nem roma társadalom tagjai), s mint azt már említettük, telepszerű, komfort nélküli lakókörnyezetben élnek. Természetesen nem minden roma származású emberre értendő ez, hiszen vannak kivételek, akik összkomfortos lakásban, alkalmazottként teljes munkaidőben dolgoznak.

A roma lakosság nagy részében megfigyelhető:

- alacsony foglalkoztatás,
- nem versenyképes oktatás,
- lakosság eladósodása

Ennek okai és következményei lehetnek a diszkrimináció és a szegregáció. Sajnos ez egy örökletes jelenség, hiszen – mint az ismeretes – a gyermek elsősorban szülői minta alapján tanul, és ha nincs egy megfelelő etalon, akkor úgy fogják élni az életüket, mint a szüleik.

Ópályiban a 2011. évi népszámlálás alapján 540 fő vallotta magát roma nemzetiségűnek.

Az Önkormányzat kiemelten kezeli a romák helyzetét, erről tesznek tanúbizonyságot az elnyert pályázatok, programok, melyekkel infrastrukturális fejlesztéseket, az életkörülmények javítását, az integrációt, oktatást és egészségügyet kívánja elérhetővé tenni a település minden lakosa (roma és nem roma) számára ill. ezek színvonalának javítását tűzte ki célul.

A település a 42 leghátrányosabb kistérségbe tartozik, ami minden erőfeszítés ellenére érezteti a hatását. A munkahelyek hiánya, az elhelyezkedési esélyek rohamos csökkenése a szerény körülmények között élő emberek, családok rohamos lecsúszásához vezethet.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A lakosok szerény, de egyelőre még elfogadható körülmények között élnek. Az elmúlt évtizedekben kialakított otthonok fenntartása azonban ma már egyre nehezebb. Ennek legfőbb oka a nagymértékű munkanélküliség. Az emberek többsége a korábban összegyűjtött megtakarításait feléli, újabb megtakarításokra nincs lehetőség. Sajnálatos módon a fiatalok nem tudnak segíteni az idős szülőknek, éppen ellenkezőleg, a szülők segítik ki a fiatalokat. Szomorú, hogy jelenleg a nyugdíj tűnik a legbiztosabb bevételi forrásnak.
A lakosság pénzeszközökbe, értékpapírba fektetett megtakarításairól nincs adat. Az viszont az idősebbek elmondásaiból kitűnik, hogy ők, ha szerény mértékben is, de takarékoskodnak, gondolván arra, hogy egy haláleset a gyerekeiket a tragédián túl, anyagi megterheléssel ne sújtsa.
A településen 890 db lakóingatlan található. A családok kevés kivétellel saját tulajdonú családi házban élnek. A szegregációban több generáció él együtt. A házak jövedelmi helyzettől, a tulajdonosok igényétől, igényességétől függően karbantartottak. A lakások kb. 70 %-a összkomfortos (villany, víz, gáz, telefon, kábeltévé, internet). A színvonal tekintetében nincs nagy eltérés, egy-két, a helyi viszonyokhoz képest „gazdagabb” porta is van, de ezek sem a luxus kategóriába tartoznak.
Több hektáros földterülettel több vállalkozó rendelkezik, ezeken a területeken mezőgazdasági tevékenység folyik.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A hazai **munkaerő-piaci helyzet** egyik legfőbb jellemvonása az alacsony foglalkoztatási szint, mely magas munkanélküliséggel és inaktivitással párosul. A 2008 végén kibontakozott gazdasági válság a korábban kialakult negatív folyamatokat tovább erősítette, tovább csökkenő foglalkoztatást és növekvő munkanélküliséget jelentett. A hazai foglalkoztatottság csökkenése 2010 végére megállt, 2011-ben a stagnálást enyhe növekedés követte, a **munkanélküliség** a korábbi évek növekedése után némileg mérséklődött, a gazdasági értelemben nem aktív réteg szűkült. A régiók eltérő gazdasági potenciáljával összefüggésben a foglalkoztatási arány alapján két jól elkülönülő csoport alakult ki. Az egész országra jellemző alacsony foglalkoztatás mellett Közép-Magyarország, illetve Közép- és Nyugat-Dunántúl munkaerő- piaci aktivitása változatlanul jóval erőteljesebb, mint Dél-Dunántúlé és a keleti országrészé. (Nemzetközi összehasonlításban a magyar foglalkoztatási ráta az unióban az egyik legalacsonyabb, és az átlagot meghaladó munkanélküliségi mutatóval társul.)

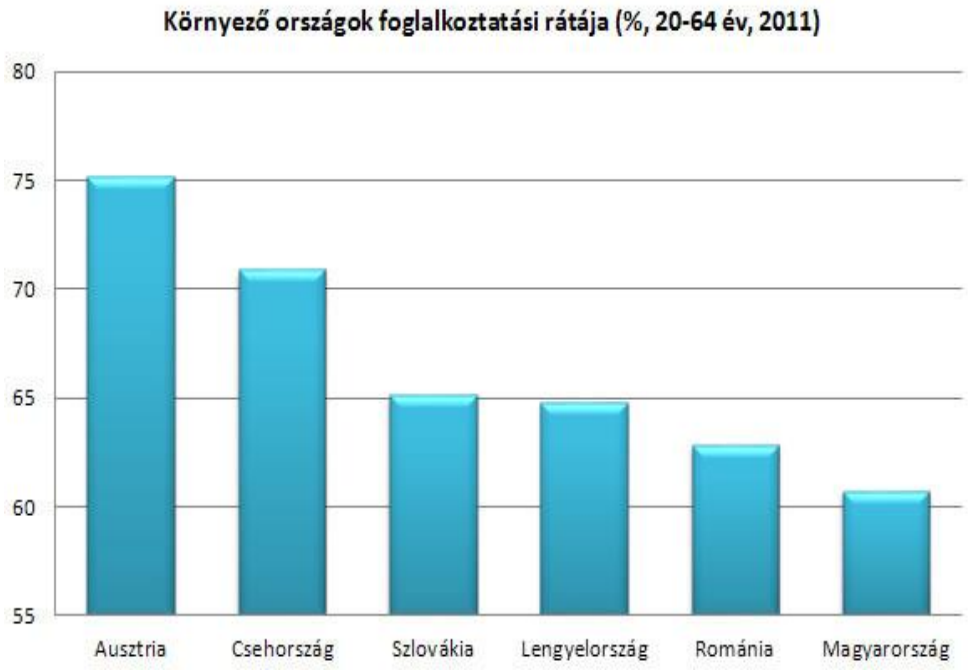

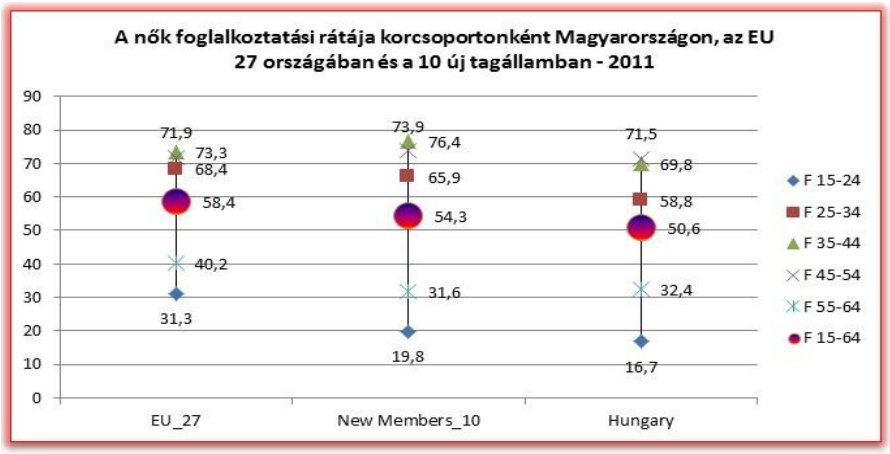

(Készítette: Szalai Piroska az EUROSTAT adatainak felhasználásával

honlap: www.szalaipiroska.hu)

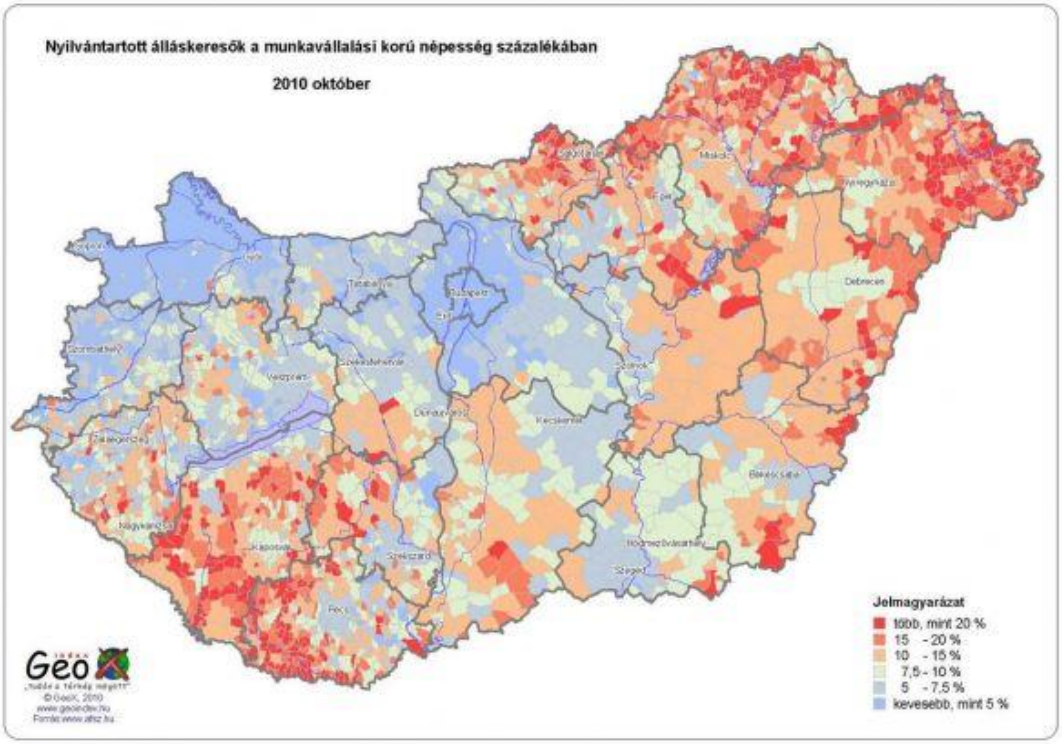

(Forrás: www.baptist.hu)

A Keleti országrész tehát gazdaságilag kevésbé fejlett, országos viszonylatban magasabb munkanélküliséggel és alacsonyabb foglalkoztatási és aktivitási aránnyal rendelkező régiója. A régió gazdasági élete a szolgáltatásokra és az ipari tevékenységre épül.

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	1000	1061	2061	149	14,9%	238	22,4%	387	18,8%
2009	1018	882	1900	177	17,4%	248	28,1%	425	22,4%
2010	1071	1063	2134	165	15,4%	259	24,4%	424	19,9%
2011	1010	1076	2086	167	16,5%	270	25,1%	437	20,9%
2012	1005	1062	2067	204	20,3%	280	26,4%	484	23,4%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

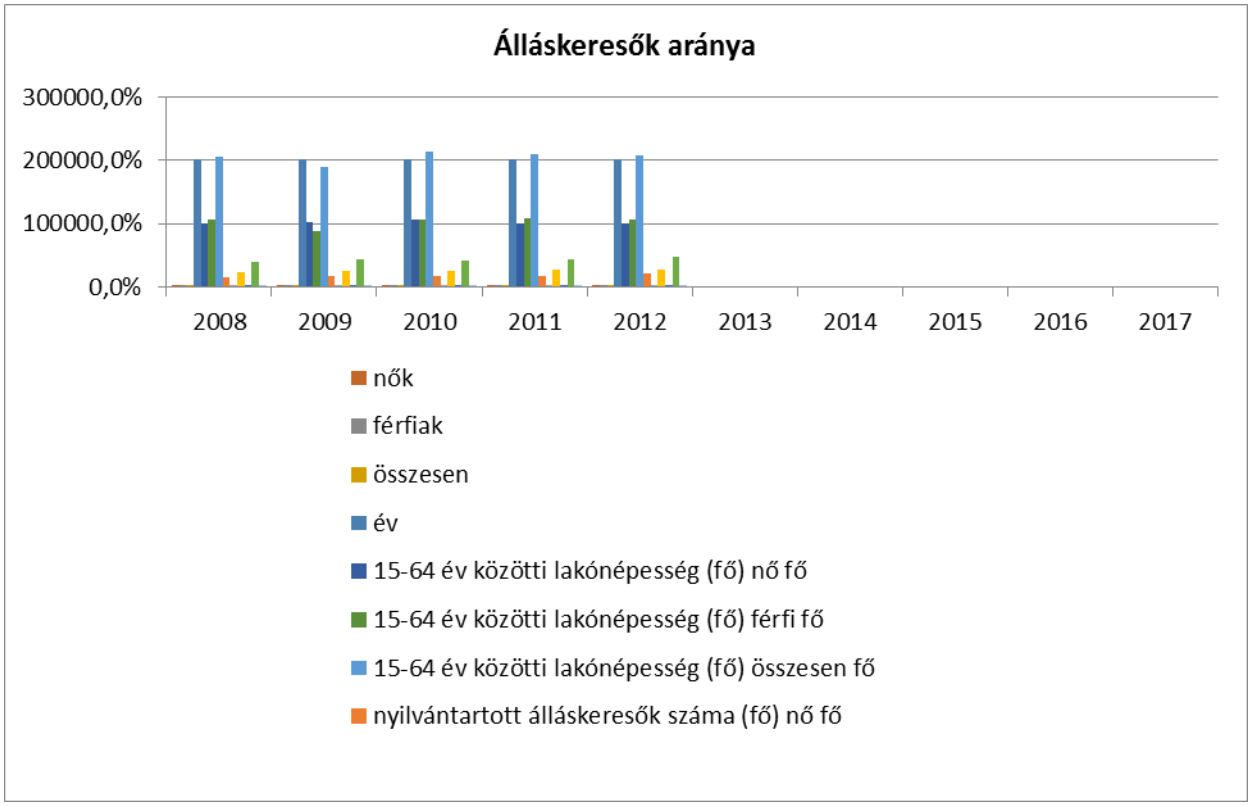

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy Ópályiban a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között. Az adatok tanúsága szerint az évek előrehaladásával a nők és férfiak körében is nőtt a nyilvántartott álláskeresők száma. A településen jelenleg nem tapasztalhatók olyan gazdasági folyamatok, amelyek az állástalanok számát csökkenthetnék, az önkormányzat a legfőbb foglalkoztató (közcélú foglalkoztatás).

Az önkormányzat részt vesz a Kormány által meghirdetett Startmunka közfoglalkoztatási programban, ennek keretében négy területen indíthatott különböző projekteket. Pl. mezőgazdasági termelés, mezőgazdasági utak karbantartása, csapadékvíz-elvezető árkok tisztítása, burkolása, valamint a téli és egyéb értékteremtő munkákban.

A helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai követelményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a munkanélküliségi rátát tekintve a Mátészalkai térségben a munkanélküliség igen jelentős. Ez Ópályiban is fokozottan jelentkező gond. A rendszerváltás után a helyi Krasznamenti MGTSZ felszámolásra került. Az addig itt, becsületesen dolgozó, fizikai munkát végző, de szakképesítéssel nem rendelkező emberek elhelyezkedési esélyei a nullával lettek egyelőek. Az évek múlásával, életkoruk előre haladásával sokaknak a mai napig is csak a különböző segélyezési formák, alkalmi munkák biztosítanak szerény megélhetést.
Helyben nincs munkahely csak az 5 km-re található Mátészalkán ill. a 15 km-re található Vásárosnaményban található olyan foglalkoztató üzem illetve ipari létesítmény, ahol nagyobb számú munkaerőt tudnak alkalmazni.

A közfoglalkoztatási rendszer kialakításáról szóló 2011. évi CVI. törvény első mondata jól tükrözi ezt a fajta foglalkoztatási rendszer kiépítésének célját: *„Az Országgyűlés az értékteremtő közfoglalkoztatás jogi kereteinek megteremtése és a munkaképes lakosság munkához jutása, az álláskeresők foglalkoztatásának elősegítése érdekében az alábbi törvényt alkotja…”*
Településünk célja megegyezik e törvényben foglaltakkal, vagyis szeretnénk, ha minél több ember tudna dolgozni, aki munkaképes, az álláskeresőket szeretnénk visszaintegrálni a munka világába, illetve a társadalmi életbe ez által, hiszen számos fizikai és szellemi tünetei ismertek a szakirodalmakból a munkanélküliségnek, melyeket szeretnénk megelőzni a közfoglalkoztatási program segítségével. A közfoglalkoztatási programok koordinálását a Polgármesteri Hivatal végzi, ahol munkatársaink felelősek a program elérhetőségéért a lakosság számára, valamint a megszervezésért. Természetesen a munkáltatói feladatokat Ópályi Község Polgármestere gyakorolja. Közvetlen felettesi jogokat a munkairányító gyakorolja.
A bérszámfejtési feladatokat a Magyar Államkincstár végzi.
A közfoglalkoztatottak számos helyen dolgoztak és dolgoznak, mint például a Polgármesteri Hivatal, az alapfokú oktatási intézmény, óvoda, orvosi rendelő munkáját segítik.

Az Ópályi álláskeresőket a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Mátészalkai Járási Hivatal Munkaügyi Kirendeltsége várja. Az intézmény elsődleges célja az álláskeresők álláshoz való jutásának elősegítése programok segítségével. Jelenleg fut a TÁMOP 1.1.2-es projekt, mely segít munkához jutni, vagy megfelelő képzést nyújtani a különféle célcsoportoknak. A Kirendeltség szervez pályaorientációs-, munka,-álláskeresési tanácsadást, valamint egyéni tanácsokkal is tudnak szolgálni a munkanélkülieknek. A regisztrálást megelőzően készségesen elmondják az ügyfélnek mi fog történni, mire jogosult, milyen papírokat kell beszereznie ahhoz, hogy valamilyen típusú ellátásban tudjon részesülni.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	**fő**	**388**	**425**	**424**	**437**	**484**
20 éves és fiatalabb	fő	36	36	36	33	39
	%	9,3%	8,5%	8,5%	7,6%	8,1%
21-25 év	fő	61	61	71	72	78
	%	15,7%	14,4%	16,7%	16,5%	16,1%
26-30 év	fő	49	56	52	57	63
	%	12,6%	13,2%	12,3%	13,0%	13,0%
31-35 év	fő	64	74	65	57	61
	%	16,5%	17,4%	15,3%	13,0%	12,6%
36-40 év	fő	59	60	66	69	74
	%	15,2%	14,1%	15,6%	15,8%	15,3%
41-45 év	fő	42	56	52	50	54
	%	10,8%	13,2%	12,3%	11,4%	11,2%
46-50 év	fő	35	43	35	42	47
	%	9,0%	10,1%	8,3%	9,6%	9,7%
51-55 év	fő	27	28	36	37	42
	%	7,0%	6,6%	8,5%	8,5%	8,7%
56-60 év	fő	15	11	11	20	26
	%	3,9%	2,6%	2,6%	4,6%	5,4%
61 év felett	fő	0	0	0	0	0
	%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

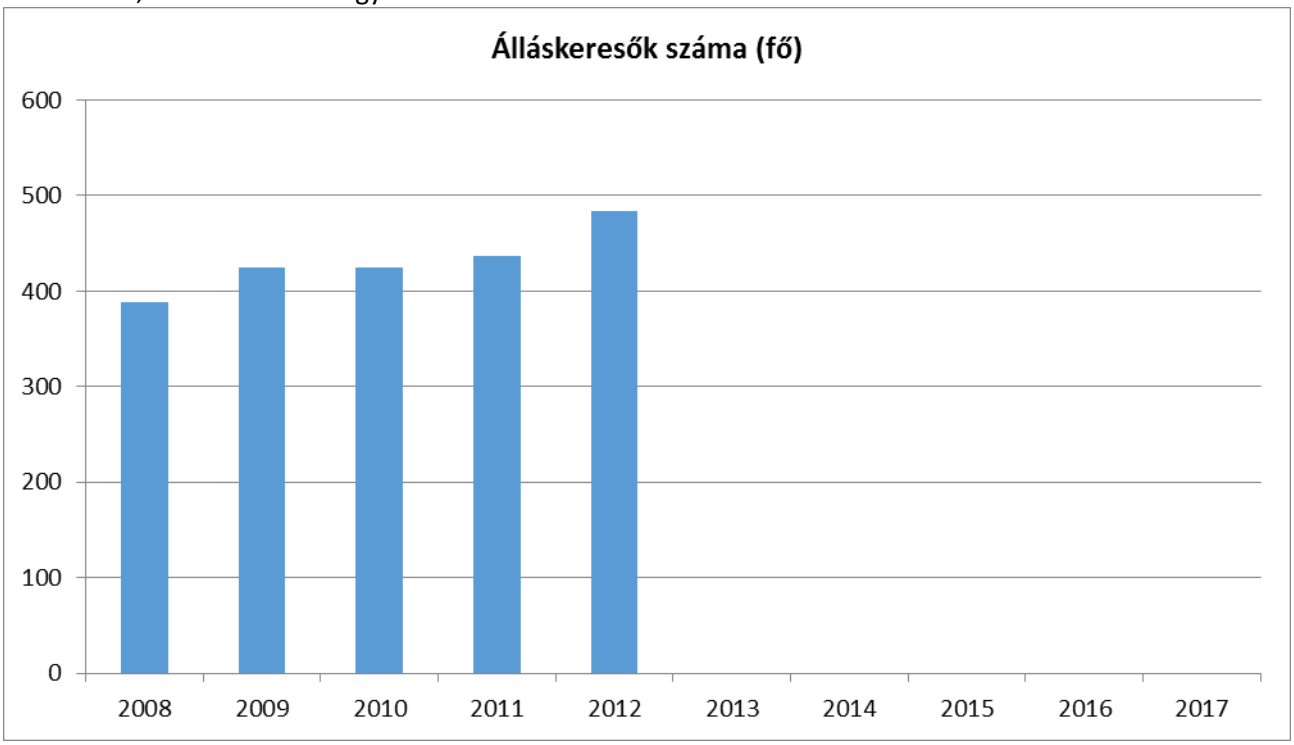

A regisztrált munkanélküliek korcsoportonkénti bontása, illetve idősoros változása rámutat arra, hogy a munkanélküliség a különböző korosztály tekintetében miként változik a településen. Az 51-55 éves korosztály tekintetében kiugró volt a regisztrált munkanélküliek száma 2012. évben. Ahogyan az ország más részeire is jellemző, ez a korosztály talál legnehezebben munkát.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

év	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	149	238	387	111	166	277	74,5%	69,7%	71,6%
2009	177	248	425	149	131	280	84,2%	52,8%	65,9%
2010	165	259	424	117	166	283	70,9%	64,1%	66,7%
2011	167	270	437	116	139	255	69,5%	51,5%	58,4%
2012	204	280	484	111	134	245	54,4%	47,9%	50,6%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

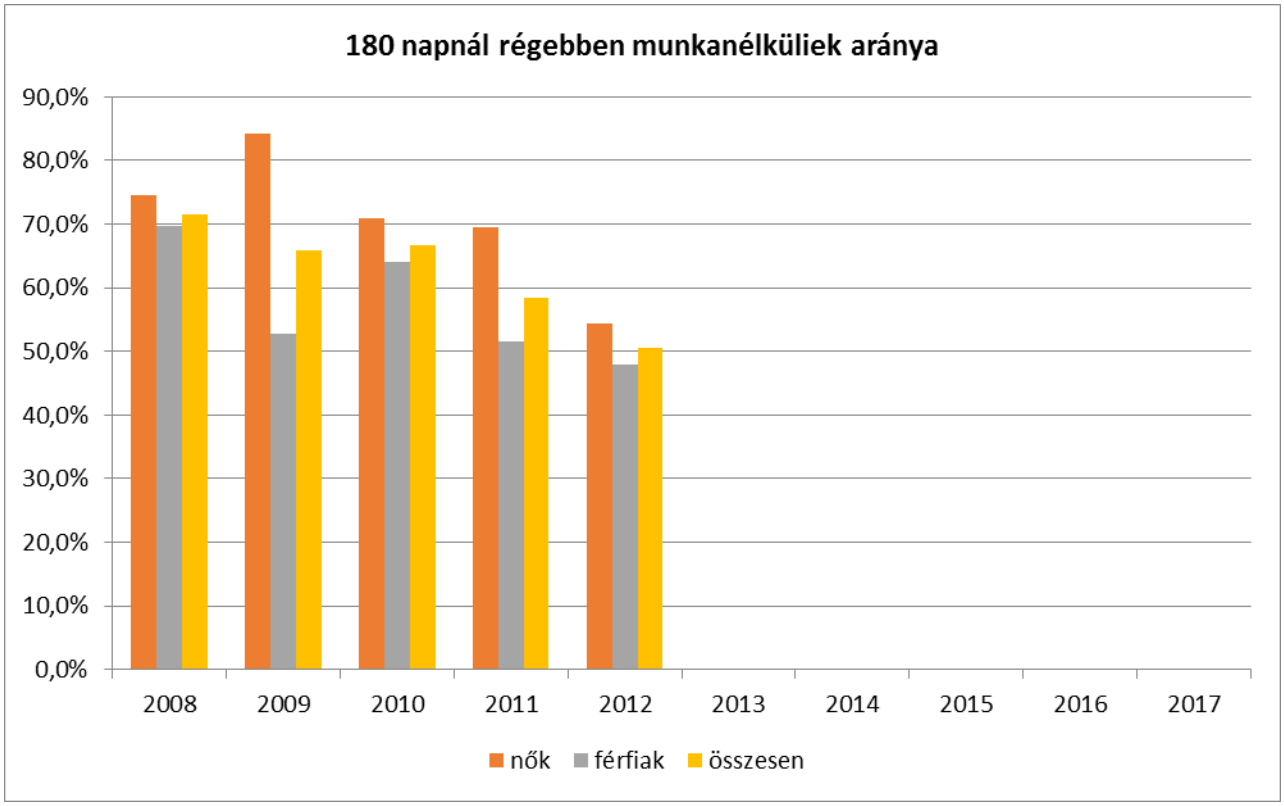

A táblázat arra mutat rá, hogy milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése, figyelemmel a nemek közötti különbségre.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	269	291	560	28	10,4%	44	15,1%	72	12,9%
2009	271	290	561	28	10,3%	49	16,9%	77	13,7%
2010	276	296	572	28	10,1%	54	18,2%	82	14,3%
2011	275	295	570	27	9,8%	52	17,6%	79	13,9%
2012	273	296	569	29	10,6%	55	18,6%	84	14,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

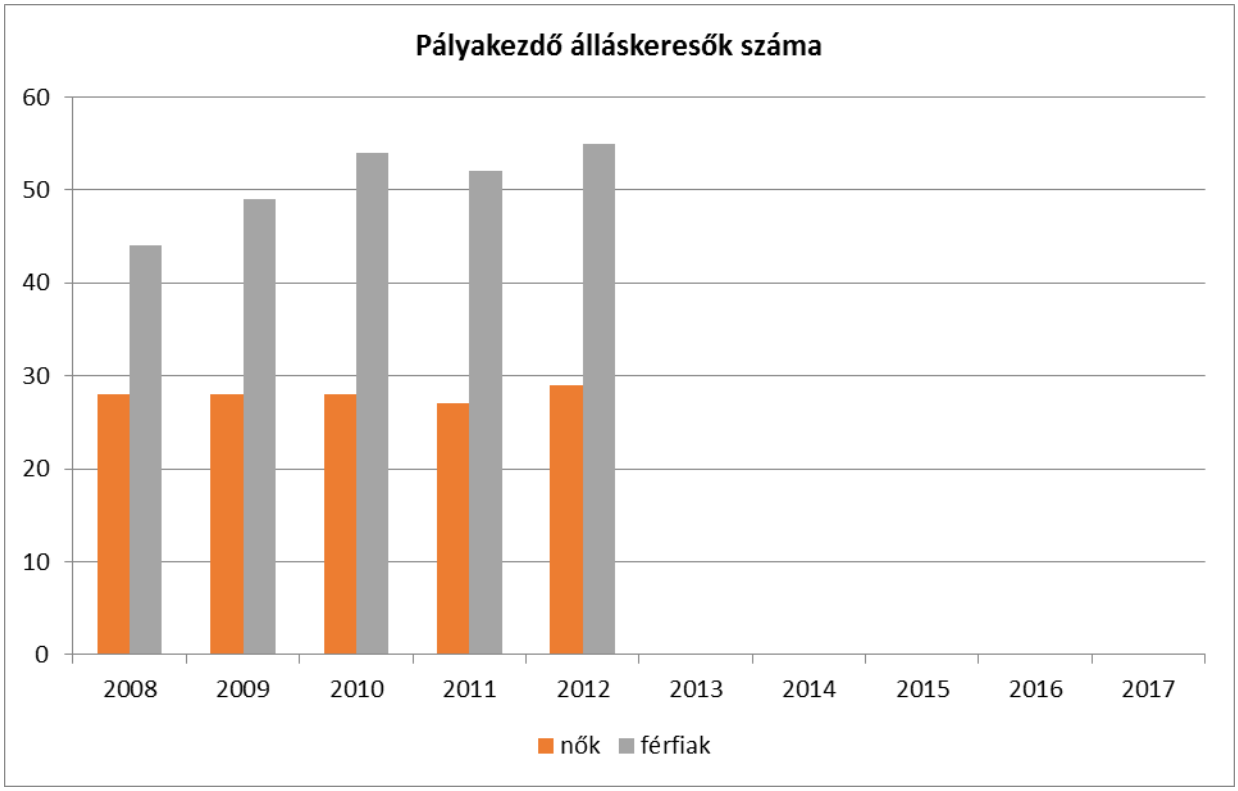

Az Ópályi munkanélküliségi adatokból egyértelműen látszik a 2008-ban kezdődő és azóta is tartó magyarországi gazdasági válság hatása. A válság tetőpontját 2010-ben érte el. A válság idején jelentősen emelkedett a munkanélküliek száma. Amíg 2008 elején 560 regisztrált munkanélkülit tartottak számon a településen, addig 2010-ben már 572-et, ami 2 %-os emelkedést jelent.

A munkanélküliségi statisztikai adatok 2011-től stagnálást jeleznek, amit jól mutat, hogy akkorra is 570 főt mutat.

A munkanélküliek számának stagnálása együtt járt a különböző támogatásban részesítettek (jövedelem pótló támogatások) – álláskeresési segély, álláskeresési járadék, rendszeres szociális segély – számának szinten tartásával.

A munkanélküliek körében a vizsgált időszakban emelkedett azok száma, akik 180 napnál hosszabb ideje nem találtak munkát. Érdekes tény, hogy a válság éveiben a munkanélküliség inkább a férfiakat sújtotta. Vélhetően azért, mert a férfiak igen nagy számban fordulnak elő az építkezési szektorban, melyet a gazdasági válság a legjelentősebben érintett. (nincs beruházási hajlandóság)

Korcsoportos bontásban elmondható, hogy a munkanélküliség elsősorban a 30 évnél fiatalabb, jellemzően pályakezdő, valamint a 45 évnél idősebb korosztályokat érinti. Az adatokból az is egyértelműen kirajzolódik, hogy az álláskeresők nagyobb hányada legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik.

A településen nem végzett kutatást a fogyatékkal élő munkavállalók, valamint a roma népesség körében jelentkező álláskeresők számáról. A településen megváltozott munkaképességű személyt nem tartanak nyílván és akkreditációs tanúsítvánnyal rendelkező foglalkoztató sem található.

Közfoglalkoztatásban alkalmazottak száma a vizsgált időszakban növekedett. Az önkormányzatnál és intézményeiben nem jellemző a roma munkaerő alkalmazása. Az önkormányzatnak nincsenek eszközei a helyi romák foglalkoztatására a versenyszférában. A roma munkanélkülieket a közmunkaprogramokban tudják alkalmazni.

A becsült adatok szerint a kereső lakosság nagyobb része minimálbérért dolgozik. A fekete és szürke foglalkoztatás problémája is jelen, van a településen.

A településen nincs hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén a helyi Önkormányzatnál, de nem tudnak roma munkavállalót alkalmazni, mivel a településen nincs olyan roma származású munkavállaló, aki a munkakör betöltéséhez megfelelő iskolai végzettség birtokában lenne.

A táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. A pályakezdők elhelyezkedési esélye a településen kilátástalan, mert helyben nincs munkahely. Amennyiben szerencséjük van, talán valamelyik mátészalkai gyárban, vagy üzletben találnak munkát.
Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség az elhelyezkedést megnehezíti.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális törvény célja:

„1. § (1) E törvény célja, hogy a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

(2) A helyi önkormányzatok az e törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.

2. § A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek a tagjaikért viselt felelősségén túl – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.”[4]

[4] Szociális törvény

A szociális ellátás formái:

„25. § (1) A jogosult részére jövedelme kiegészítésére, pótlására pénzbeli szociális ellátás nyújtható.
(2)
(3) Szociális rászorultság esetén a jogosult számára
a) a települési önkormányzat jegyzője az e törvényben meghatározott feltételek szerint
aa) foglalkoztatást helyettesítő támogatást,
ab) rendszeres szociális segélyt,
ac) lakásfenntartási támogatást;
b) a települési önkormányzat képviselő-testülete az e törvényben, illetve az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint
ba) a 43/B. § (1) bekezdésében foglalt ápolási díjat,
bb) átmeneti segélyt,
bc) temetési segélyt;
c) a járási hivatal az e törvényben meghatározott feltételek szerint
ca) időskorúak járadékát,
cb) a 41. § (1) bekezdésében és a 43/A. § (1) bekezdésében foglalt ápolási díjat;
állapít meg (a továbbiakban együtt: szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások).”[5]

Természetben nyújtható szociális ellátások:

„47. § (1) A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások közül természetbeni szociális ellátás formájában

a) a rendszeres szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás,
b) a lakásfenntartási támogatás,
c) az átmeneti segély és
d) a temetési segély
nyújtható.”[6]

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

év	15-64 év közötti lakónépesség száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008	368	11	3,0%
2009	410	15	3,7%
2010	421	21	5,0%
2011	393	29	7,4%
2012	432	16	3,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

[5] Szociális törvény
[6] Szociális törvény

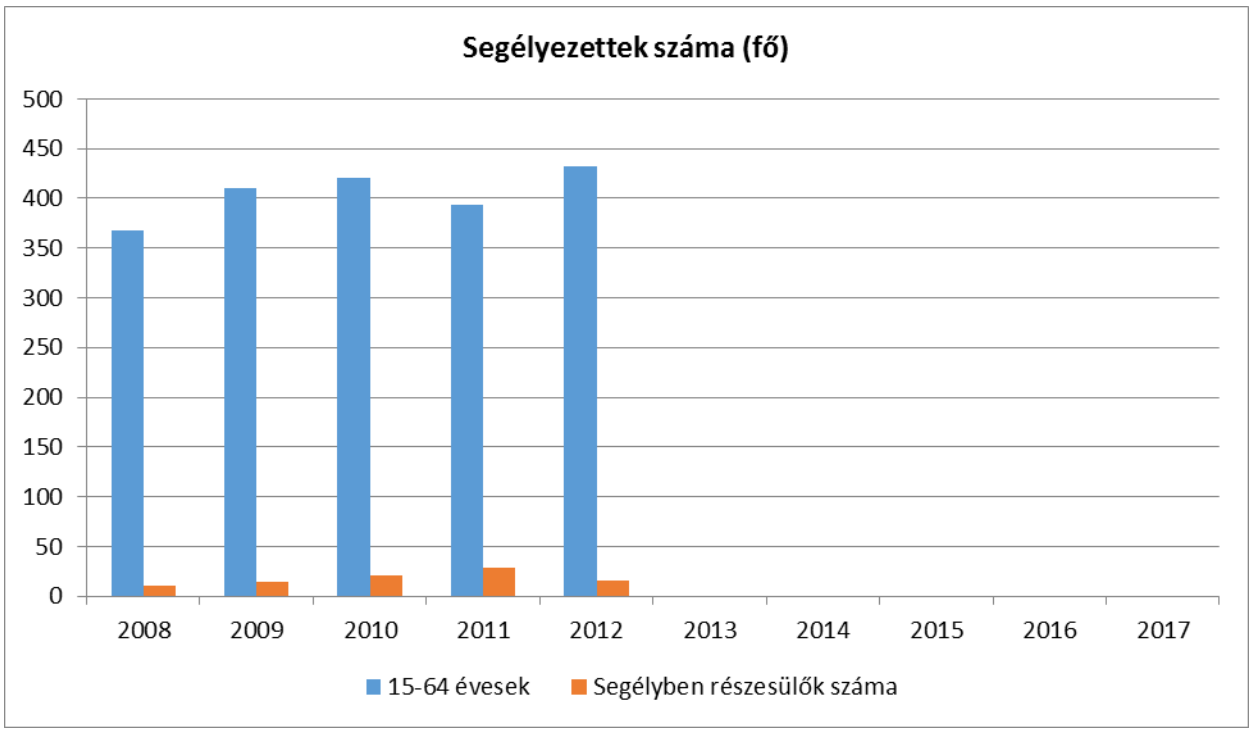

A munkanélküliek száma magasabb, mint az ellátottak száma, ami azt jelenti, hogy nem minden munkanélküli jár utána annak, hogy ellátásban részesüljön. Sok esetben fel kell hívni a figyelmüket, hogy jelentkezzenek a Munkaügyi Központban, hogy valamilyen ellátást kaphassanak, vagy legalább regisztrált munkanélküliek legyenek.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

év	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
	fő	fő	%
2008	368	85	23,1%
2009	410	127	31,0%
2010	421	125	29,7%
2011	393	83	21,1%
2012	432	57	13,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

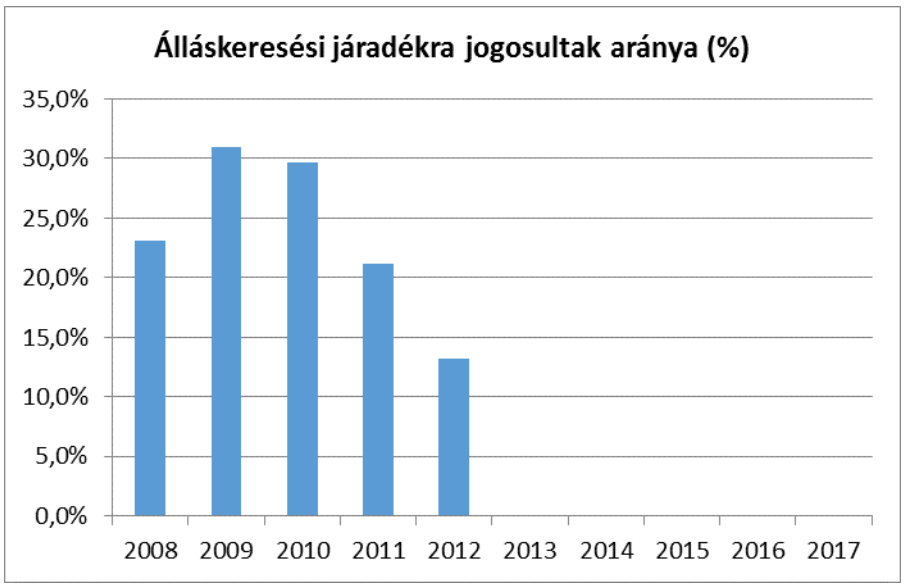

A helyzetelemzés során folyamatosan az a visszatérő jelenség mutatkozik, hogy a településen élők körében állandó és emelkedő jelenség a munkanélküliség.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

év	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akiktől helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64 évesek %-ában	fő	munkanélküliek %-ában		
2008	30	8	225	60	0	0
2009	28	6,8	221	53,9	0	0
2010	25	5,9	223	52,9	0	0
2011	24	6	174	44,2	0	0
2012	16	3,7	246	56,9	28	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

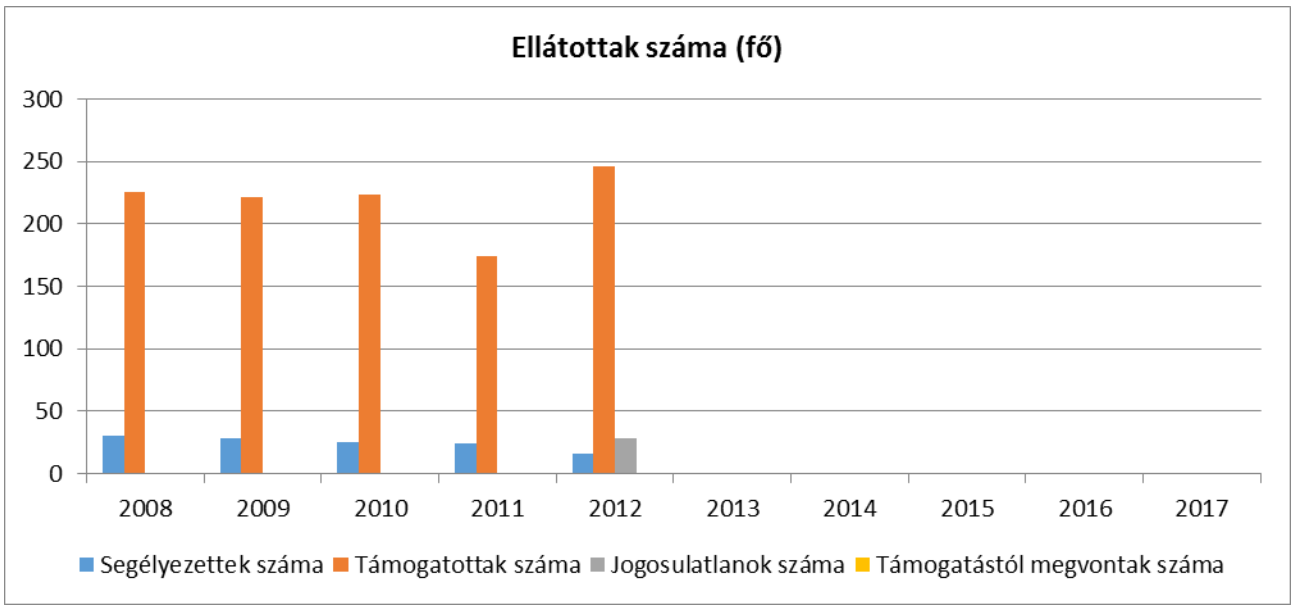

Ópályi Község Önkormányzat Képviselő-testülete az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. 16. § (1) bekezdésében, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL tv. 13. § (6) bekezdésében, a 74. § (5) bekezdésében, valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv. (továbbiakban Szt.) 1. § (2) bekezdésében, a 10. § (1) bekezdésében, a 17. § (5) bekezdésében, a 32. § (3) bekezdésében, a 35. § (2) bekezdésében, a 37. § (1) bekezdés d) pontjában. A 37/A. § (3) bekezdésében, a 38. § (9) bekezdésében, a 45. § (1) bekezdésében, a 46. § (1) bekezdésében, a 48. § (4) bekezdésében, az 50. § (3) bekezdésében, az 55/C. §-ában és a 132. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján alkotta meg a **11/2013.(VI.17.)** számú szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló rendeletét, melyben szól egyrészt az aktív korúak ellátására való jogosultság önkormányzati feltételeinek meghatározása, melyek a következőek:

- az általa lakott ingatlant rendeltetésszerűen használja, az abban lévő lakóegységek, szobák, illemhely megfelelő higiéniájának biztosítása,
- az általa lakott ingatlanhoz tartozó udvar tisztántartása akképpen, hogy a hulladékot eltávolítja onnan, annak okán, hogy a rágcsálók, kártevők ne szaporodjanak ott,
- az általa lakott ingatlanhoz tartozó kertet műveli úgy, hogy az allergiát okozó növényeket kiírtja környezetszennyezés nélkül,
- az általa lakott ingatlanhoz tarozó járdaszakaszt megfelelően takarítja a járhatóság kedvéért, gyomtalanítással, műveléssel karbantartja azt.

2011. január elsejével a rendelkezésre állási támogatást felváltotta a bérpótló juttatás, melyet 2011. szeptember 1. napi hatállyal *foglalkoztatást helyettesítő támogatásnak* nevezzük. Ennek jogosultsági feltétele az, hogy az aktív korúak ellátására kompetens, kivéve azt, aki rendszeres szociális segélyre (továbbiakban: RSZS) jogosult, melynek összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80 %-a, azaz 22.800 Ft.

Az RSZS törvényben meghatározott feltételei mellett a rendelet előírja, hogy aki jogosult erre a szociális ellátásra, az köteles részt vennie az alábbi programokban, melyek lehetnek:

a) társadalmi integráció erősítésére, szinten tartására irányuló foglalkozás: egészségügyi,-szociális-mentális állapotot javító, reszocializáció elősegítése, családgondozás, intézményi kezelésbe juttatás, más ellátás igénybevételéhez történő segítségnyújtás,

b) foglalkoztathatóság javítása, álláskeresés felkészítésre irányuló foglalkozás: motiváció- és készségfejlesztés, pszicho-szociális megerősítés, pályakorrekciós tanácsadás, szociális problémák kezelése,

c) felajánlott oktatásban, képzésben történő részvételre, különösen az általános iskolai végzettség és az első szakképesítés megszerzésére irányuló foglalkozás,

d) munkavégzésre történő felkészítés segítésére irányuló foglalkozás.

Mielőtt a program megkezdődne, előzetes egyéni elbeszélgetésre kerül sor a megismerésre, szociális állapotának felmérésére. Az 1993. évi III. törvény 25. § (3) bekezdés ac) pontja értelmében az önkormányzat jegyzője lakásfenntartási támogatást is megállapít.

A rendelet szól továbbá a természetben nyújtott szociális ellátási formákról is. Ezek nevesítve a következőek lehetnek átmeneti segély, temetési segély.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

év	**összes lakásállomány (db)**	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	898	50
2009	909	61
2010	909	72
2011	911	80
2012	911	83

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

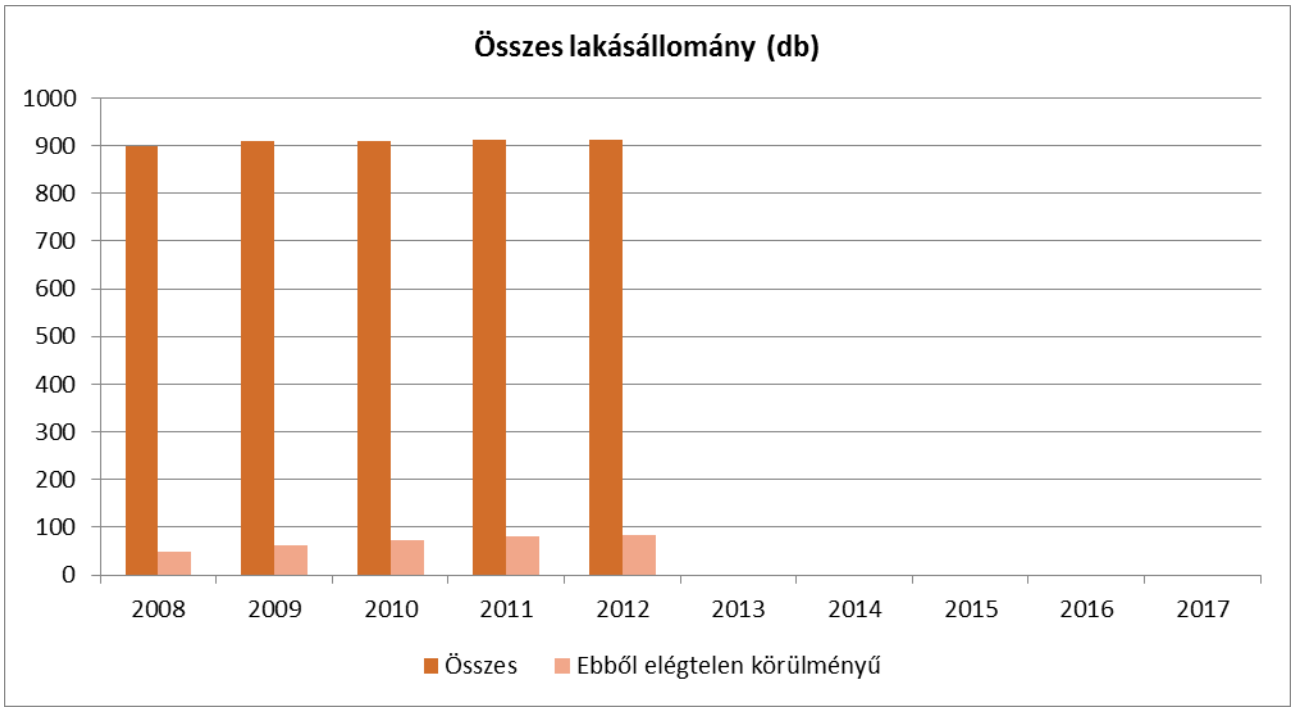

Az Ópályi lakosok saját tulajdonú családi házakban élnek. A 890 házból kb. 100 üresen áll. A lakók kihalnak, az örökösök a házak csak kevés hányadát szeretnék megtartani, a többségük értékesíteni szeretné. Ez szinte lehetetlen, annak ellenére, hogy az ingatlan árak nagyon alacsonyak. A régóta üresen álló házak némelyike már romos állapotban van, azok értékesítése legfeljebb telekáron lehetséges. A településen nincs sem bérlakás sem szociális lakásállomány. A településen veszélyeztetett lakhatási helyzet van, hajléktalanság nincs. Az önkormányzat tulajdonában szolgálati lakás nincs.

3.4.2. számú táblázat - Veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

év	Feltárt veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma	Hajléktalanok száma
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	0	0
2012	0	0

Forrás: önkormányzati adatok

A táblázatban szereplők számára jelent komoly problémát az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná, vagy náluk kapcsolhatják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. A helyi lakosok rászorultságtól függően lakásfenntartási támogatást igényelhetnek. Adósságcsökkentő támogatásról nem alkotott rendelet az önkormányzat. Külterületen található lakóingatlannal nem rendelkezik a település, valamint egyéb lakáscélra használt ingatlan nem található.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A szegregátumok az ún. alacsony státuszú népesség aránya, vagyis legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezőknek és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezőknek az aktív korúakon belüli aránya alapján jelölhetők ki.

Szegregátumnak minősülnek azok a területek, ahol az alacsony státuszú népesség aránya meghaladja a 40%-ot. A szegregátumok kétezer fő alatti települések esetében a települések egésze szintjén, kétezer fő feletti települések esetében a településrészek (háztömbök) szintjén jelölhetők ki.

Elmondhatjuk, hogy a településen jelenleg szétszórtan kevesebb roma család lakik, mint a két szegregátumban..

A településen a népességen belül kb. egyharmadát teszi ki a romák aránya, a roma lakosság kisebbik része a településen szétszóródva él, míg a többség a két szegregátumban.

3.5.1. számú táblázat - Telepek, szegregátumok helyzete

Telepek, szegregátumok száma a településen:	2	
Telepi lakások száma a településen:	2008	0
	2009	0
	2010	0
	2011	0
	2012	0

	2013	
	2014	
	2015	
	2016	
	2017	
A telep/ek, szegregátum/ok elhelyezkedése a település területéhez viszonyítva:	30%	
A telep/ek megközelíthetősége:	szilárd burkolatú önkormányzati úton	
A telepek közelében lévő egészségtelen üzemek, létesítmények (kérjük, sorolja fel, van-e a közelben - és ha igen milyen távolságra - szeméttelep, feldolgozó üzem stb.):	nincs	

Forrás: helyi adatgyűjtés

Ópályiban két szegregátum van, amely az összlakókörnyezet 30 %-ban helyezkedik el.

3.5.2. számú táblázat - Telepek, szegregátumok helyzete - lakásállomány

	komfort nélküli lakások a belterületen	komfort nélküli lakások a külterületen	komfort nélküli lakások a nem szegregált lakóterületeken	komfort nélküli lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	138	0	53	85
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	15	0	5	9
	alapozással nem rendelkező lakások a belterületen	alapozással nem rendelkező lakások a külterületen	alapozással nem rendelkező lakások a nem szegregált lakóterületeken	alapozással nem rendelkező lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	0	0	0	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)				
	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a belterületen	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a külterületen	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a nem szegregált lakóterületeken	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	0	0	0	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	0	0	0	0

	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a belterületen	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a külterületen	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	767	0	762	5
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	84	0	83,6	0,5
	árammal ellátott lakások a belterületen	árammal ellátott lakások a külterületen	árammal ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	árammal ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	911	0	826	85
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	100	0	90,6	9
	vezetékes gázzal ellátott lakások a belterületen	vezetékes gázzal ellátott lakások a külterületen	vezetékes gázzal ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	vezetékes gázzal ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	424	0	424	0
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)				
	csatornával ellátott lakások a belterületen	csatornával ellátott lakások a külterületen	csatornával ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	csatornával ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma (db)	767	0	756	11
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva (%)	84	0	82,9	1,2

Forrás: Önkormányzati adatok, TeIR, KSH adatbázis

A szegregátumok a lakókörnyezet 30 %-ban helyezkedik el. A közlekedés szilárd burkolatú önkormányzati út, a villany be van vezetve, a vizet a közkútról hordják, a szemétszállítás megoldott.

3.5.3. számú táblázat - A telepeken, szegregátumokban élők

		összes fő	férfi	nő
a telepen/szegregátumokban élők száma és változása	2008	621	305	316
	2009	632	310	322
	2010	696	340	356
	2011	810	380	430
	2012	916	450	466
0-6-éves		166	86	80
7-14 éves		224	111	113
15-30 éves		214	103	111
31-45 éves		180	102	78
46-64 éves		112	48	64
65< éves		20	12	8
az aktív korúak (15-64 év) közül foglalkoztatott		63	40	23
munkanélküli		387	170	217
Inaktív		0		
eltartott		450	222	228
segélyezettek száma		311	163	148
hátrányos helyzetű gyermekek száma		10	6	4
halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma		340	198	142

Forrás: Önkormányzati adatok

A szegregátumokban élők száma évről évre növekszik, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek 90 %-a a szegregátumokból kerül ki. A segélyezettek aránya a település lakosságához képest 80 %.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Ópályiban élő lakosok számára a közszolgáltatások helyben is elérhetőek. Az Önkormányzat minden egyes kötelező feladatát teljesíti, a lakosok igényei és szükségletei alapján azonban kész az ellátási rendszerét felülvizsgálni, kiegészíteni.

A lakosság egészségi állapotát nagymértékben befolyásolja, a kedvezőtlen demográfiai helyzet, a társadalmi –gazdasági folyamatok, a munkanélküliséggel együtt járó egzisztenciális problémák, az egészségtelen életmód és a tömegesen jelentkező különböző káros szenvedélyek.

A lakosság életkilátásai már a születéskor várható átlagos élettartam tekintetében is kedvezőtlenebbek az országos átlagnál. A szülések eltérő módon alakulnak az egyes társadalmi rétegekben. A 100 házasságban élő nőre jutó születendő gyermekek aránya elsősorban az alacsonyabb iskolai végzettségű anyák esetében haladja meg az országos értéket. A településen nagymértékű természetes szaporodás a jellemző, ezzel együtt évről évre folyamatosan nő a születések száma.

A halálozáson belül a szív és érrendszeri betegségek, valamint a daganatos betegségek a leggyakoribb halálokok. A szív– és érrendszeri halálozások jelentőségét nagyságrendjén túl az a tény is emeli, hogy 65 éves életkor alatt az un. elkerülhető halálokok közé tartoznak.

A daganatos megbetegedések miatti halálozásnál a férfiak halálozási tendenciája egy egyenletes, jóval nagyobb arányú növekedést mutat, mint a nők esetében. A férfiaknál leggyakoribb a hörgő - légcső-tüdő, nőknél pedig az emlő rosszindulatú daganatai miatti halálozások. Nem jelentős a külső okok miatti halálozás, melyek főként balesetekből és öngyilkosságokból adódnak.

Az emésztőszerv-rendszeri halálozásokban a férfiaknál jelentős kiugrás tapasztalható, kiemelkedő jelentőségű a krónikus májbetegség okozta halálozás, mely leggyakrabban alkoholos eredetű.

Az öngyilkosságok, és az alkohol okozta halálozások kiváltó okai között első helyen szerepelnek a munkanélküliség miatti pszichés, mentális problémák, betegségek, sok esetben azok rejtett, kezeletlen volta.

Kötelező jellegű népegészségügyi szűrések már nem léteznek. A behívóleveles szűrések ajánlottak. Kötelezően elrendelt szűrővizsgálat járványügyi indokkal lehetséges, ezek nem tartoznak a népegészségügyi szűrések közé.

A helyi önkormányzat az egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztésében, a helyi társadalom egészségtudatos attitűdjének formálásában közvetlenül nem vállal szerepet. A hatékony egészségvédelem hangsúlyos eleme az önkormányzat által fenntartott közoktatási intézmények nevelési, oktatási programjának. Az önkormányzat által biztosított közétkeztetés megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak.

A 0-18 éves roma korosztály körében az alultápláltság nem jellemző probléma, mivel a gyermekek számára az óvoda és az iskola biztosítja a napi háromszori ingyenes étkezést.

2012-ben a településen egy háziorvosi és egy gyermekorvosi praxis működik, emellett két védőnő is tevékenykedik még. Betöltetlen háziorvosi, valamint védőnői státusz nincs a településen. A vizsgált időszakban az ellátásban megjelentek száma arányos a település lakónépessége számának változásával.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

év	Felnőttek és gyermekek részére tervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	2	1	1
2009	2	1	1
2010	2	1	1
2011	2	1	1
2012	2	1	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az életminőség javítását és egészségfejlesztést szolgáló intézkedések (Eütv.) biztosítottak Ópályiban. A család- és nővédelmi gondozás (Eütv., családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás, várandós szoptatós anya gondozása) a védőnői feladatellátás keretében biztosított a településen. Az ifjúsági egészségügyi gondozás speciális feladatainak ellátása (Eütv.) a kistérségben biztosított.

18 éves kornál fiatalabb korban szülő nőkről nyilvántartott adat nincs, de becslések szerint a vizsgált időszakban van 18. életévénél korábban szülő nő a településen.

Egészségügyi szakellátás helyben nem biztosított. Ezeket az ellátásokat a kistérségi központban Mátészalkán lehet igénybe venni.

Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Képviselő – testület 2007-ben döntött arról, hogy a szociális alapszolgáltatásokon belül működtetett családsegítést, a gyermekjóléti szolgáltatás feladatellátását valamint a házi segítségnyújtást a Mátészalkai Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül kívánja működtetni.

Családsegítés: a családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

Házi segítségnyújtás: a házi segítségnyújtás olyan gondozási forma, amely az ellátást igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását - szükségleteinek megfelelően - lakásán, lakókörnyezetében biztosítja. A területi szociális gondozó feladatainak ellátása során segítséget nyújt ahhoz, hogy kliensének fizikai, mentális és szociális szükséglete biztosított legyen.

A területi szociális gondozást a kliens saját környezetében, korának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, a meglévő képességek fenntartásával és fejlesztésével kell biztosítani.

***Gyermekjóléti szolgáltatás*:**

A Gyvt. 38. §-a értelmében a gyermekjóléti alapellátás célja, hogy hozzájáruljon a gyermekek testi, értelmi, erkölcsi és érzelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzéséhez. A Gyermekjóléti Szolgálat feladatait a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendeletben foglaltak alapján látja el.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

év	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	160
2009	83
2010	185
2011	208
2012	212

Forrás: TeIR, KSH Tstar

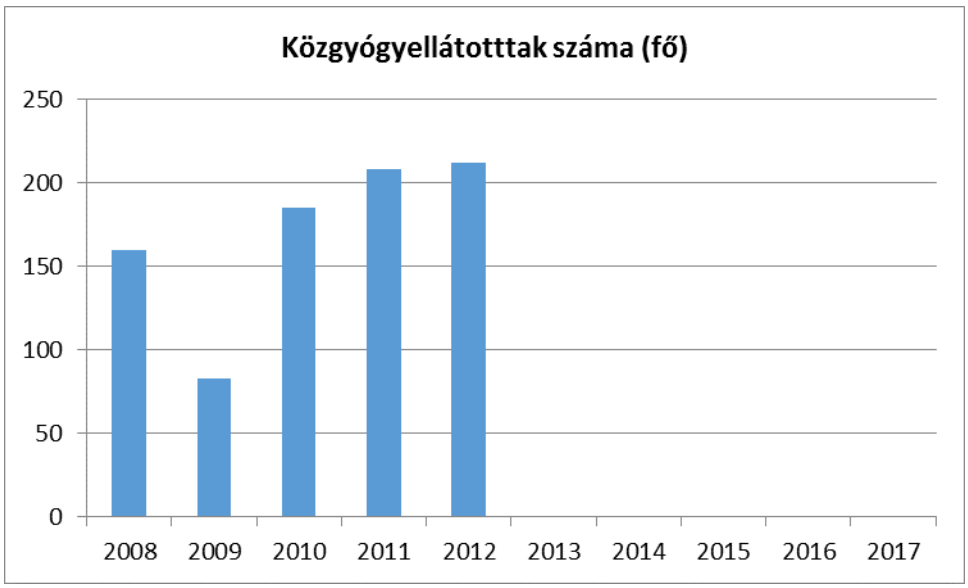

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: alanyi jogon, normatív alapon (2013. január 1-től Mátészalkai Járási Hivatal) és méltányossági alapon (helyben).

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

év	ápolási díjban részesítettek száma
2008	22
2009	26
2010	32
2011	45
2012	50

Forrás: TeIR, KSH Tstar

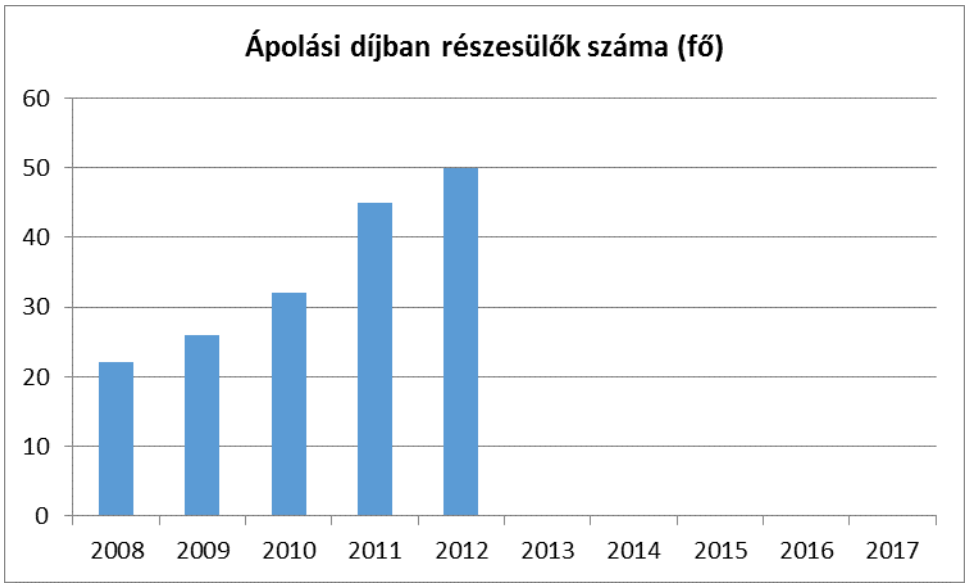

Ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Az egészséges életmód szerves része a sportolás is. A településen nincs sportcsarnok, az iskola épülete mellett található a Sportcentrum, amelyben van egy szépen karbantartott futballpálya, melyen az iskolai tornaórák megtarthatóak. A futballpálya mellett Uniós pályázati pénzből kiépített korszerű, biztonságos játszótér kapott helyet, melyet az Ópályi gyermekek 2013. májusában vehettek birtokba. Az óvodában külön tornaszoba van, a gyerekek testnevelése ott folyik. Úszásoktatásra a gyerekek Mátészalkai Uszodába járnak. A sportoláshoz, a sportprogramokhoz való hozzáférés a helyi körülményeket figyelembe véve, a település minden lakója számára elérhető.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

Ópályi Község Önkormányzat Képviselő-testülete a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény 42. § 1. pont és az 53 § (1) bekezdés felhatalmazása alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) és d) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában foglaltaknak megfelelően az önkormányzati feladat- és hatáskörök a képviselő-testületet illetik meg. A képviselő-testületet a polgármester képviseli. Az önkormányzati feladatokat a képviselő-testület és szervei: a polgármester, a képviselő-testület bizottságai, a képviselő-testület hivatala látja el.

A képviselő-testület tagjainak száma 7 fő. A Képviselő-testület éves munkaterv szerint ülésezik. A képviselő-testület az ülés napirendjére tekintettel nyilvános-, zárt-rendkívüli és ünnepi ülés tart.
Évente egy alkalommal nyilvános ülés keretében közmeghallgatást tart. A nyilvános ülésre, a napirend érintettjei, a civilszervezetek meghívást kapnak. A település lakossága a hirdetőtáblákra kifüggesztett meghívóból értesül az ülés időpontjáról, napirendjéről, valamint honlapunkon www.opalyi.hu

A civil szervezetek rendszeres üléseinek, próbáinak a TELEHÁZ ad otthont, ahol rendezvényeiket is megszervezhetik.
Azok számára, akiknek otthonában nincs internet hozzáférés szintén a TELEHÁZ-ban vehetik igénybe ezt a szolgáltatást.
A helyi lakosok az önkormányzat lapjából, az Ópályi Hírlapból, valamint Ópályi Község Honlapjáról tájékozódhatnak a település életét érintő kérdésekről, hírekről.

A településen etnikai konfliktusok nem léteznek, azok kezelésére nincs szükség.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Ahogy arról korábban is volt szó az NFS alapján a roma társadalom kb. 13 %-a él mélyszegénységben, többségük elszigetelve, „gettókba" tömörülve. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat tapasztalatai is hasonlóak a Stratégia megállapításaival, miszerint az Ópályi romák nagy többsége alacsony iskolai végzettséggel, rossz egészséggel, komfortnélküli házakban élnek, az alapvető higiéniai ismereteik hiányosak, kevés a munkalehetőség számukra, nincs jelen az életükben a hátrányos megkülönböztetés, a diszkrimináció.

Ópályi Község Önkormányzata és a 2010-ben alakult RNÖ együttműködése, összefogása a roma társadalomért megfelelőnek mondható, hiszen különböző területeken tevékenykednek egyetértésben, úgy, mint:

- köznevelési, közművelődési intézményekben megtartott programokban a roma kultúrát, hagyományát is igyekszenek kifejteni, bemutatni.
- gyermekvédelmi és egészségügyi szakemberek segítségével igyekeznek felhívni a szűrővizsgálatok, valamint a megfelelő orvosi ellátás fontosságára a figyelmet különféle tájékoztató programok megszervezésével.
- a Gyermekjóléti Szolgálattal együtt szerveznek:

1. nyári napközis táborokat, mellyel azon gyermekeknek próbálnak segíteni, akiknek szülei nyáron nem tudják biztosítani a napközbeni felügyeletet,
2. meghívott előadók útján (háziorvos, védőnő, rendőrség) tartanak egészségügyi, mentálhigiénés, prevenciós, önismereti és személyiségfejlesztő programok, természetesen nem kifejezetten csak roma gyermekek számára szervezik, de a résztvevők többsége roma származású,

3. biztosítanak korrepetálást is a tanulási nehézségekkel küzdő, magántanuló, vagy a házi feladat elkészítésében segítséget nem kapó gyermek részére. Főleg kisiskolások, és magántanulók vesznek részt nagyrészt a programban.

Önkormányzatunk és a RNÖ (valamint a Gyermekjóléti Szolgálat) kollektív célja valamennyi területen, megannyi programmal, intézkedéssel:

- a roma identitástudat felébresztése, elmélyítése,
- képesség és kompetencia fejlesztése,
- szabadidős tevékenységek megtanítása, a szabadidő hasznos eltöltésének képzése,
- a bűncselekmény visszaszorítása,
- a társadalomba való beilleszkedési nehézségek kiküszöbölése,
- az alapvető társadalmi és életviteli normák elsajátíttatása
- helyes nevelési elvek megtanítása,
- társadalomba való visszaintegrálás segítése

Településünkön Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik. Elnöke Varga Gyula; Tagjai: Máté Béla, Jónás Kálmán, Petrohai János. Működik még Ópályi Cigányokért Egyesület elnöke: Máté Sándor. A Roma Nemzetiségi Önkormányzattal Ópályi Község Önkormányzatának együttműködési megállapodása van, melyben rögzítve van a segítségnyújtás az önkormányzat részéről, valamint a kisebbségi önkormányzat vállalt kötelezettségei.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élőkkel és romákkal kapcsolatban csak becsült adatokkal rendelkezik a település. Az is bizonyítható, hogy a tartós munkanélküliek elsősorban az aluliskolázott, alacsonyabb státuszú lakosok köréből kerül ki.

Mindenképpen fontos a mélyszegénységben élők ösztönzése a szakmaszerzésre.

Az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosított a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára is. A településen nincs olyan döntés vagy folyamat, ami az említett társadalmi csoportok esélyeit tovább rontaná.

Az önkormányzatnak feladata, hogy minden lehetőséget kiaknázzon, hogy a mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlőségét előmozdítsa.

A jövőre nézve a mélyszegénységben élőkkel kapcsolatos adatbázis elkészítésével pontosabb képet lehet festeni ezen társadalmi réteg helyzetéről. A romákkal kapcsolatos adatbázis elkészítésére nyilván korlátozott lehetőségek nyílnak, mivel ez jogi aggályokat is szülhet, ezért ezen a téren továbbra is csak becsült adatokra lehet majd támaszkodni.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
munkanélküliség, elhelyezkedési gondok a foglalkoztatáshoz jutás és a foglalkoztatásban való megmaradás	- tanácsadás, figyelemfelhívás az önkormányzat általi közfoglalkoztatásba történő bevonás lehetőségéről, menetéről,- - Munkaügyi Központba történő irányítás, regisztrálásra történő rábeszélés a további ellátások lehetősége érdekében
hivatali ügyek intézésének nehézségei	- Polgármesteri Hivatalban történő segítségadás, tanácsadás, hivatali papírok kitöltésében segédkezés - szociális munkát végzők részéről tanácsadás, felvilágosítás a rászorulóknak
az eladósodás felbukkanása	- figyelemfelhívás, tájékoztatás a lakásfenntartási támogatás igénybevételének lehetőségéről az önkormányzatnál (közművek kikapcsolása elkerülése érdekében), - figyelemfelhívás az indokolatlan és nehezen nyomon követhető különböző hitelek felvétele ügyében
hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci helyzete	- képzési programokhoz juttatás (pl. szakács, bolti eladó, kisgépkezelő, mezőgazdasági növénytermesztő- élelmiszertartósító) az elhelyezkedés esélyének növelése érdekében
közcélú foglalkoztatottak magas létszáma	az önkormányzat önállósodási törekvései a foglalkoztatás terén pl. mezőgazdasági növénytermesztés, virágpalánták növelése, járdafelújításra térkő burkolat gyártása, árokburkoló elemek gyártása, ezek értékesítése
elhanyagolt, alkoholizáló, önhibájukon kívül szerény körülmények között élők rendszeres meleg étkezésének hiánya	- szociális étkeztetés igénybevételére történő bevonás (sok esetben rábeszélés) a családgondozó feltérképezi a rászorulókat, elintézi a kérelmüket
esetenként kialakuló bevásárlási nehézségek pénzhiány miatt	- EU-s élelmiszer segélycsomagokra kiírt pályázatok keretében (2011. óta 5 alkalommal osztottunk élelmiszercsomagot)

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv célként tűzi ki a gyermekek jogainak védelmét, biztosítását, az állam, önkormányzat, gyermekek védelmét ellátó jogi és jogi személyiséggel nem rendelkező intézmények ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak az érdekek érvényesítésében. Továbbá megemlíti a veszélyeztetettség megszűntetését, a családban való nevelkedés fontosságát, illetve azt, hogy az egyenlő bánásmód elve megvalósuljon a törvény által.

Már születésünk s talán fogantatásunk pillanatától esélyegyenlőtlenség állhat fenn, hiszen nem mindegy, hogy milyen családba születünk, hazánk keleti vagy nyugati térségében, tanyán, kis vagy nagy településen, kisvárosban, avagy nagyvárosban.

Az esélyegyenlőségre ebben a helyzetben is törekedni kell, tehát a cél az, hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson az ellátásokhoz, rendelkezzen a kellő információval, tisztában legyen vele, hol érdeklődhet, tudja, milyen ellátások illetik meg, van-e választási lehetősége. Az ellátásokat hol igényelheti és az igénylésnek mi a módja!

Az utóbbi években született szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy az irányelveknek megfelelő, az egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv célként tűzi ki a gyermekek jogainak védelmét, biztosítását, az állam, önkormányzat, gyermekek védelmét ellátó jogi és jogi személyiséggel nem rendelkező intézmények ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak az érdekek érvényesítésében. Továbbá megemlíti a veszélyeztetettség megszűntetését, a családban való nevelkedés fontosságát, illetve azt, hogy az egyenlő bánásmód elve megvalósuljon a törvény által.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a járási gyámhivatal intézkedik a gyermek védelembe vétele ügyében.

A gyámhivatal a jogszabályban meghatározott szervek, személyek jelzése, kezdeményezése, javaslata alapján köteles a védelembe vétel iránti eljárást hivatalból lefolytatni.

Mivel 2013. január 1-vel a Gyámhivatal a Mátészalka Járási Hivatalhoz tartozik, így ez már járási feladat.

A helyi gyermekvédelmi ellátórendszer szolgáltatásokkal, támogatásokkal segíti, az arra rászoruló családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával, elérhetőségével. A helyi rendszer működtetésének fő feladata, célkitűzése, hogy a veszélyeztetettség kialakulását megelőzze. A megelőző tevékenység a teljes szolgáltató rendszert átfogó: köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül valósul meg. Az egyes ágazatok megfelelő színvonalú együttműködésén alapul.

Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások működnek, mindenki számára biztosított az egyenlő hozzáférés, a gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

A gyermekszegénység csökkentés, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket, megfogalmazását, és megvalósítását igényeli. Az egyes részterületeken, mint a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghatározni. Ezen intézkedések célja, hogy a gyermek már a megszületésének pillanatában egyenlő esélyekkel indulva, avagy az esélyek javításában segítsenek.

A szegénységben vagy szegénység kialakulásának kockázatával élő gyermekek egy sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. Az átlagosnál sokkal nehezebb helyzetben vannak, a fogyatékos gyermeket nevelő családok, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok.

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzet fogalmának meghatározása nem egységes a gyermekvédelem területén. A gyvt. szerint hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be. A gyermekvédelmi rendszerben meghatározhatjuk a veszélyeztetettség okokat figyelve arra, hogy egy-egy gyermek, fiatal több szempontból is érintett lehet. A veszélyeztetettségi tényezők, akár halmozottan is jelentkeznek.

A veszélyeztetettség okai között elsődlegesen megállapítható, a rossz szociális helyzet.

A szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség a gyermekek több mint a felét foglalja magába. A másik nagy veszélyforrás a családok szétesése. Ez a veszélyeztetési ok gyakran párosul a szociális helyzet romlásával és a gyermek mentális állapotának sérülésével. A család szétesésének leggyakoribb okaként említett válás a gyermek számára nagy veszteség. Az elfojtott érzelmek a személyiségfejlődésben rendellenességeket, zavarokat eredményezhetnek, amely a gyermek fejlődése szempontjából, szakember beavatkozását igényli.

A következő probléma meghatározása, a szülő részéről a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya. Az elhanyagolás is, a bántalmazás egyik formája (egészségügyi-, oktatási elhanyagolás, a gyermek magára hagyása, elhagyása).

A gyermek viselkedésében megfigyelhető jelek, tünetek jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli és érzelmi szinteken is.

A betegség, mint veszélyeztetettségi tényező, amely lehet súlyos, vagy középsúlyos, mindenképp veszélyforrás bármely családtag esetén. A családtagok hosszú vagy súlyos betegsége, az egészségtelen életmód, tartósan rossz lakhatási körülmények a gyermek testi fejlődését és egészségét is veszélyeztetik. A gyermek számára problémát okozhat a hosszan tartó, vagy súlyos betegséggel való szembesülés, a megszokott normától való eltérés, a megváltozott élethelyzetben való folyamatos „tartózkodás”.

A család életmódját megfigyelve, lehet a megfelelő következtetések levonni. A családi élet súlyosabb veszélyeztető ártalmait jelenti a deviáns viselkedési formák jelenléte a család hétköznapjaiban:

alkoholizmus, brutalitás, bűnöző családi környezet. A gyermek mentális állapota, személyiségzavara is fontos veszélyforrásra figyelmeztető jel. Az utóbbi években érzékelhető a mentálisan sérült gyermekek számának növekedése. Az okok között a családi nevelés jellemző hibái - következetlenség, szigor és kényeztetés eltúlzása, következetes nevelés hiánya, vagy ellenkező esetben: a gyermek képességeit meghaladó, magas mérce állítása, az ellenőrzés, odafigyelés hiánya – tapasztalhatóak.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

év	védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszűntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	17	7	173
2009	35	12	183
2010	23	13	174
2011	37	23	198
2012	47	16	198

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Amennyiben a kiskorú gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődése bármely ok folytán veszélybe kerül, a települési önkormányzat jegyzője védelembe veszi a gyermeket. Ópályiban működik Gyermekjóléti Szolgálat, mely társulási formában Mátészalka Egyesített Szociális Intézmények keretében látja el feladatát, képviselője a településen élő, azt jól ismerő, helyi lakos. Jó és szoros kapcsolatot ápol a jegyzővel, családokkal és az oktatási intézményekkel (óvoda, iskola).
A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, a veszélyeztetettségének megelőzésére, megszűntetésére szolgál.

A gyermekek védelmét:
- pénzbeli és természetbeni ellátások,
- személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások,
- személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások,
- gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések,
- az ellátások, intézkedések megtételének ellenőrzése, adatok kezelése szolgálja.

A fenti táblázat adataiból látható, hogy a településen az elmúlt öt évben emelkedik a védelembe vett és veszélyeztetett gyermekek száma.

A korábbi években felmerülő probléma a családok megélhetése, ez családi konfliktusokhoz vezet, és felmerül a gyermekek elhanyagoltsága is. A jelenlegi helyzetben az iskolai igazolatlan hiányzás miatt volt szükség a védelembevételre.
A környezet és a szakemberek odafigyelése, a jelzőrendszer azonnali, több lábon álló működésének szinten tartása, javítása elengedhetetlen. Elmondható, hogy a lakosság létszámához képest magas a védelembe vett gyermekek száma.

.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

v	*Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma*	*Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma*	*Kiegészítő gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma*	*Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma*	*Rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma*
08	*617*	*20*	*0*	*0*	*0*
09	*658*	*22*	*0*	*0*	*0*
10	*678*	*26*	*0*	*0*	*0*
11	*704*	*42*	*0*	*0*	*0*
12	*705*	*55*	*0*	*0*	*0*

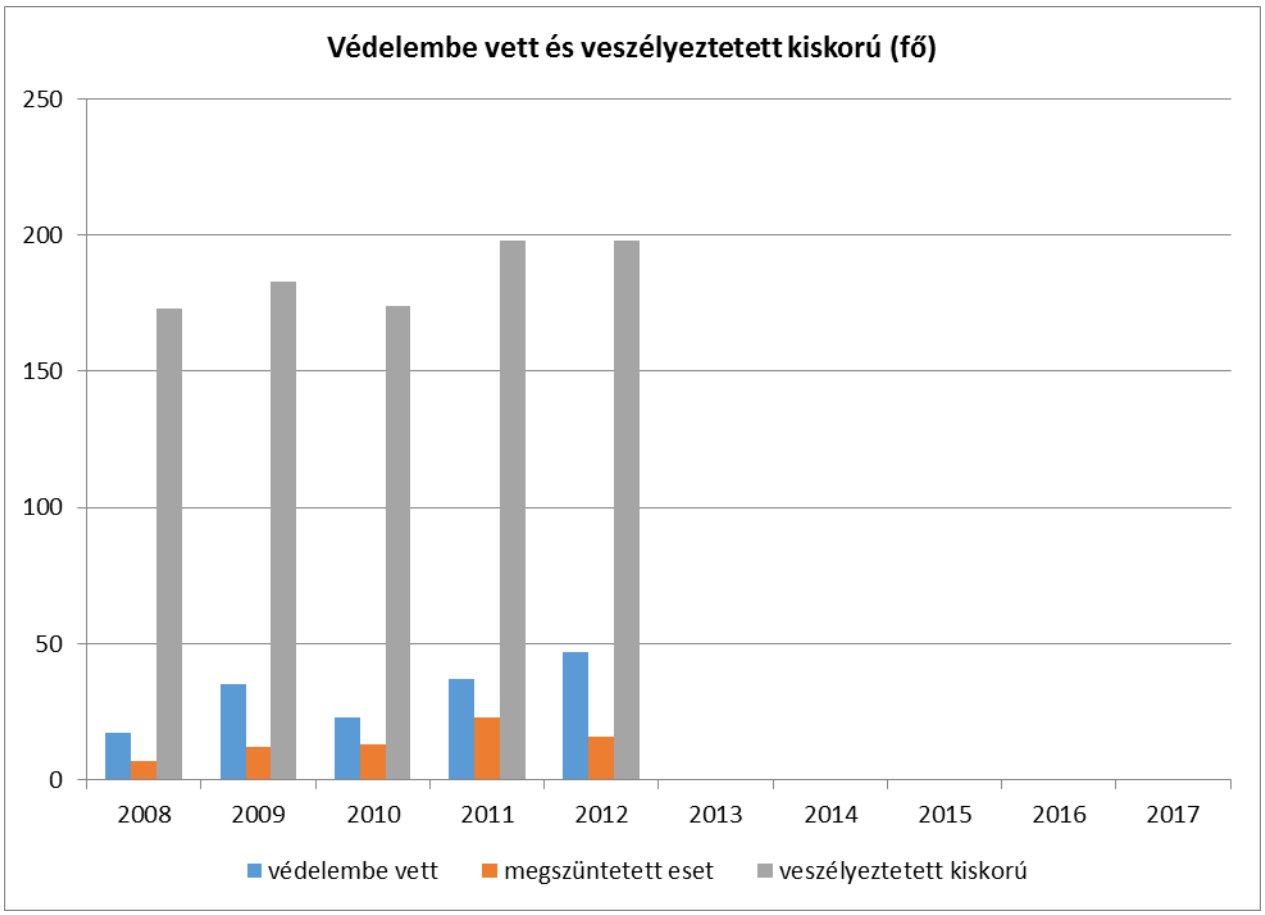

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

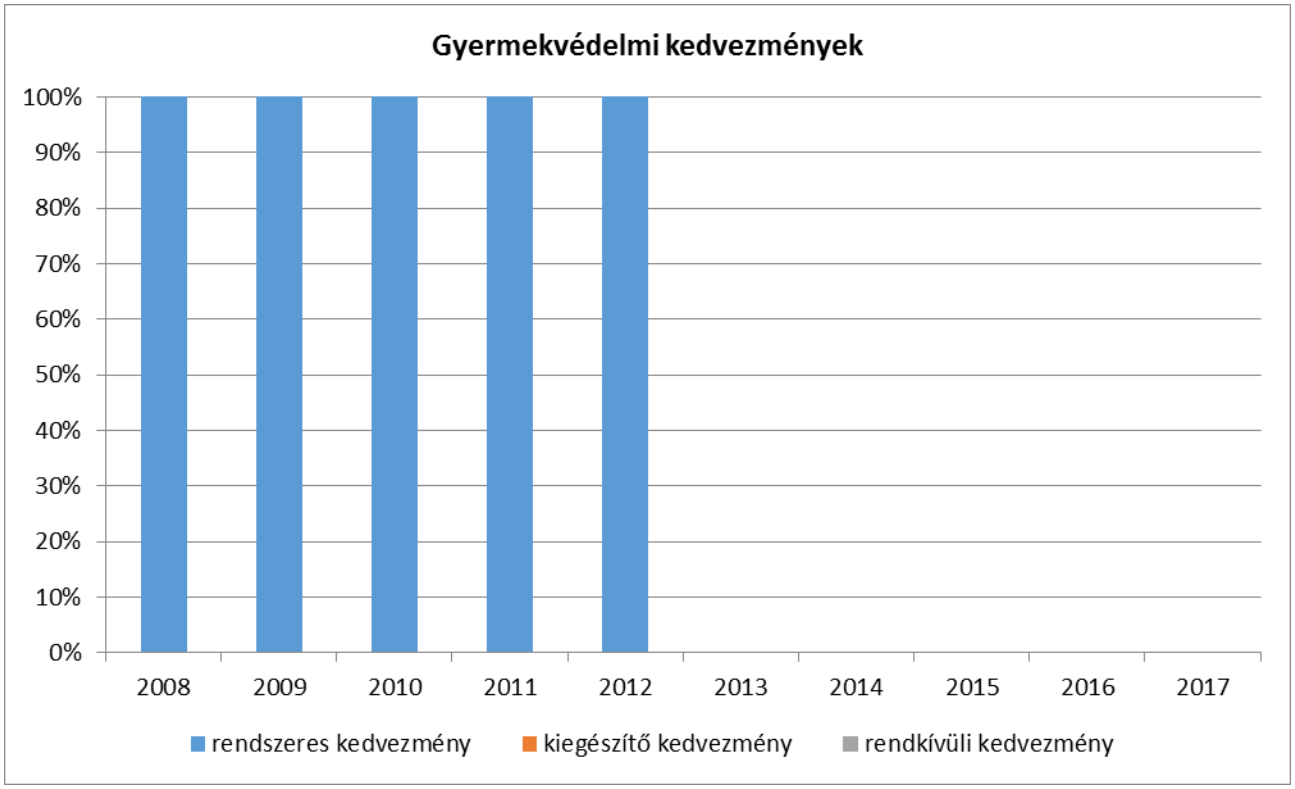

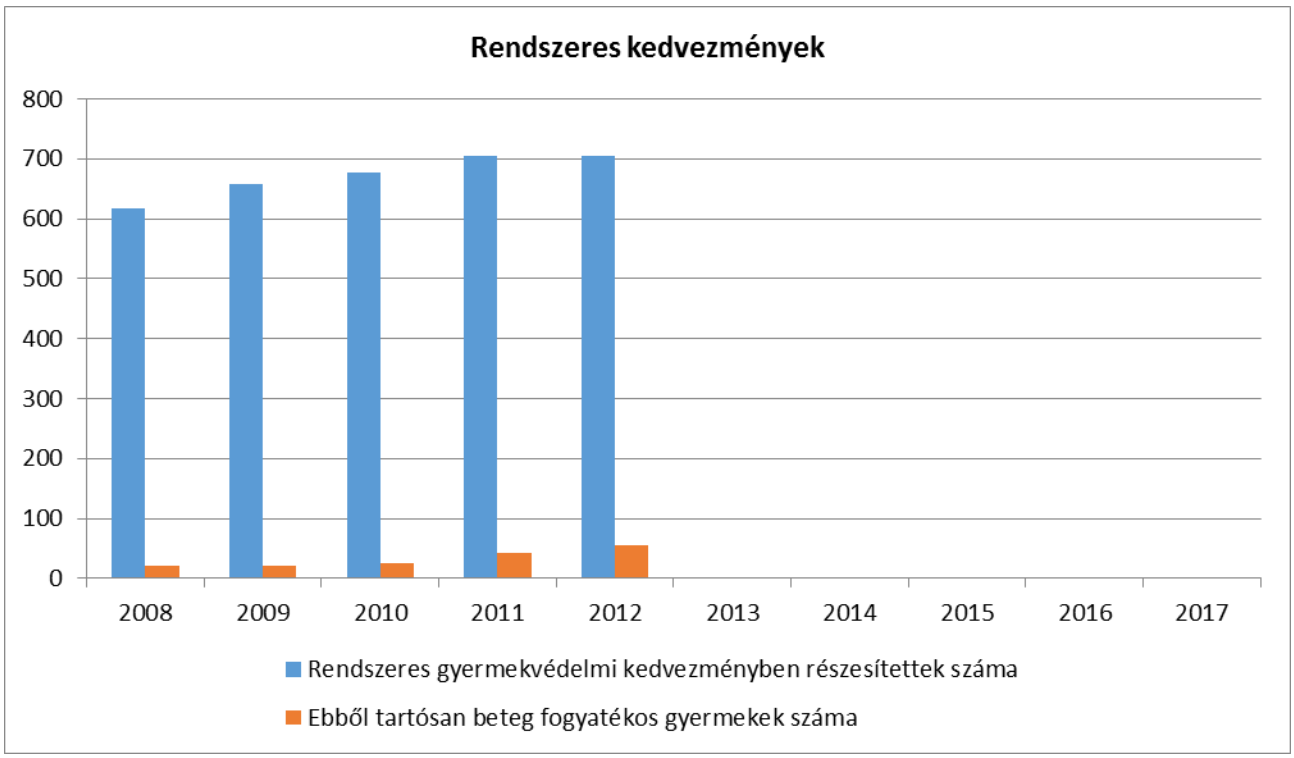

Az adatok alapján megállapítható, hogy öt év távlatában, hogyan emelkedett a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma. Ez az ellátási forma a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítható meg. Kiegészítő és rendkívüli gyermekvédelmi kedvezményben akkor részesülhet a gyermeket nevelő család, ha időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerül. Mint látható a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma folyamatosan és látványosan nő. Ez is annak bizonyítéka, hogy a családok egyre nehezebben viselik a kevesebb jövedelemből az egyre növekvő kiadások rendezését.
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény a szociálisan rászoruló kiskorúak vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása.
Ennek formái:

- gyermekétkeztetés normatív kedvezménye,
- pénzbeli támogatás,
- külön jogszabály szerint egyéb kedvezmény.

Gyermek jogán járó helyi juttatás a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, valamint a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban pozitív száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	100	244	7	251	0	101
2009	100	267	6	278	0	97
2010	100	254	5	265	0	100
2011	110	258	4	258	60	0
2012	110	228	2	253	56	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Ez a juttatási forma is a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik. A táblázat tanúsága szerint feltűnő, hogy a nyári étkeztetésben részesülő gyermekek száma 2012. évben nulla. Ennek valódi oka az, hogy 2012. évben már nem volt ingyenes a nyári étkeztetés. Miután térítési díjat kellett fizetni érte, azt a szülők nem vállalták.

Ópályiban egy nem magyar állampolgársággal rendelkező gyermek él, így anyanyelvének és kulturális helyzetének megfelelő pedagógiai programra van szükség.

4.1.4. számú táblázat – Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma

év	Magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)	Magyar állampolgársággal nem rendelkező általános iskolások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)	Magyar állampolgársággal nem rendelkező, 18 év alatti középiskolások száma (fő)	Ebből hátrányos helyzetű (fő)
2008	0	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0
2010	0		0	0		
2011	0	0	0	0	0	0
2012	1	0	0	0		0

Forrás: Önkormányzati adatok, BM-BÁH

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Ópályi állandó népességének száma 3105 fő, ebből
a 0-17 évesek száma összesen 927 fő.
A gyakorlatban ebből a korosztályból kerül ki a veszélyeztetet és védelembe vett kiskorú gyermekek száma.
A szegregált, telepszerű környezetben élő gyerekek óvodai és általános iskolai oktatása, integrált vagy szegregált környezetben történik, nagyobb körükben az indokolatlan fogyatékossá nyilvánítás, több gyerek kerül be állami gondoskodásba, mint a nem szegregátumban élő gyerekek körében. Az óvodai fejlesztő programok, iskolai eredményességet mérő mutatók (továbbtanulás, kompetenciamérés stb.) vagy alternatív programokban való részvételük (pl. szakkörök, művészeti oktatás) magas arányú. A szegregátumban élő gyerekek helyzetének feldolgozásakor részletes helyi összehasonlítást végeztünk, az oktatási és lakhatási helyzetük mellett az egészségügyi, szociális, a szülők foglalkoztatási, reális mobilitási lehetőségeinek mutatóira vonatkozóan.

4.2.1. számú táblázat – A településen szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek száma

A településen élő 0-6 éves gyermekek száma	A településen óvodai ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásaiban részesülő gyermekek száma	
	Összesen	Ebből szegregátumban él	Összesen	Ebből szegregátumban él	Összesen	Ebből szegregátumban él
Adott településen található utazási idő (perc)	30	30	0	0	0	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok

A helyi közlekedés Mátészalka közelsége miatt jó, autóbusz és vonat egyaránt óránként közlekedik.

4.2.2. számú táblázat – Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete

A településen élő általános iskolás tanulók száma	A településen élő, fogyatékosnak minősített (SNI) általános iskolás tanulók száma		SNI tanulók ellátásának települése (helyben vagy más település ahol tanulnak)
	összesen	ebből szegregátumban él	
253	48	48	Ópályi és Mátészalka

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok

A sajátos nevelési igényű gyerekek 20 %-a Mátészalkán fejezi be tanulmányait.

4.2.3. számú táblázat – Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Intézmény OM azonosítója	Iskola / Feladat-ellátási hely neve:	Feladat-ellátási helyen tanulók száma (összes tanuló)	A feladat-ellátási helyen tanulók közül az 1. szegregátum(ok)ban lakó tanulók száma	A feladat-ellátási helyen tanulók közül a 2. szegregátum(ok)ban lakó tanulók száma	A feladat-ellátási helyen tanulók közül a 3. szegregátum(ok)ban lakó tanulók száma
33521	Ópályi Jókai Mór Általános Iskola	253	168	32	0

Forrás: Járási tankerületi, intézményfenntartói, Önkormányzati adatok

4.2.4. számú táblázat – Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Otthont nyújtó ellátásba került gyermekek száma a szegregátumban					
		település egésze	**szegregátum 1.**	**szegregátum 2.**	**Szegregátum 3.**
Átmeneti nevelésbe vétel	2010	77	77	0	0
	2011	**75**	**75**	**0**	**0**
	2012	**78**	**78**	**0**	**0**
	2013				
	2014				
	2015				
	2016				
	2017				
Tartós nevelésbe vétel	2010	77	77	0	0

	2011	75	75	0	0
	2012	78	78	0	0
	2013				
	2014				
	2015				
	2016				
	2017				
Ideiglenes hatályú elhelyezés	2010	7	7	0	0
	2011	5	4	1	0
	2012	10	9	1	0
	2013				
	2014				
	2015				
	2016				
	2017				
Családi pótlék/ iskoláztatási támogatás felfüggesztése iskolai hiányzás miatt	2010	7	7	0	0
	2011	24	20	4	0
	2012	52	46	6	0
	2013				
	2014				
	2015				
	2016				
	2017				

A roma etnikum száma a településen a lakónépesség 33%- ára tehető. Ennek tendenciája folyamatos növekedést mutat. A roma újszülöttek száma az elmúlt öt év adatainak ismeretében évente a szülésszám 65-70%-át teszi ki. 2012-ben ez arány 67% volt. A településen 211- re tehető az itt élő roma családok száma. A családok 62% - a saját családi házában él. A családok 38%- ánál azonban 2, 3, sőt néhány esetben előfordul, hogy 4 vagy annál több család él egy házban. A településen összesen 46 kunyhó van, 230 fő kunyhókban él.

A szociálpolitikai kedvezmények igénybevételével 12 családnak lehetősége nyílt arra, hogy a kunyhókból kikerüljenek, és normális, emberi körülmények között élhessenek és nevelhessék a gyermekeiket, mivel most kerül átadásra 12 „szocpolos” lakás, mely lehetőséget teremt ezen családok számára a felemelkedéshez.

Sajnos valószínűleg ez volt az utolsó esély arra, hogy ily módon a családok lakáshoz juthassanak, hiszen a mostani elképzelések szerint a szociálpolitikai kedvezmények igénybevételéhez 30% önerőt kell felmutatni. Márpedig ha ez így van, akkor a többi kunyhóban élő családnak esélye sem lesz arra, hogy valaha is kikerüljön ebből az emberhez méltatlan helyzetből.

A lakóházak igen nagy százalékban komfortnélküliek, egyre több azon ingatlanok száma, ahol az áramellátás is szünetel. A lakóházak többsége elavult, leromlott állapotban van.

A lakások döntő többsége nélkülözi a víz- csatorna- gáz ellátást. Villanyáram bekötések gyakran szakszerűtlenek, életveszélyesek.
A lakosság száma az elmúlt néhány évben 3100 és 3250 között mozgott, jelenleg 3105 fő, ebből 960 fő roma származású.

A lakosság 33 %-a roma származású, akik szegregáltan élnek a településen.
Kisebbségi telepen élők száma: 960 fő, családok száma: 211. A lakások száma a telepen 98 db, ebből 3 szobás 27 db, 1 szobás –C típusú- lakás 25 db. Átlagos lakólétszám 9 fő. Kunyhók száma: 46 db, kunyhókban élők száma: 230 fő.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások közül helyben megoldott a gyermekjóléti szolgáltatás. A gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítő szolgálattal együtt működik a településen, Ópályi Község Önkormányzata a Szatmári Többcélú Kistérségi Társulás keretében látja el ezt a feladatot.

A helyi gyermekvédelmi ellátórendszer szolgáltatásokkal, támogatásokkal segíti, az arra rászoruló családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával, elérhetőségével. A helyi rendszer működtetésének fő feladata, célkitűzése, hogy a veszélyeztetettség kialakulását megelőzze. A megelőző tevékenység a teljes szolgáltató rendszert átfogó: köznevelési, egészségügyi, szociális és közművelődési intézményhálózaton keresztül valósul meg. Az egyes ágazatok megfelelő színvonalú együttműködésén alapul. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások működnek, mindenki számára biztosított az egyenlő hozzáférés, a gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

A gyermekszegénység csökkentés, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket megfogalmazását, és megvalósítását igényeli. Az egyes részterületeken, mint a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghatározni. Ezen intézkedések célja, hogy a gyermek már a megszületésének pillanatától egyenlő esélyekkel indulva, avagy az esélyek javításában segítsenek. A szegénységben vagy szegénység kialakulásának kockázatával élő gyermekek egy sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. Az átlagosnál sokkal nehezebb helyzetben vannak, a fogyatékos gyermeket nevelő családok, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok.

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzet fogalmának meghatározása nem egységes a gyermekvédelem területén. A gyvt. szerint hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be.

A gyermekvédelmi rendszerben meghatározhatjuk a veszélyeztetettség okokat figyelve arra, hogy egy-egy gyermek, fiatal több szempontból is érintett lehet. A veszélyeztetettségi tényezők, akár halmozottan is jelentkeznek.

A veszélyeztetettség okai között elsődlegesen megállapítható, a rossz szociális helyzet. A szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség a gyermekek több mint a felét foglalja magába. A másik nagy veszély forrás a családok szétesése. Magyarországon a válások száma megközelítőleg 24-25 ezer, és a válások száma folyamatosan emelkedik. Ez a veszélyeztetési ok gyakran párosul a szociális helyzet romlásával és a gyermek mentális állapotának sérülésével. A család szétesésének leggyakoribb okaként említett válás a gyermek számára nagy veszteség. Az elfojtott érzelmek a személyiségfejlődésben rendellenességeket, zavarokat eredményezhetnek, amely a gyermek fejlődése szempontjából, szakember beavatkozását igényli.

A következő probléma meghatározása, a szülő részéről a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya. Az elhanyagolás is, a bántalmazás egyik formája (egészségügyi-, oktatási elhanyagolás, a gyermek magára hagyása, elhagyása). A gyermek viselkedésében megfigyelhető jelek, tünetek jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli és érzelmi szinteken is.

A betegség, mint veszélyeztetettségi tényező, amely lehet súlyos, vagy középsúlyos, mindenképp veszélyforrás, bármely családtag esetén. A családtagok hosszú vagy súlyos betegsége, az egészségtelen életmód, tartósan rossz lakhatási körülmények a gyermek testi fejlődését és egészségét is veszélyeztetik. A gyermek számára problémát okozhat a hosszan tartó, vagy súlyos betegséggel való szembesülés, a megszokott normától való eltérés, a megváltozott élethelyzetben való folyamatos „tartózkodás”. A család életmódját megfigyelve, lehet a megfelelő következtetések levonni.

A családi élet súlyosabb veszélyeztető ártalmait jelenti a deviáns viselkedési formák jelenléte a család hétköznapjaiban: alkoholizmus, brutalitás, bűnöző családi környezet.

A gyermek mentális állapota, személyiségzavara is fontos veszélyforrásra figyelmeztető jel. Az utóbbi években érzékelhető a mentálisan sérült gyermekek számának növekedése. Az okok között a családi nevelés jellemző hibái - következetlenség, szigor és kényeztetés eltúlzása, következetes nevelés hiánya, vagy ellenkező esetben: a gyermek képességeit meghaladó, magas mérce állítása, az ellenőrzés, odafigyelés hiánya – tapasztalhatóak.

Gyakran találkozunk az idegrendszeri betegségük miatt rendszeresen gyógyszert fogyasztó kisgyermekekkel.

A gyermekbántalmazás. Jelei sokszor nem egyértelműek. Nehezíti a helyzetet, hogy a testi jelek hiánya nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét, a szexuális-, verbális bántalmazás nehezen felismerhető.

Településünkön a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma az utóbbi években stagnált. Településünkön a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma szinte nem mutat változást.

A Mesevár Napközi Otthonos Óvoda négy csoporttal működik, 100 gyerek befogadására alkalmas. Közel ¾-edük hátrányos helyzetűek minősül. Csoportjaik osztatlan és részben osztott csoportszerkezetűek, amelyekbe minden 3-6-7 éves korú gyereket tudnak fogadni.

A rendkívül magas hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeklétszám indokolná a további segítő szakszolgálatok aktívabb bekapcsolódását a fejlesztő munkába.

Az általános iskolába más településről járnak gyerekek, kevés létszámban.

Az iskolában kismértékben meghaladja az országos átlagot az évfolyamismétlők aránya, azonban az elmondható, hogy évről évre ez a szám egyre kisebb.

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő óvodás és általános iskolás gyermek térítésmentesen étkeznek.

A gyermekek védelmét szolgálják a pénzbeli és természetbeni ellátások: a szociálisan rászorulók által igénybe vehető pénzbeli, természetbeni és gyermekjóléti alapellátásokat szabályozó 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, és ezen törvény végrehajtó rendelete a 149/1997. (IX. 10.) Korm. Rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról tartalmazza.

A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások közül helyben megoldott a gyermekjóléti szolgáltatás. A gyermekjóléti szolgáltatás Társulás keretében Gyermekjóléti Szolgálatként működik a településen, fenntartója Szatmári Kistérségi Egyesített Szociális Intézmények.

A gyermekvédelem középpontjában meghatározó szerepet betöltő jelzőrendszer áll.

A veszélyeztetettség jelzésére épülő gyermekjóléti szolgáltatás hatékonyságát jelentősen befolyásolja a jelzőrendszer működésének minősége.

A jelzőrendszer tagjai: a családsegítő, gyermekjóléti szolgálat, az önkormányzat szakemberei, az egészségügy intézményei: orvos, védőnő, a közoktatási intézmények, rendőrség, civil szervezetek, stb. Közoktatási intézményeinkben dolgozó gyermekvédelmi felelősök szoros kapcsolatot tartanak a gyermekjóléti szolgálattal.

2012-ben a településen egy háziorvosi és gyermekorvosi praxis működik, emellett két védőnő is tevékenykedik még. A vizsgált időszakban az ellátásban megjelentek száma arányos a település lakónépessége számának változásával.

Az óvodában, általános zajló szűrőprogramok rendszeresek, amelyeket korrekt tanácsadás egészíti ki. A védőnők családlátogatásaik során a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak

A hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértésére a szolgáltatások nyújtásakor a civil érdekképviselők, valamint az önkormányzat által nyilvántartott eset nincs feljegyezve.

A Mötv. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, a gyermekjóléti és a gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskolai-egészségügyi ellátásról.

Gyermekétkeztetés: Ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, a fenntartó (Önkormányzat) az óvodában és az iskolában a gyerekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

év	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	2	80
2009	2	82
2010	2	75
2011	2	72
2012	2	69

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

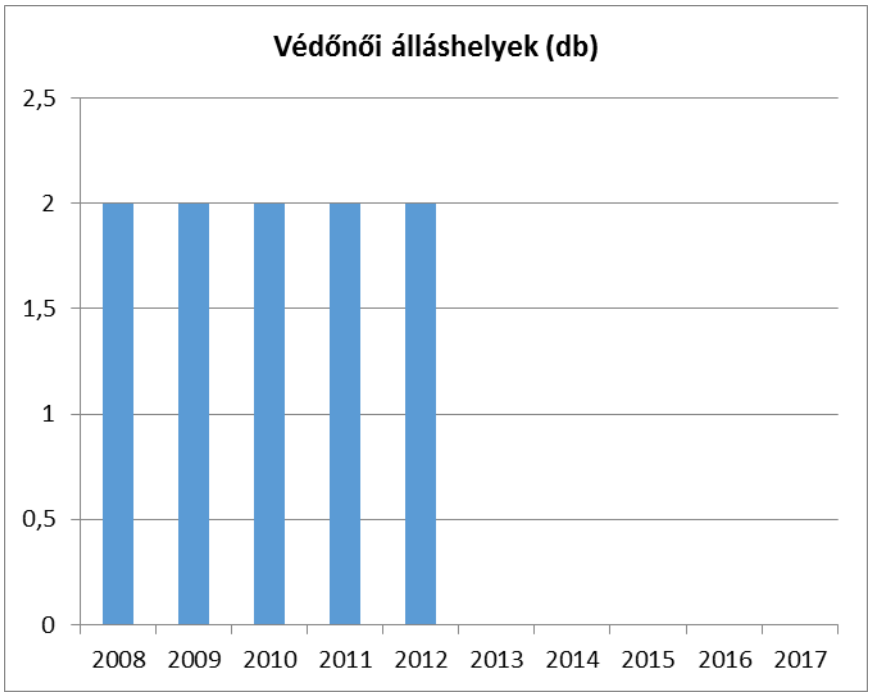

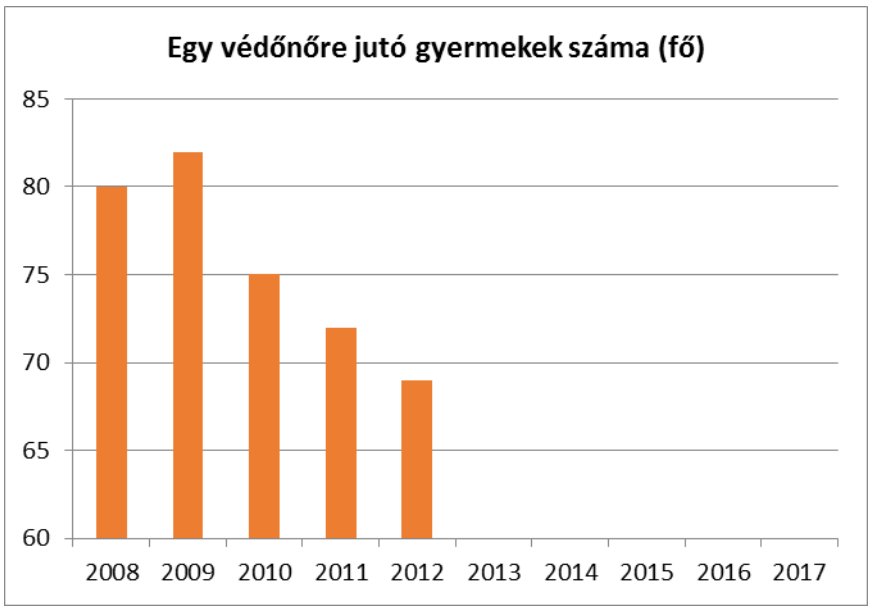

Az önkormányzat a védőnői szolgálatát az Ópályi Védőnői Szolgálat látja. A védőnők napi rendszerességgel, a gyermekorvosi rendelő épületében kialakított védőnői szobában látják el a kisbabákat, tanácsaikkal segítik a kismamákat és anyukákat. Továbbá otthonukban is felkeresik a családokat, figyelemmel kísérve a gyermekek egészségi állapotát, körülményeit. A védőnők két települést látnak el Ópályit és Nyírparasznyát. A védőnői feladatellátás körébe 0-6 éves korosztályig folyik területi gondozás, mivel Ópályiban az általános iskolás gyermekek 12 éves korukig tanulnak (5-6. évfolyam), ezért a védőnők az ő körükben is ellátják az iskolai gondozást. A 7-8. évfolyamban tanuló gyermekek más település iskoláiba járnak, ezért az ő gondozásuk a helyi illetékességgel bíró védőnői feladat ellátásba tartozik.

A 0-7 éves korosztályból speciális fejlesztésre szoruló gyermekek fejlesztése megoldott.

Ópályiban működik Gyermekjóléti Szolgálat, annak képviselője a településen élő, azt jól ismerő, helyi lakos. Jó és szoros kapcsolatot ápol a jegyzővel, a polgármesterrel, a családokkal és az oktatási intézményekkel (óvoda, iskola).
Amennyiben a kiskorú gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődése bármely ok folytán veszélybe kerül, a települési önkormányzat jegyzője védelembe veszi a gyermeket.
Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatásként a Gyermekvédelmi és szociális támogatásokról szóló rendeletében az önkormányzat kifejezetten a krízishelyzetben lévők számára átmeneti segélyt biztosít. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményen a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek gyermekétkeztetéshez történő hozzáférése biztosított, bár nem minden érintett él ezzel a lehetőséggel.
Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés a helyi lehetőségekhez mérten biztosított. A településen van sportcsarnok, az iskola épülete mellett található az önkormányzat és a Sportegyesület összefogásával szépen karbantartott futballpálya, melyen az iskolai tornaórák megtarthatóak. A futballpálya mellett aszfaltozott kézilabdapálya és Uniós pályázati pénzből kiépített korszerű, biztonságos játszótér kapott helyet, melyet az Ópályi gyermekek 2013. évben vehettek birtokba. Az óvodában külön tornaszoba van, az óvodai testnevelés ebben folyik. Úszásoktatásra a gyerekek a Mátészalkai uszodába járnak.

A szabadidős és szünidős programokon a település minden gyermeke – érdeklődési körének megfelelően – részt vehet a Művelődési Házban megszervezésre kerülő foglalkozásokon.
Az intézményi gyermekétkeztetést az önkormányzat a településen 1999. évben új beruházásként megépített saját konyhával oldja meg. A konyha nyújt ellátást az óvodai, iskolai napközis, szociális étkeztetést igénylők számára. Hétvégén a konyha nem üzemel, a szünidei (nyári) szervezett gyermekétkeztetés nincs. A családok igény szerint befizethetik gyermekeiket ebédre.

Ingyenes tankönyvellátást a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek kapnak.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	0	4624	11199
2009	0	0	4224	13102
2010	0	0	3942	12535
2011	0	0	3852	14517
2012	0	0	3825	12901

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A házi gyermekorvosi teendőket a gyermekek részére szervezett, gyermekorvosi szolgálat látja el. Az önkormányzat házi gyermekorvosi praxist működtet.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A településen egy általános iskola működik, melyben egyaránt tanulhat különleges bánásmódot igénylő gyermek, sajátos nevelési igényű gyermek, beilleszkedési, tanulási nehézséggel küzdő gyermek éppúgy, mint a kiemelten tehetséges gyermek. Az iskolai oktatásban nem tapasztalható sem hátrányos megkülönböztetés, sem szegregáció.
A közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások teljesítése érdekében pl.: gyógypedagógus heti két órában, gyógy-testnevelő heti két órában foglalkozik a rászoruló gyermekekkel.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
(Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben: ld. a 4.1. pontban foglalt definíciót.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók
Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók
Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db
Az óvoda telephelyeinek száma	2
Hány településről járnak be a gyermekek	0
Óvodai férőhelyek száma	160
Óvodai csoportok száma	6
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6 h - 17 h
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	július 1 - július 30

Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	11	
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	9	
Gyógypedagógusok létszáma	0	
Dajka/gondozónő	5	
Kisegítő személyzet	0	

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A településen egy napközi otthonos óvoda működik, hat óvodai csoporttal. Az óvodai férőhelyek száma 110. Az óvodába beíratott gyermekek száma 110 fő. A számokból kitűnik, hogy a csoportlétszám megegyezik a törvényben megengedettel. Csoportfejlesztésre lenne szükség, a jelenlegi épület kicsi, ezért új óvoda építésére kerül sor. A két és féléves korú gyermek csak abban az esetben vehető fel az óvodába, ha minden harmadik életévét betöltött gyermek számára biztosított az elhelyezés és még van üres férőhely.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 2.

év	Helyhiány miatt elutasított gyermekek száma (fő)	Ebből hátrányos / halmozottan hátrányos helyzetű (fő)
2008	0	0
2009	0	0
2010	0	0
2011	35	35
2012	48	48

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

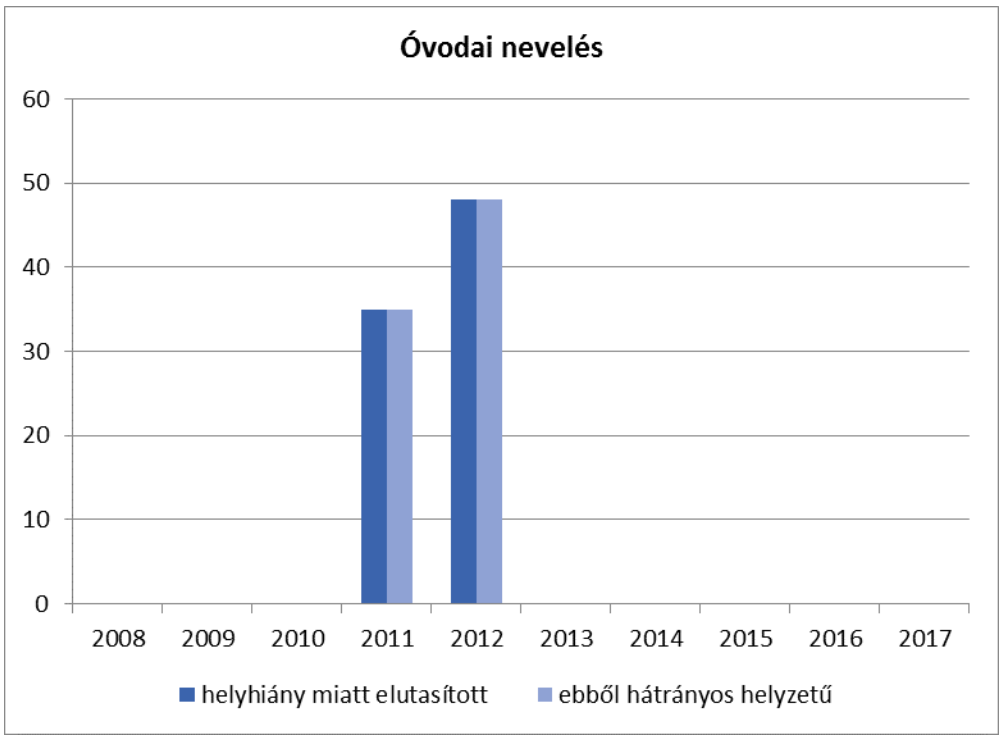

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

év	3-6 éves korú gyermekek száma	óvodai gyermekcsoportok száma	óvodai férőhelyek száma	óvodai feladat-ellátási helyek száma	óvodába beírt gyermekek száma	óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	159	4	100	1	100	0
2009	168	4	100	1	100	0
2010	170	4	100	1	100	0
2011	176	4	110	1	110	0
2012	214		110	1	110	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodai férőhelyek számánál magasabb létszám várható az óvodai nevelésben, mivel 2014. január 1-től minden 3. évet betöltött gyermek számára kötelező az óvodai nevelés. Erre az óvodabővítés tűnik megoldásnak, amely alapján 2013. augusztus 20. napján egy új óvoda kerül átadásra.

Az önkormányzat felismerve az óvodai nevelés fontosságát 2007-ben sikeresen pályázott az intézmény bővítését és rekonstrukciójára, amely pályázat keretében 84 millió Ft támogatásra, melyből korszerűen felújította, valamint tornateremmel és a hozzátartozó helyiségekkel és két csoport szobával bővítette az intézményt. A tárgyi feltételek és az eszközellátottság megfelelő. Személyi feltételeik is jók.

4.4.4. számú táblázat - Az óvodai ellátás igénybevétele

2012-2013. év	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összesen
székhely						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	**19**	33	55	27	1	**135**
Más településről bejáró gyermekek létszáma	1	0	1	0	0	**2**
az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	3	2	1	0	0	**6**
a beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma	5	6	6	6	0	**23**
a beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma	12	25	36	25	1	**99**

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.5. számú táblázat - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása

	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
Székhely						
Csoport 1	6	0	0	16	0	0
Csoport 2	6	0	0	17	0	0
Csoport 3	10	0	0	13	0	0
Csoport 4	1	0	0	26	0	0
Csoport 5	0	0	0	27	0	0
Csoport 6		0	0		0	0
Összesen	**23**	**0**	**0**	**99**	**0**	**0**

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.6. számú táblázat - Óvodai körzethatár

Óvodai körzeten-kénti létszám és hh/hhh gyermekek megoszlása	A körzetbe felvehető (ott élő) összes gyerme-kek száma	A körzetbe felvehető (ott élő) összes hh gyerme-kek száma	A körzetbe felvehető (ott élő) összes hhh gyermekek száma	A körzet óvodáiba járó gyermekek össz-létszáma	A körzetbe járó hh gyermekek létszáma	A körzetbe járó hh gyermekek aránya a körzet óvodásainak össz-létszámához viszonyítva (%)	A körzetbe járó hhh gyermekek létszáma
Körzet 1	160	33	123	135	23	17%	99

Forrás: Önkormányzati adatok

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

tanév	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	185	140	325	15	4,6%
2011/2012	135	123	258	41	15,9%
2012/2013	138	115	253	37	14,6%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

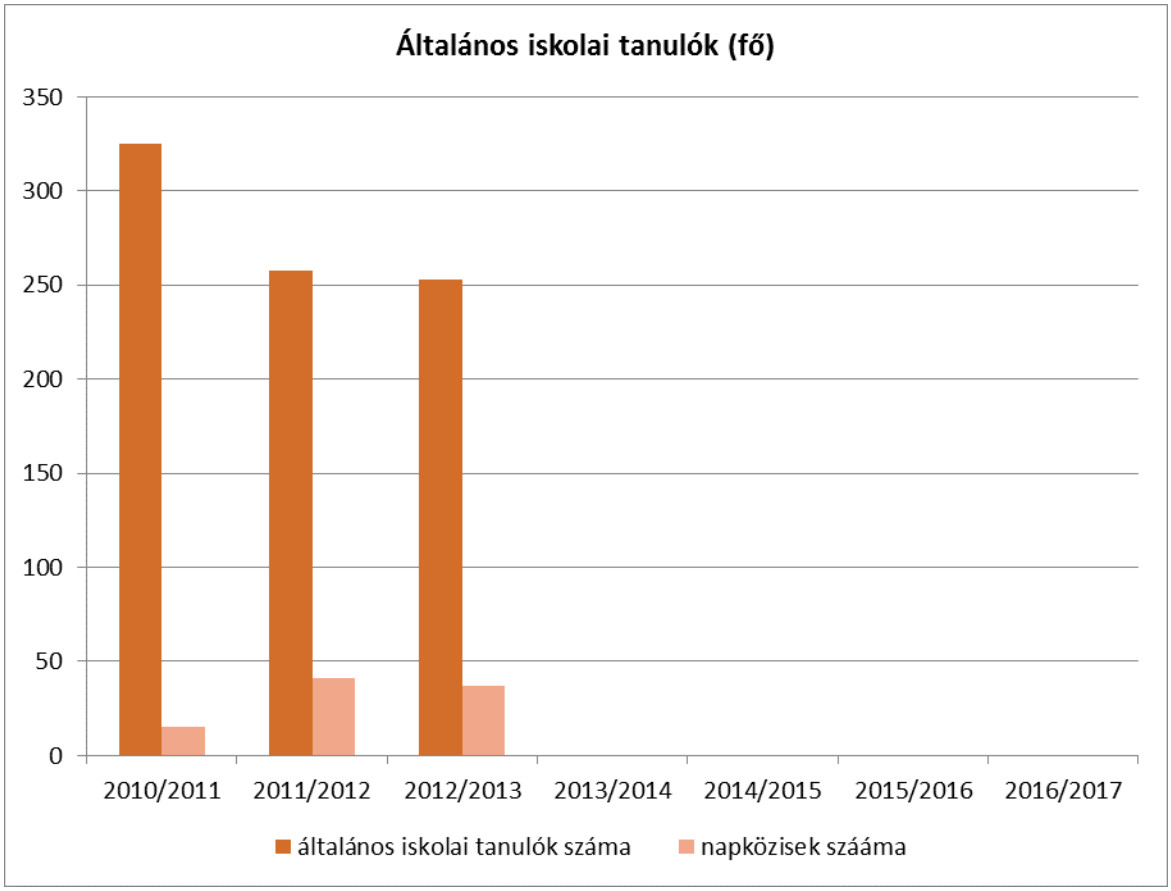

Az általános iskolai oktatás az Ópályi Közoktatási Intézményben valósul meg. Az általános iskolai korosztályból a 1-8. osztályos diákok a központi iskolában tanulnak, igen magas színvonalon.

Az iskola minden tanévben részt vesz az iskolai IPR-ben, amivel az oktatás, nevelés színvonalát tovább tudják növelni. Az intézmény továbbtanulási mutatói meglehetősen jók, a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek középiskolai beiskolázása az országos átlagnak megfelelő. Tovább nem tanuló nincs az intézményben. Az elkezdett úton történő továbbhaladás a feladat.

A kompetenciák területén azonban mutatkozik elmaradás.

Az általános iskola 2013.01.01-től a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ kezelésében működik tovább.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

tanév	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat-ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	összesen	db
2010/2011	7	7	14	0	0	0	1
2011/2012	7	7	14	0	0	0	1
2012/2013	8	7	15	0	0	0	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.9. számú táblázat - Általános iskolások adatai – el- és bejárás

A településen élő általános iskoláskorú gyermekek összlétszáma	253
Más településről bejáró általános iskolások létszáma	4
Más településre eljáró általános iskolások létszáma	55
Általános iskoláskorúak közül a hh gyerekek létszáma	232
Általános iskoláskorúak közül a hhh gyerekek létszáma	198

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.4.10. számú táblázat – Iskolai körzethatár

Hány körzet van a településen	1	db					
Iskolai körzetenkénti létszám és hh/hhh tanulók megoszlása	**A körzet általános iskoláiba járó tanulók összlétszáma**	**A körzetbe járó hh tanulók létszáma**	**A körzetbe járó hh tanulók aránya a körzet tanulóinak össz-létszámához viszonyítva (%)**	**A körzetbe járó hhh tanulók létszáma**	**A körzetbe járó hhh tanulók aránya a körzet tanulóinak össz-létszámához viszonyítva (%)**	**A körzetbe járó hh tanulók létszáma a település hh tanulóinak össz-létszámához viszonyítva**	**A körzetbe járó hhh tanulók létszáma a település hhh tanulóinak össz-létszámához viszonyítva**
	253	230	91%	198	78%		
	0	0	0	0	0		
	0	0	0	0	0		
	0	0	0	0	0		
	0	0	0	0	0		
Összesen	253	230	91%	198	78%		

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

tanév	**8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban**	
	fő	**%**
2010/2011	39	100
2011/2012	28	100

2012/2013	27	100
2013/2014		
2014/2015		
2015/2016		
2016/2017		

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Nyolcadik osztályt ismétlő diák nem volt a táblázatban, az Ópályi Jókai Mór Általános Iskolában ballagó tanulók számát tartalmazza ez a táblázat.

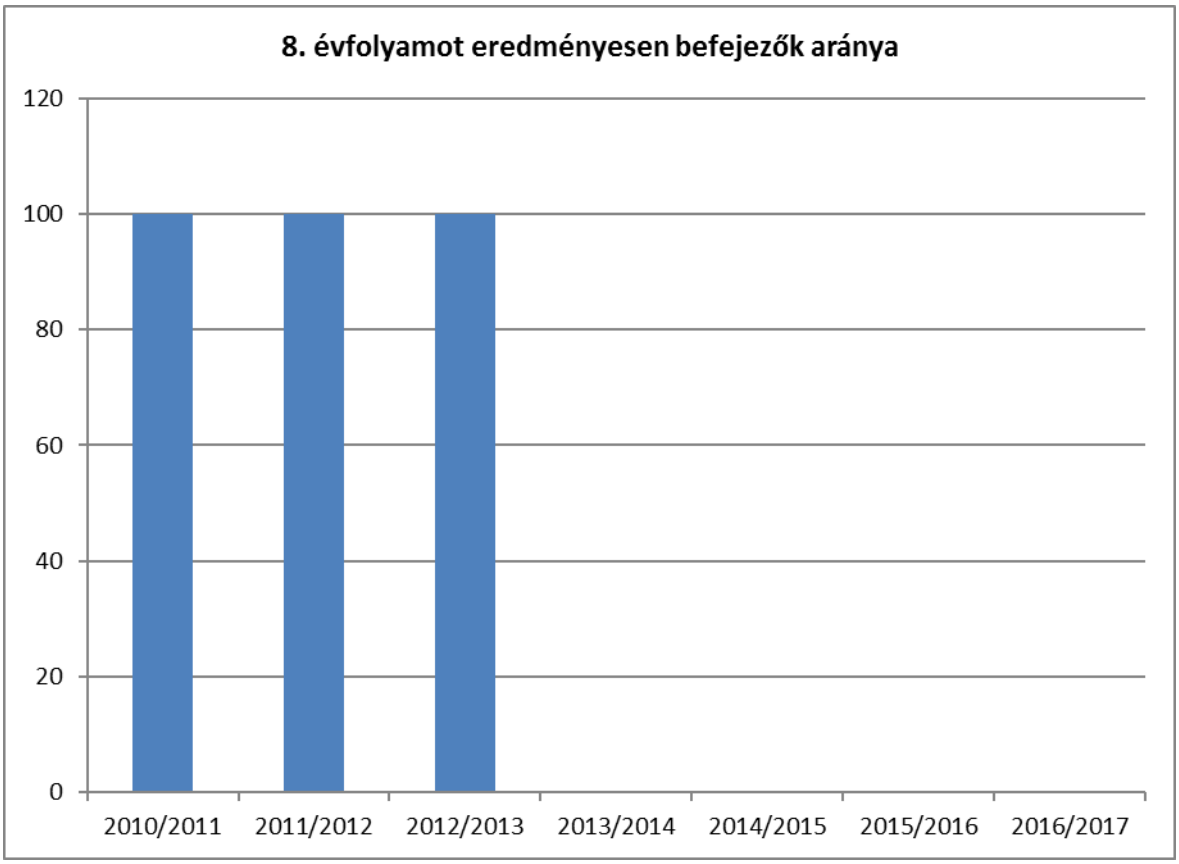

4.4.13. számú táblázat - Iskolai ellátás igénybevétele - telephelyi bontásban

2012-2013. tanév										
Telephely1 (szükség szerint, töröljön vagy szúrjon be plusz sorokat)	**Tagozat meg-nevezése**	**Létszám**	**Nap közis**	**Bejáró**	**Hátrányos helyzetűek létszáma**	**HH tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva**	**Halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma**	**HHH tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva**	**Sajátos nevelési igényű tanulók létszáma**	**SNI tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva**
1. évfolyam A osztály		21	0	0	19	90%	18	86%	1	5%
1. évfolyam B osztály		19	0	0	18	95%	18	95%	1	5%
2. évfolyam A osztály		14	0	0	11	79%	11	79%	1	7%
2. évfolyam B osztály		14	0	0	13	93%	13	93%	2	14%
3. évfolyam A osztály		16	6	0	13	81%	12	75%	5	31%
3. évfolyam B osztály		21	16	0	20	95%	14	67%	4	19%
4. évfolyam A osztály		17	7	0	16	94%	13	76%	4	24%
4. évfolyam B osztály		16	8	0	16	100%	14	88%	5	31%
5. évfolyam A osztály		15	0	0	14	93%	9	60%	1	7%

5. évfolyam B osztály		16	0	0	13	81%	10	63%	4	25%
6. évfolyam A osztály		21	0	0	21	100%	15	71%	3	14%
6. évfolyam B osztály		0	0	0	0	0	0	0	0	0
7. évfolyam A osztály		15	0	0	15	100%	14	93%	2	13%
7. évfolyam B osztály		16	0	0	15	94%	14	88%	4	25%
8. évfolyam A osztály		17	0	0	15	88%	12	71%	5	29%
8. évfolyam B osztály		15	0	0	13	87%	11	73%	6	40%
Összesen:		253	37	0	232	92%	198	78%	48	19%

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok, KIR

4.4.14. számú táblázat – Kompetenciamérési adatok

ISKOLA NEVE	2010		2011		2012			2013	
Országos kompetencia-mérés eredménye	Iskola átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga
6. évfolyam	1336	1483	1430	1465	1340	0	1472	0	0
8. évfolyam	–	–	1330	1577	1307	0	1567	0	0
10. évfolyam	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. évfolyam	1512	1498	1607	1486	1255	0	1489	0	0
8. évfolyam	–	–	1455	1601	1376	0	1612	0	0
10. évfolyam	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.4.15. számú táblázat – Továbbtanulási mutatók középfokra nappali tagozaton

tanév	Gimnázium (%)		Szakközépiskola (érettségit adó képzés) (%)		Szakiskolai képzés (%)		Speciális szakiskola (%)		Nem tanult tovább (%)	
	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében
2008/2009	23,5	44,4	26,5	50	17,6	100%	17,6	100%	14,7	100%
2009/2010	17	23,5	14,9	20,6	42,5	100%	17	100%	4,3	100%

2010/2011	22,9	30,8	11,4	15,4	31,4	100%	14,2	100%	5,7	100%
2011/2012	27,2	42,3	18,2	28,6	36,4	100%	3	100%	0,4	100%
2012/2013										
2013/2014										
2014/2015										
2015/2016										
2016/2017										
országos átlag: 2016/2017	34,00%		35,00%		29,00%		2,00%		0,00%	

Forrás: KIR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.4.16. számú táblázat – Lemorzsolódási mutatók az általános iskolában

tanév	Évfolyamismétlők aránya (%)		Magántanulók aránya (%)		Az előző tanévben 250 óránál többet hiányzó tanulók aránya (%)	
	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében
2008/2009	4,5	6,6	3,5	5,1	0	0
2009/2010	1,4	2	1,8	2,4	0	0
2010/2011	8,3	11,5	1,5	2,1	3	4,2
2011/2012	3,1	4,1	1,6	2,1	0,8	1

Forrás: KIR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
Táboroztatás, kulturális élményhez juttatás	A szociálisa rászorult gyerekek részvétel: Nyári táborozások Osztálykirándulások Színházlátogatás Strandolás szervezése - táborozási lehetőségek - osztálykirándulás - színházlátogatás - strandolás
Egészségnevelés	Egészséges és rendszeres testmozgásra nevelés, egészséges táplálkozásra nevelés, Első segélynyújtási ismeretek elsajátítása, A gyermeknek lehetőséget teremteni, hogy átéljék a mozgás örömét (kirándulási- sportolási alkalmak számának emelése). - elméleti (filmvetítés, első segélynyújtási- gyakorlatok) - gyakorlati élethelyzetek megelevenítése, - kiscsoportos beszélgetések gyakorlati vetélkedők
A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése.	Akarati tulajdonságok fejlesztése (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) Szocializációs, kommunikációs fejlesztés

	Tantárgyi fejlesztés Szakemberek biztosítása (helyileg) – pszichológus A témával kapcsolatos továbbképzéseken való részvételi lehetőség pedagógusoknak, szülőknek. Elméleti, gyakorlati, oktatási.
Elhanyagolt, veszélyezett gyermekek	Oktatásba való beilleszkedés, bűnmegelőzési program, veszélyeztetés megszüntetése, magatartási probléma kezelése.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve. Ugyanakkor a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását nem írja elő jogszabály.

A nőknek mindig is nehezebb dolguk, mint a férfiaknak többnyire világszerte.
Nem véletlenül említi a törvény őket a hátrányos helyzetű célcsoportok egyikeként. Különösen igaz ez a foglalkoztatás terén.
Az általános tapasztalatok azt mutatják, hogy a *nők* csoportján belül is fokozott hátrány érheti,

- az 50 év feletti nőket, az eltérő követelmények miatt,
- roma nőket, nemzetiségi hovatartozás miatt,
- a pályakezdő fiatal nőket megfelelő tapasztalat hiánya miatt, (férfiak tekintetében is!)
- kisgyermekes anyukákat, gyesen lévőket a munkából való kiesés miatt.

A helyzetelemzésünk során kiderült, hogy a nőket foglalkoztató intézményekben nem történt hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatásukban, vagyis egyéb, nőket hátrányosan érintő indokokkal még senkit sem küldtek el sem az intézményekből, sem pedig egy-egy állásinterjú kapcsán.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Kiemelten kell kezelni a nők gazdasági szerepét, hiszen egész biztosan él egyszülős család itt, ahol az édesanya a családfenntartó, és ha valamilyen okból kifolyólag elveszíti az állását, vagy nem talál magának megfelelőt, veszélybe kerülhet a család létfenntartása is.

A nők gazdasági esélyegyenlőségét biztosítani kell, hiszen vannak, akik magasabb végzettségű, kiváló szakemberek.

Munkájukban helytállóak és lelkiismerettel végzik el a rájuk bízott feladatokat.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Sajnos a településen nem működik foglalkoztatást segítő és képzési program, és vonzáskörzetében is csak a Munkaügyi Központ indít képzéseket.
Az ott elsajátítható szakmák azonban csak ritkán vezetnek eredményes elhelyezkedéshez, mivel nem a hiányszakmákból indítanak képzéseket.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei is gyakorlatilag szinte a közmunka programra korlátozódtak.

***d)* hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)**

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára.
Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének. Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

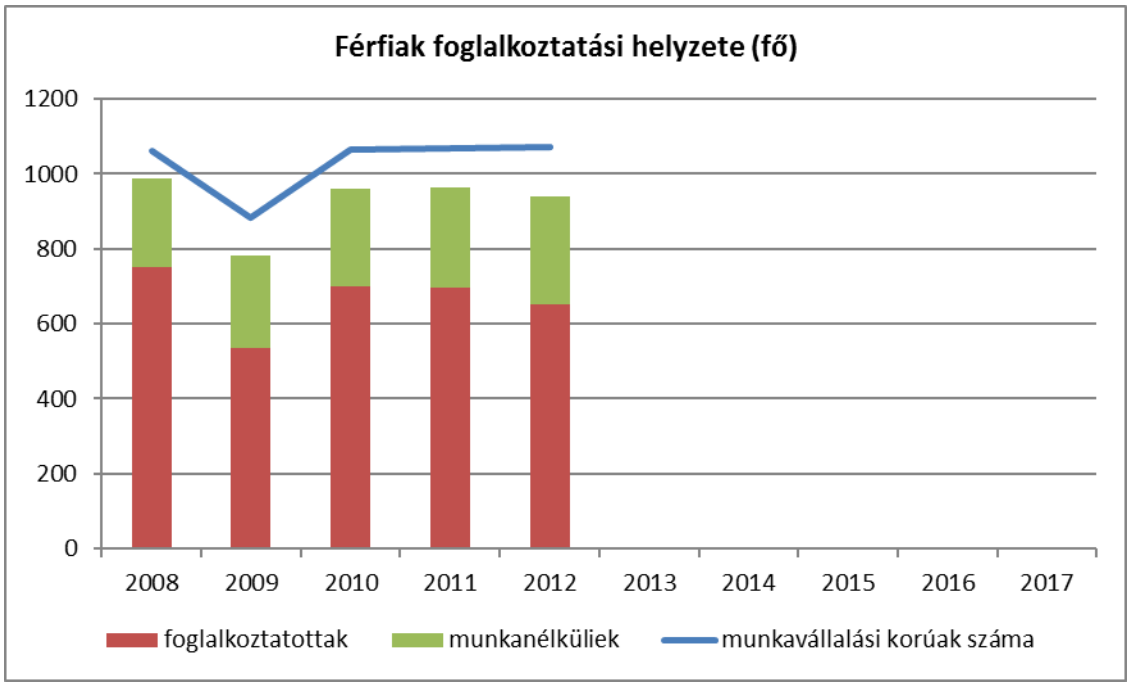

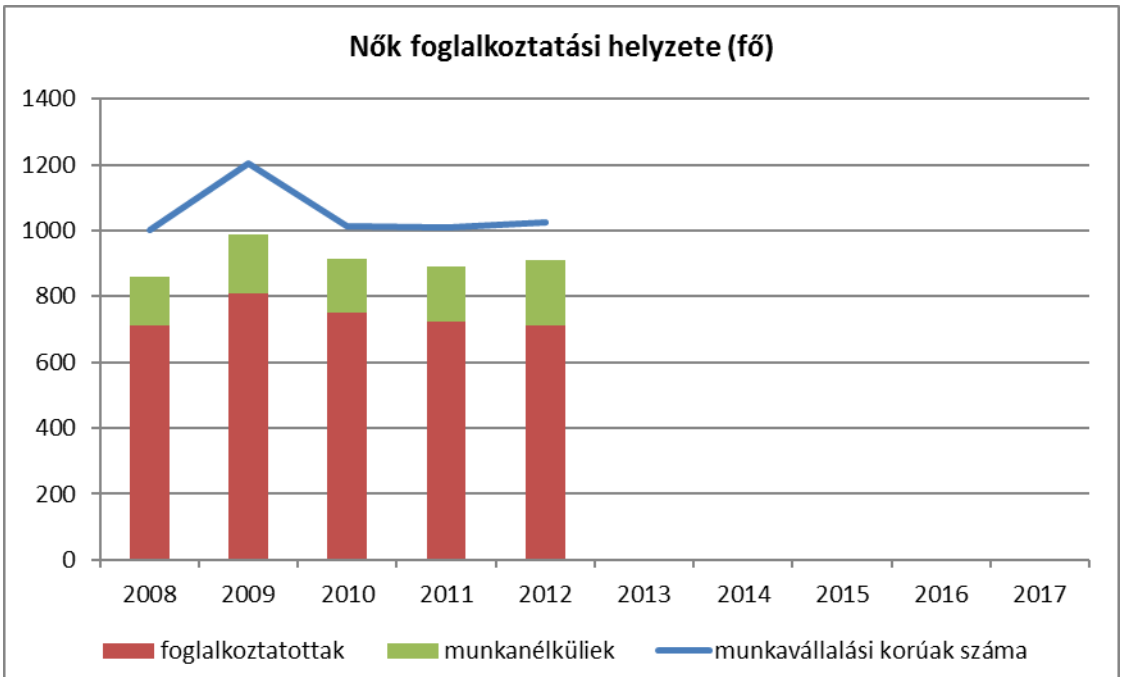

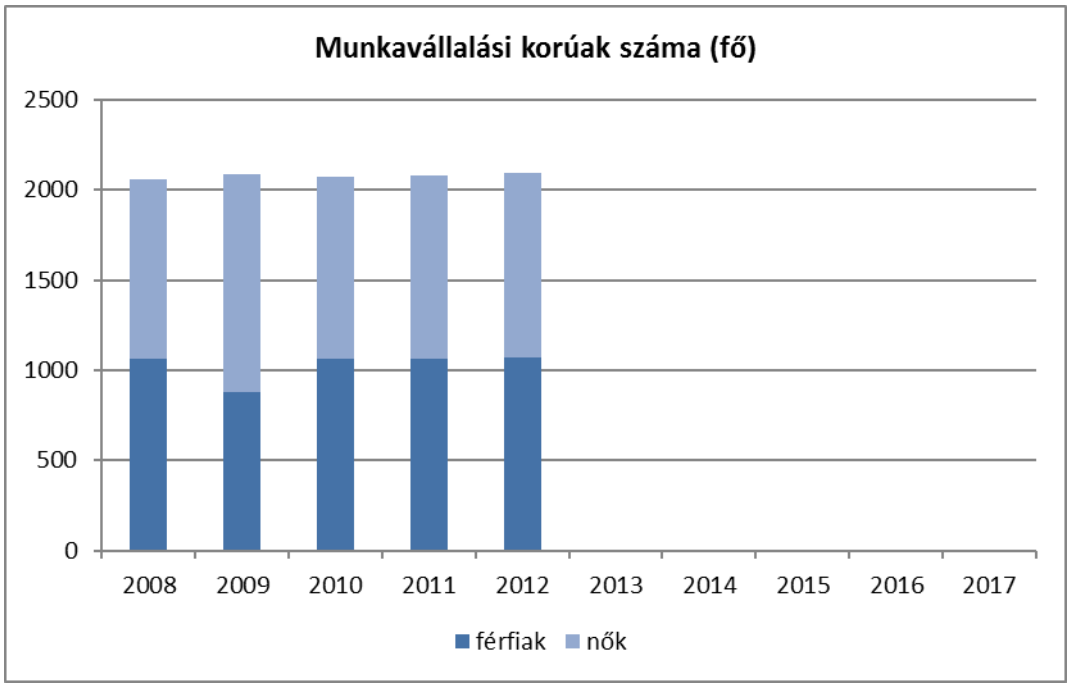
Munkavállalási korúak száma (fő)
2500
2000
1500
1000
500
0
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
férfiak
nők

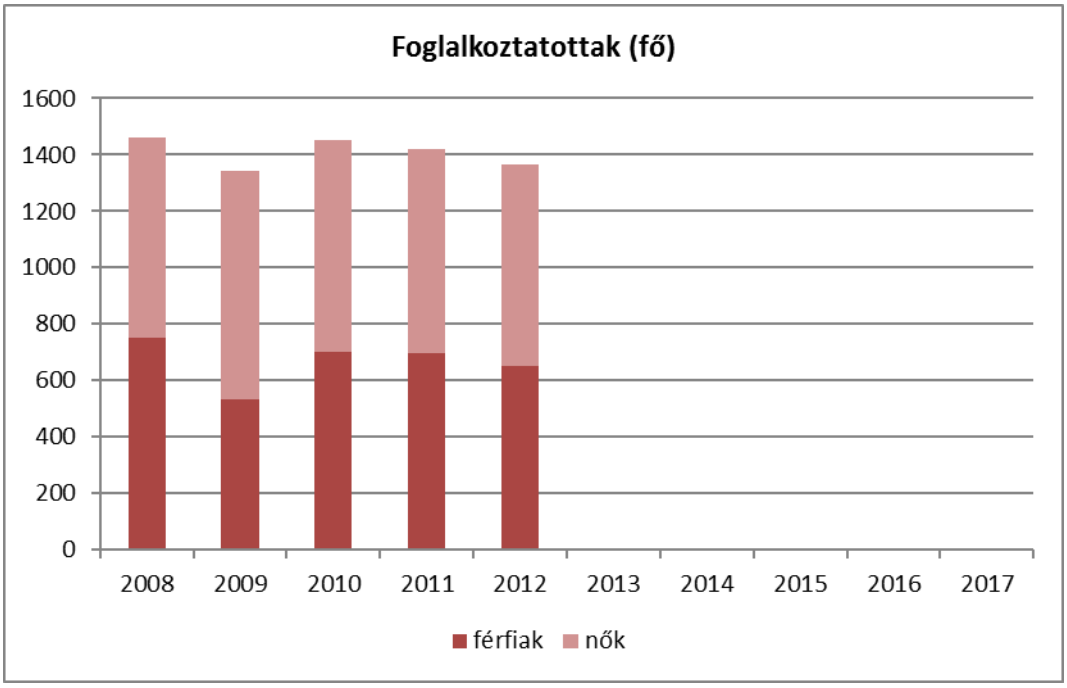
Foglalkoztatottak (fő)
1600
1400
1200
1000
800
600
400
200
0
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
férfiak
nők

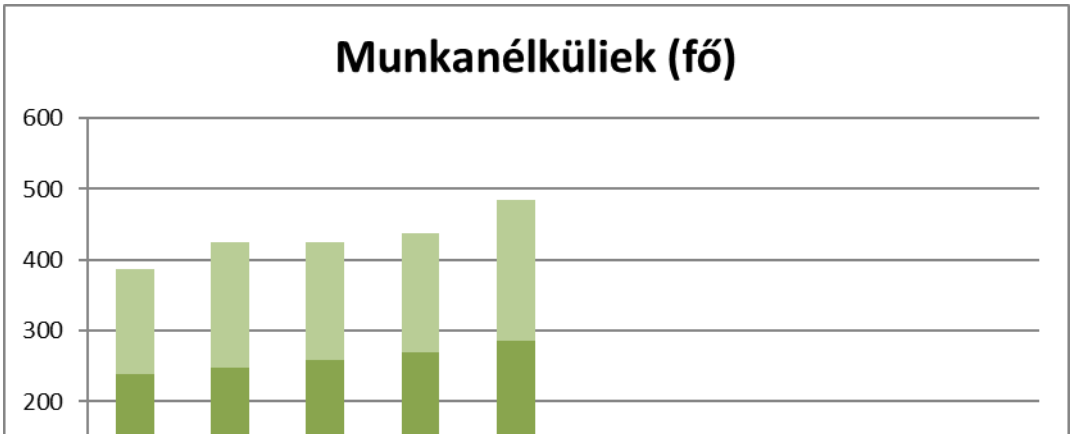
Munkanélküliek (fő)
600
500
400
300
200

5.1.4. számú táblázat - Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

év	munkanélküli nők száma	8 általánosnál alacsonyabb végzettségű	8 általános	szakiskola/ szakmunkás-képző	gimnázium	érettségi	főiskola	egyetem
2008	149	30	71	25	10	12	1	0
2009	177	28	99	27	10	12	1	0
2010	165	27	87	28	10	12	1	0
2011	167	26	92	26	10	12	1	0
2012	169	20	102	24	10	12	1	0

Forrás: TeIr és helyi adatgyűjtés

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A településen bölcsőde nincs, napközi otthonos óvoda működik. Az óvodai férőhelyek száma 160. A nők elhelyezkedése szempontjából fontos tényező, hogy a gyermekek napközbeni ellátása megoldott legyen. Van arról is információ, hogy GYES után az anya, mivel távolabbi helyen talált állást magának, gyermekét is a munkahelye szerinti település óvodájába íratta. Ez fordított esetben is előfordul, a helyi óvodába más településről két gyermeket írattak be a szülők. A községben családbarát munkahelyi megoldásra, rugalmas munkaidőkezdésre azért nincs példa, mert munkahely sincs.

5.2 számú táblázat - A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

év	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsödék száma	bölcsődei férőhelyek száma		működő családi napközik száma	férőhelyek száma családi napközikben	férőhelyek összesen
			önkor-mányzati	egyéb			
2008	176	0	0	0	0	0	0
2009	180	0	0	0	0	0	0
2010	163		0	0	0	0	0
2011	164	0	0	0	0	0	0
2012	151	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak.

A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

A fogamzásszabályozás és a szexualitás gyakran még a mai családokban is tabu témának számít. Ezért kiemelten fontos szerepet kapnak a közoktatási intézmények a gyerekek felvilágosításában.

A gyerekek szexuális felvilágosítását célzó programok, tanórák már az általános iskolában megkezdődnek, majd a középiskolákban folytatódnak; osztályfőnöki, biológiai óra keretében előadást tartanak a védőnők. A gyermekágyas gondozás során a szülés után mindenki megkapja a kellő tanácsadást, hogy milyen fogamzásgátlást használjon. A várandós tanácsadást heti rendszerességgel tart a védőnő településünkön.

A védőnő koordinálja a terhesség idejének megfelelő vizsgálatok megtörténtét. A védőnő otthonában is meglátogatja a várandósokat és életvezetési-, lakásrendezési tanácsokat ad, hogy megfelelő legyen a csecsemő fogadása.

A védőnői hálózat hatékony működése a gyermek és az anya védelmét szolgálja. A családtervezéssel, gyermekvállalással kapcsolatos ismeretek átadása megfelelő.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

év	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	2	159	80
2009	2	164	82
2010	2	150	75
2011	2	145	73
2012	2	138	69

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

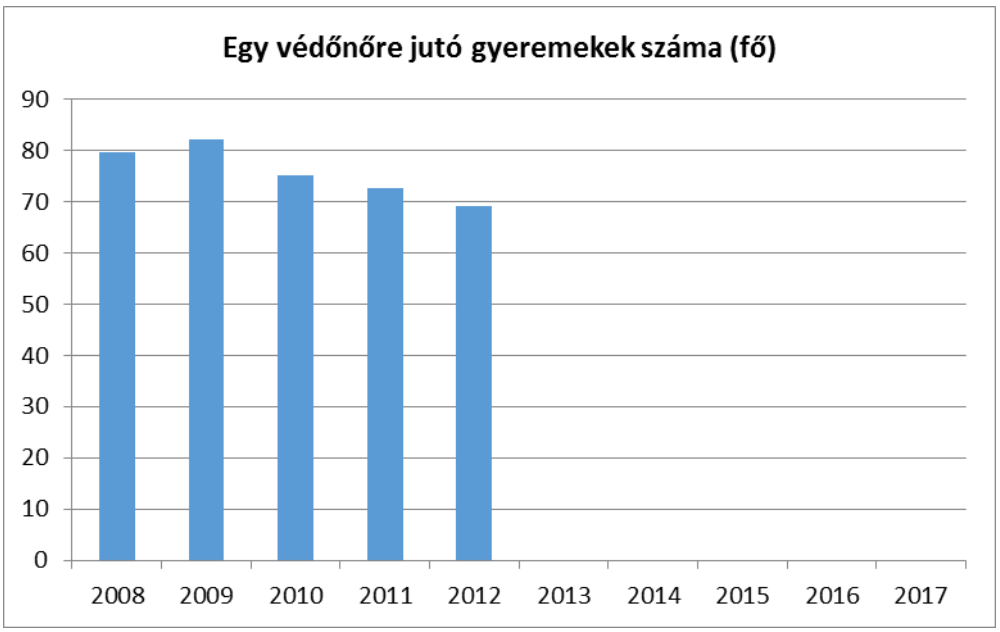

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb halálozási ok.
A helyzetet tovább nehezíti, hogy a családban, az otthon falai mögött folyó erőszak a privát szféra sérthetetlenségénél fogva gyakran láthatatlan, ami az áldozat számára jelentősen megnehezíti a segítségkérést, a környezet számára pedig a segítségnyújtást.
Mind a nyugati, mind a magyar adatok azt mutatják, hogy minden ötödik nő él vagy élt valaha olyan kapcsolatban, ahol partnere rendszeresen testileg bántalmazta őt. Ezt az adatot tovább súlyosbítja, hogy a testi erőszak csak a jéghegy csúcsa. A folyamatos lelki erőszakban élő nők száma ennél jóval magasabb.
Célzottan a nők elleni erőszak, családon belüli erőszak áldozataival foglalkozó ellátás a városban nem folyik. A település nem jelezte, hogy a fiatal lányok védelme érdekében külön erőfeszítéseket kell tenni.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások legközelebb Mátészalkán érhetőek el.

Hajléktalan Szálló Mátészalka.

Feltétel: Az ország egész területéről helyeznek el rászorulókat várólista alapján (várandós nőket is). Jelentkezni telefonon, személyesen, írásban lehet, egyéni kérelem alapján, gyermekjóléti szolgálat ajánlásával fogadnak. Felvételről az intézményvezető dönt. Pszichiátriai betegség, alkohol- és drogfogyasztás kizáró ok. Beköltözéskor fél évnél nem régebbi tüdőszűrő leletet, 6 hét nem régebbi háziorvosi igazolást kérnek.

Szolgáltatás: 12 hónapra biztosítanak szállást (6 hónappal hosszabbítható). Felnőtteknek teljes ellátást, napi háromszori étkezést biztosítanak. Gyermekeknek teljes ellátást, napi ötszöri étkezést biztosítnak. Főzési lehetőség (nyersanyagot tudnak adni). Mosási, tisztálkodási lehetőség. Mosószert, tisztítószert, szappant, törölközőt tudnak adni.

Pelenkát, gyógyszert, tápszert szükség szerint adnak. Ruhát csak beérkező adomány esetén adnak. Gyermekfelügyeletet biztosítanak. Jogász, pszichológus áll rendelkezésre. Napi 24 órában gondozó, 10,00-18,00 óráig szakgondozó, 07,30-16,00 óráig családgondozó ad ügyeletet.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A települési önkormányzati hivatal és a közoktatási intézmények is többségében női alkalmazottakat foglalkoztatnak.

Országos jelenség, hogy a pedagógusok eloszlása a szakterületek, ill. vezetői szintek között merev nemi sztereotípiákat követ. Ugyanígy a gyerekek, diákok részvétele egyes szakkörökön, különórákon, tanulmányi versenyeken, továbbtanulást előkészítő tanfolyamokon, felvételi jelentkezésekkor merev nemi sztereotípiákat követ. Nincs kimutatás, elemzés az intézményekben az egyes foglalkozásokon, versenyeken való részvevők, valamint a felvételi jelentkezések nemek szerinti eloszlásáról.

5.6. számú táblázat - A nők szerepe a helyi közéletben

év	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtáblák vezetői		Közgyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008	11	2	0	0	0	0
2009	11	2	0	0	0	0
2010	6	1	0	0	0	0
2011	6	1	0	0	0	0
2012	6	1	0	0	0	0

Forrás: Helyi adatgyűjtés

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket fokozottan érintő társadalmi problémák Ópályiban leginkább a gyesről, gyedről visszatérő nők munkahelyhez juttatása, a családbarát munkahelyek létrehozása, rugalmas munkaidő biztosítása. Ezért az önkormányzat tervei között szerepelnek ilyen irányú intézkedések.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
Nők munkaerő piaci esélyeinek növelése	A nők munkába állási esélyeinek a növelése. 1. Rövidtávú cél: a célcsoport beazonosítása, az igények felmérése. 2. Középtávú cél: nevelési-oktatási intézmények nyitvatartási idejének módosítása. 3. Hosszútávú cél: családbarát munkahelyek kialakítása.
Életvezetési és háztartástan ismeretek oktatása	Harmonikus, szeretetteljes családmodell iránti igény kialakítása, Életvezetési tanácsadás. Gyakorlati- és elméleti ismeretek elsajátítása.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Az esélyegyenlőségi szempontok fejlesztését az európai közösségi politikában elsődlegesen gazdasági és foglalkoztatáspolitikai szempontok vezérelték, ám fokozatosan teret nyert az a felismerés, hogy az esélyegyenlőség elvének e téren történő biztosítása önmagában nem képes a már meglevő egyéb társadalmi egyenlőtlenségeket felszámolni. Azok viszont negatívan befolyásolják az országok gazdasági teljesítményét és versenyképességét. Az emberi jogi kérdések térnyerésével párhuzamosan az esélyegyenlőségi szempontok fokozatosan középpontba kerültek, velük együtt az életkor alapú diszkrimináció is. Az Európai Unió a tagországok számára fontos esélyegyenlőségi ajánlásokat fogalmaz meg a szakpolitikai stratégiák fejlesztésének érdekében. Az európai jogalkotásban az idősebb személyek csak 1987-ben, illetve 1989-ben szerepeltek először úgy, mint a közösségi cselekvés kedvezményezettjei.

Az ageizmus az életkor alapú diszkriminációt jelöli. E fogalmat Európában és a világban is főként az idősekkel szembeni diszkriminációval összefüggésben használjuk. Az ageizmus, akárcsak a más típusú megkülönböztetések, megvalósulhat direkt vagy indirekt módon, és következményei is hasonlóak az egyéb típusú diszkriminációnál tapasztaltakhoz. Az idevágó tudományos elméletek szerint, a korszerinti diszkriminációt elkövetők az idősödésről alkotott negatív nézeteket teszik magukévá, és ennek a negatív képnek megfelelően kezdenek el viselkedni. Habár a társadalom egy jelentős csoportját érinti ez a fajta diszkrimináció, mégis alig van jelen a köztudatban.

Az időseket az élet számos területén éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon. Legjelentősebb az idősek foglalkoztatásbeli diszkriminációja, mely súlyos következményekkel jár, különösen a nők esetében. Ezen kívül gyakori még az egészségügyben és a szociális ellátások, szolgáltatások biztosítása területén elszenvedett diszkrimináció. Habár a 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) és a munka törvénykönyve is tiltja az életkor alapú diszkriminációt, a magyarországi idősebb korosztály már 45–50 éves kortól nagyobb mértékben kitett a foglalkoztatásbeli diszkriminációnak, mint a hasonló korú Uniós állampolgárok. A kor alapú megkülönböztetés az új állások betöltésénél, a létszámleépítésnél és az elbocsátásoknál is gyakori.

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

év	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	348	488	836
2009	342	482	824
2010	336	462	798
2011	316	451	767
2012	322	449	771

Forrás: TeIR, KSH Tstar

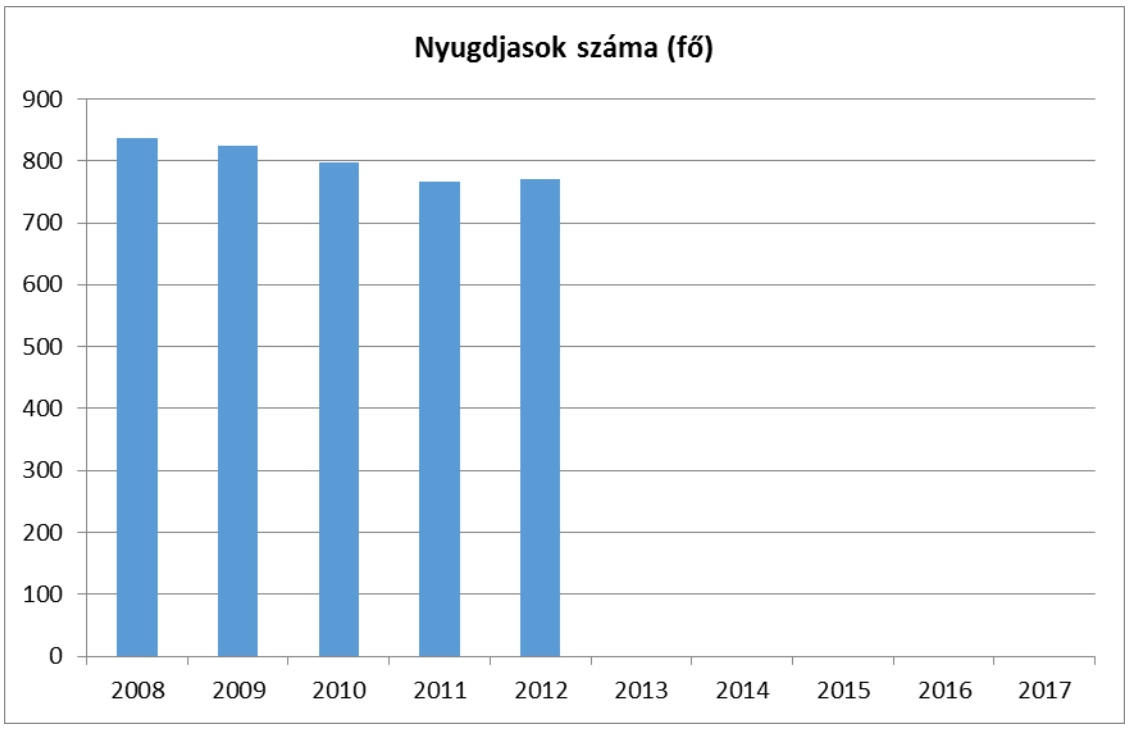

A település nem rendelkezik részletes statisztikai adatokkal a nyugdíjas lakosságról.

Összességében elmondható, hogy a férfiakkal összehasonlítva jóval magasabb a nyugdíjas korú nők száma. Ez a mutató egyértelműen a már vizsgált demográfiai folyamatokkal magyarázható, mivel a nők magasabb életkort élnek meg, mint a férfiak.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

A munkanélküliségi ráta a térségben meghaladja az országos átlagot, bár Ópályiban a munkanélküliek aránya kedvezőbb az országos, regionális, megyei, sőt a kistérségi adatoknál.

A magas munkanélküliségi adatok kedvezőtlenek az idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának előmozdítására. A munkanélküliek korcsoportonkénti megoszlásából is egyértelműen kivehető, hogy az idősebb korosztályokat arányaiban jobban sújtja munkanélküliség problematikája. A kormány által bevezetett munkahelyvédelmi program esetleg segíthet az idősebb lakosság elhelyezkedési problémáján, hiszen az 55 év felettieket foglalkozatók 50%- os társadalombiztosítási járulékcsökkentési kedvezményben részesülnek.

Sajnos nem jellemző a településre és a térségre a nyugdíjasok alkalmazása, hiszen az aktív korúak részére is problémát okoz az állások létrehozása, a munkahelyteremtés.
Az élethosszig tartó tanulásra, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségeire a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programokra nincs lehetőség a településen, a már fent említett okok miatt.
Elmondható, hogy az idősek nehezebben tudnak elhelyezkedni a munkaerő-piacon, vagy lehetőségek hiányában mezőgazdasági kisegítő tevékenységet végeznek.

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Azt tudjuk, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Ópályiban nincs hátrányos megkülönböztetés az idősek foglalkoztatási területén.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2008	387	14	4%	277	8	3%
2009	425	11	3%	280	8	3%
2010	424	11	3%	283	8	3%
2011	437	20	5%	255	8	3%
2012	484	25	5%	245	8	3%

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

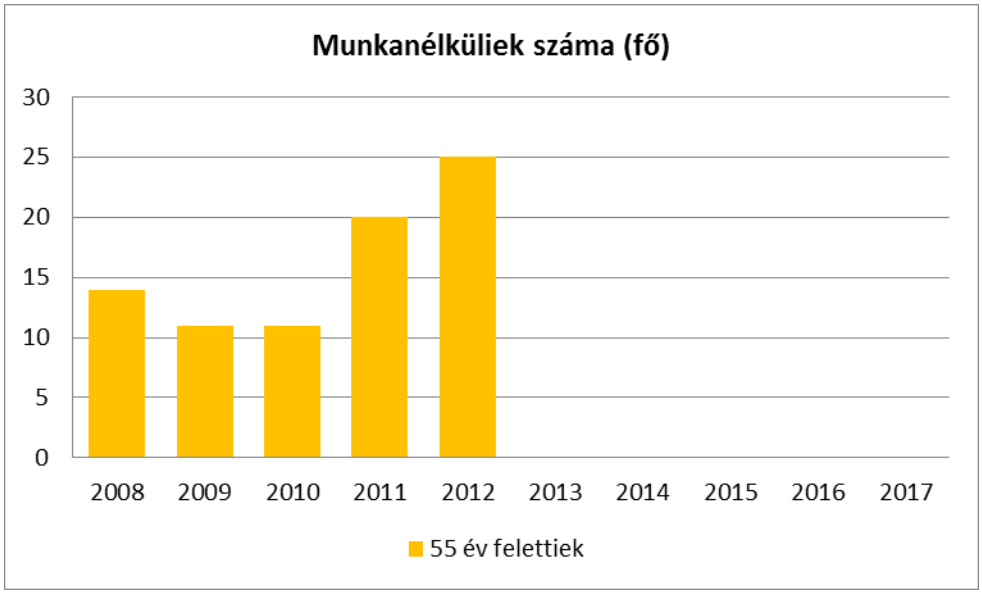

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A közszolgáltatások info-kommunikációs akadálymentesítése csak részben megoldott. Az önkormányzat saját honlapot üzemeltet, ahol a települést érintő friss hírek, információk is elérhetők.

Az idősek informatikai jártasságáról nem készült felmérés, így nem rendelkezünk pontos adatokkal arról, hogy az idősebb korosztály mennyire képes kihasználni ezeket a lehetőségeket.

A szociális alapellátások közül Ópályiban elérhető az étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. A szociális alapszolgáltatásokat Ópályi község Önkormányzata és a Szatmári Többcélú Kistérségi Társulás, és a Diaconiai Szolgálat biztosítja.

Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés biztosított az idősebb korosztály számára is. A településen működik háziorvosi praxis. Szakrendelés és kórházi ellátás igénybe vételére az 5 km-re fekvő Mátészalkán van lehetőség.

A közösségi közlekedéshez való hozzáférés az idősek számára is biztosított.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

év	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	327	0	0%
2009	340	0	0%
2010	344	0	0%
2011	350	0	0%
2012	354	0	0%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

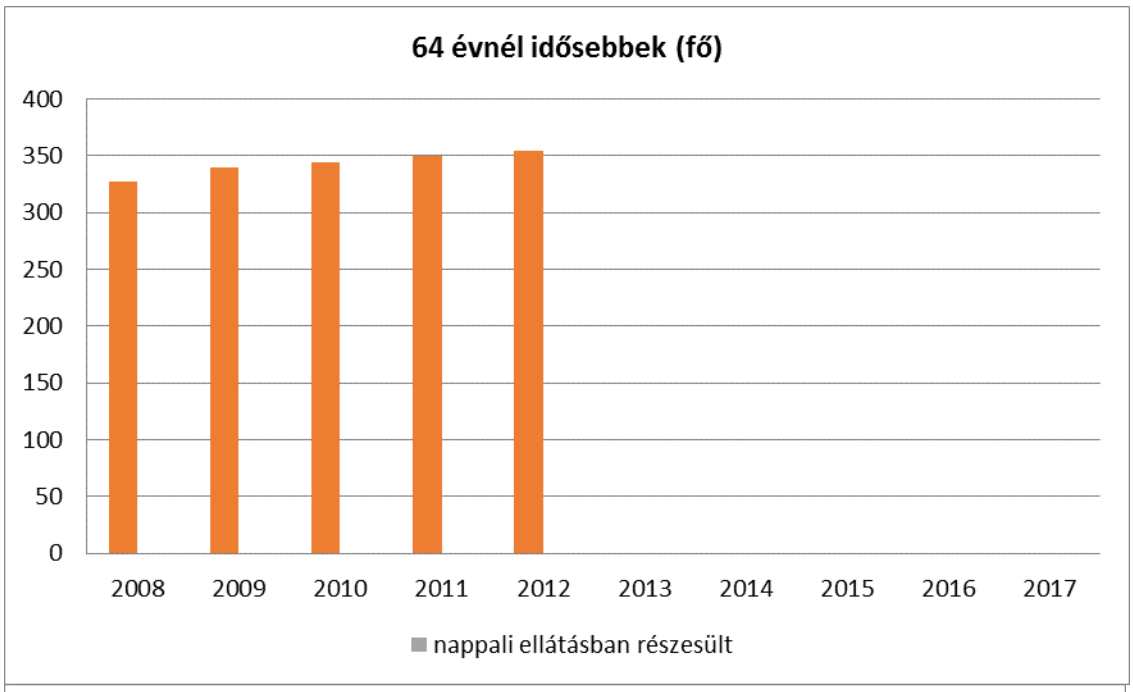

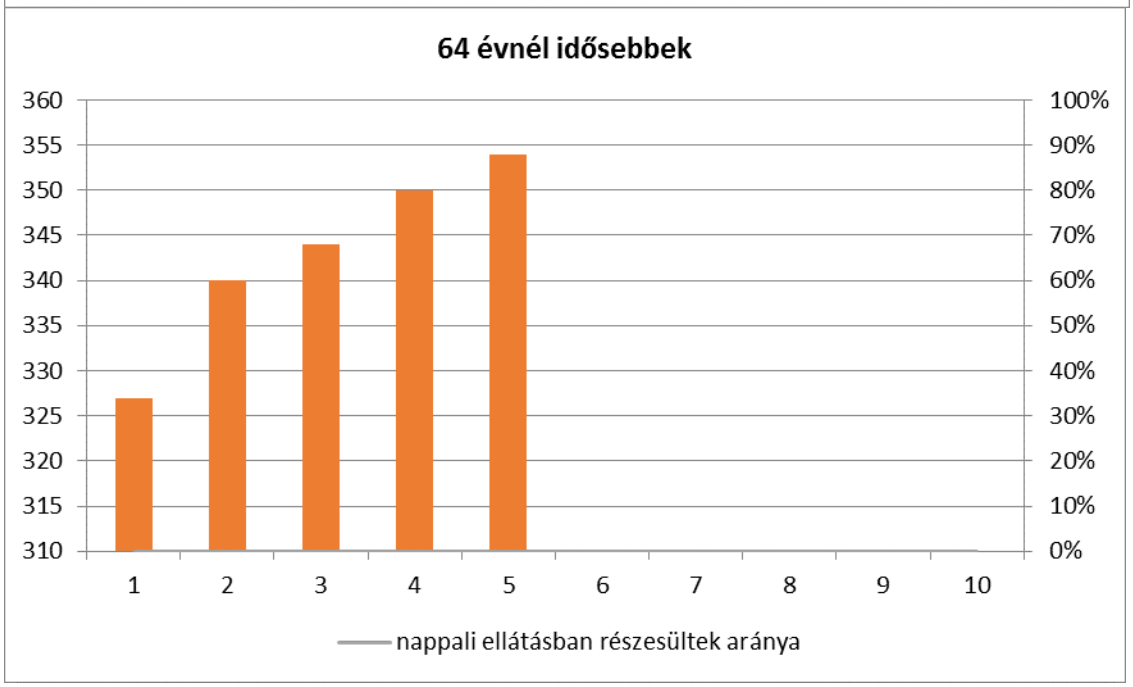

Az egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális vagy mentális támogatásra szorulók szívesen veszik az önkormányzat megkeresését és veszik igénybe a szolgáltatásokat saját otthonukban. Nappali ellátásra nincs lehetőség, erre igény sem mutatkozik, az idősebb és betegesebb személyek szívesebben maradnak otthon.
A falu elöregedő, így egyre nagyobb igény mutatkozik a szociális ellátásra. A szociális étkeztetés is népszerű. Az idősek választhatnak, hogy helyben fogyasztással, elvitellel vagy kiszállítással kérik az ebédet.
A célcsoport az egészségügyi szakellátást helyben nem tudja igénybe venni, a legközelebbi szakrendelő Mátészalka, illetve a távolabbi Nyíregyházán van. Aki betegsége folytán, vagy mozgásában korlátozott, annak lehetősége van betegszállítót igényelni.
Az önkormányzat intézményei akadálymentesítettek.

Az érintettek zöme tájékozott a szociális szolgáltatások igénybevétele tekintetében.

A település időseire nem jellemző az informatikai jártasság, inkább csodálkozással és hitetlenkedve szemlélik a fejlődést.

6.3.3. számú táblázat - Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

év	Mozielőadás látogatása	Színházelőadás látogatása	Múzeumi kiállítás megtekintése	Könyvtár látogatása	Közművelődési intézmény rendezvényén részvétel	Vallásgyakorlás templomban	Sportrendezvényen részvétel
	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom
2008	0	10	200	961	86	60	50
2009	0	10	200	630	87	62	54
2010	0	10	200	898	88	63	50
2011	0	10	200	674	86	64	52
2012	0	10	200	421	85	65	53

Forrás: Helyi adatgyűjtés

6.3.4. számú táblázat - Idősek informatikai jártassága

év	Összes megkérdezett	Számítógépet használni tudók száma		Internetet használni tudók száma	
	fő	fő	%	fő	%
2008	20	5	25,0%	5	25,0%
2009	30	8	26,7%	8	26,7%
2010	40	10	25,0%	10	25,0%
2011	40	15	37,5%	15	37,5%
2012	50	20	40,0%	20	40,0%

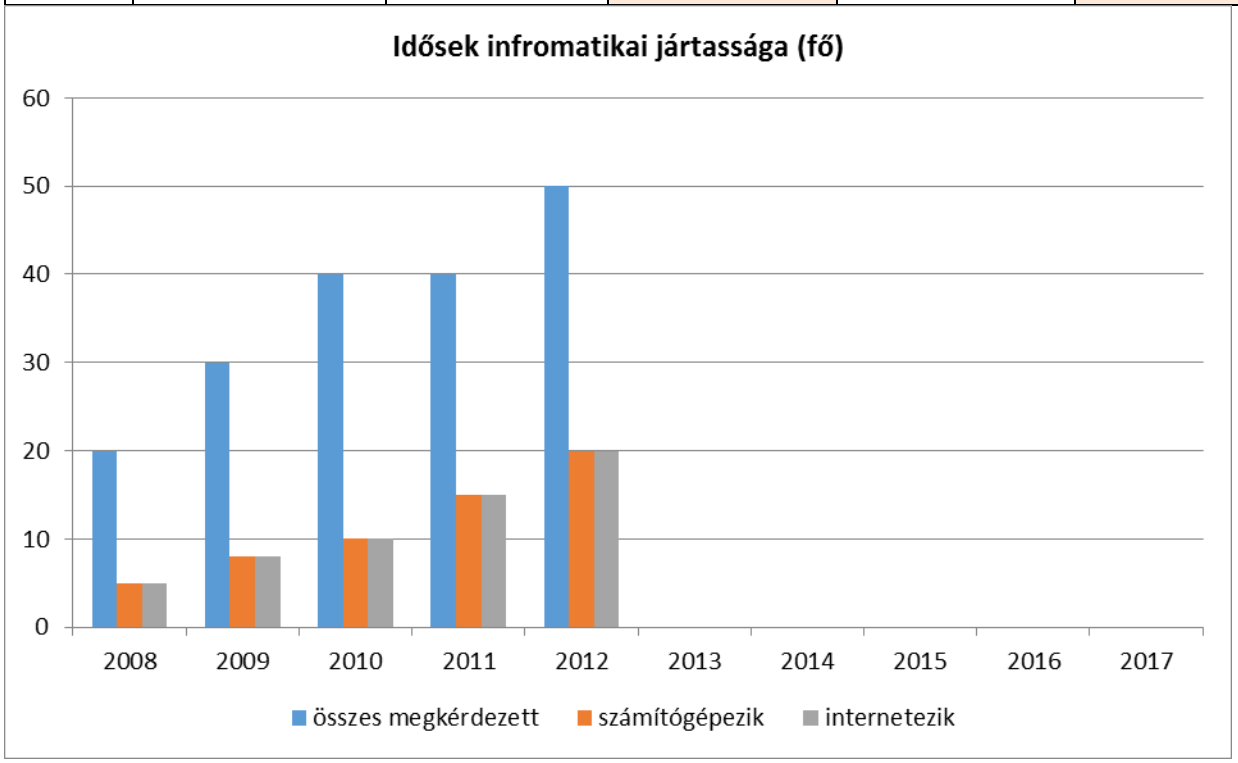

Forrás: Helyi adatgyűjtés

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Ópályi településen helyi szinten nem működik Idősek Klubja, Időseket ellátó nappali intézmény sem, ezért a kérdés nem releváns. Ennek ellenére Ópályiban a település lehetőségeihez képest nagyon gyakran vannak szervezett előadásások, prevenciós programok és szervezett színházlátogatások, melyet a településen élő korosztály időszakosan látogat.

6.4. számú táblázat - Az időseket célzó programok a településen

év	Az idősebb célcsoport igényeit célzó programok száma
2008	33
2009	34
2010	30
2011	33
2012	35

Forrás: Helyi adatgyűjtés

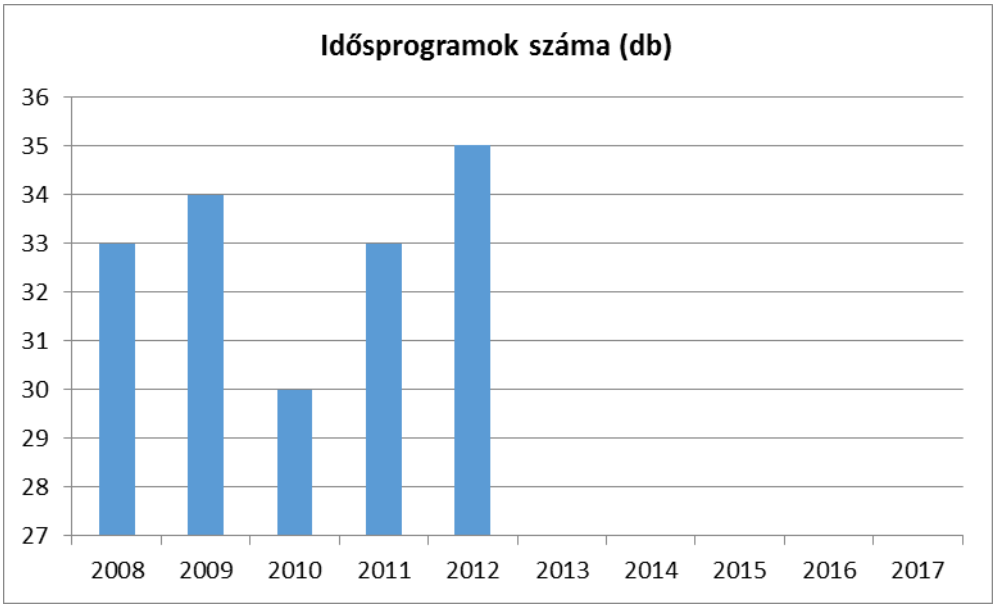

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
az idősek szociális ellátása	- biztos és állandó személyek munkába állítása az alapszolgáltatás ellátására a folyamatosan változó személyek helyett
az idősebb korosztályba tartozók munkanélkülisége	- munkahelyek létesítéséhez tanácsadás, felvilágosítás, önkéntes munka vállalására felhívás
bűnelkövetők számára leginkább veszélyeztetett korosztály	- polgárőrség fokozott járőrözése, veszély esetén riaszthatósága, elérhetősége
időskori depresszió	- háziorvos segítsége - nappali szociális ellátások - egyházak lelki segítség nyújtása
időskori demencia	- családsegítő iroda - háziorvos rendszeres látogatása a betegeknél - szociális gondozói hálózat kialakulása

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás egyik feltétele, hogy az állampolgárok – köztük a fogyatékossággal élő emberek – számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén; a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.
Kiemelt prioritásként a minőségi szolgáltatások egyenlő hozzáférésének megteremtése fogalmazható meg. A fogyatékossággal élő emberek számára megszervezendő hatékony ellátórendszer kialakításához szükség van helyi, kistérségi és regionális szinten szerveződő civil szervezetekre, amelyek a klasszikus érdekvédelmi feladatok ellátása mellett aktívan szerepet vállalnak az államtól átvállalt közfeladatok megvalósításában, valamint együttműködő partnerei kívánnak lenni a területen dolgozó valamennyi állami és nem állami szereplőnek.

Biztosítani kell az esélyegyenlőséget az intézményes ellátások szolgáltató jellegének erősítésével, az intézmények kiépítésével, korszerűsítésével és átalakításával, illetve a lakókörnyezeti és az integrált formában történő ellátásszervezés erősítésével.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 26. cikke elismeri a fogyatékkal élő személyek jogát az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedésekre.

Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 2006. december 13-án egyhangúan fogadta el a Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló Egyezményt és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyvet. Az új nemzetközi egyezmény közel 650 millió fogyatékossággal élő embert érint a világon.

A hazai fogyatékosságügyi politika kiemelkedő sikere, hogy hazánk volt a világon az első állam, amely mind az Egyezményt, mind pedig a Jegyzőkönyvet ratifikálta a 2007. évi XCII. törvénnyel. Az Egyezmény szerint *„fogyatékossággal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását”*.

Az egyenlőség, az egyenlőtlenségek kérdése különböző mértékben ugyan, de valamennyi – a többségtől eltérő jellemzőkkel rendelkező – személyt, csoportot érint ma Magyarországon. Különösen veszélyeztetett csoport a cigányság, más szempontból a nők, ismét más szempontból, de külön figyelmet érdemel a fogyatékos emberek helyzete is.

A fogyatékos emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Az Európai Unióban közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életük során – a fizikai és szellemi környezetben, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet valamint a sport és a szórakozás területén is. Kiemelt prioritásként a minőségi közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális ügyek, közlekedés stb.) egyenlő hozzáférésének megteremtése fogalmazható meg.

Magyarországon a legutóbbi népszámlálás (2001) adatai szerint 577 ezer fogyatékos ember van, az aktív korú, megváltozott munkaképességű személyek számát pedig a NYUFIG 2007-es adatai alapján mintegy 700 ezer főre tehetjük. Az Európai Unióban e populáció 40%- a dolgozik, ez az arány ma Magyarországon 7-9%, amely rendkívül alacsony, különösen amellett, hogy az aktív korú célcsoport 80-85%-a akar és tudna is dolgozni, védett, vagy nyílt munkaerő-piaci körülmények között.

A fogyatékos személyek körén belül:

– a testi fogyatékos és mozgássérült emberek aránya együttesen 43,6%

– a vak és gyengénlátó emberek aránya 14,4%.

– hallás-, beszédzavar-fogyatékosságban kb. 10%-uk szenved.

– Az egyéb fogyatékosságban szenvedők aránya 21,6%

(Forrás: 10/2006. (II. 16.) OGY határozat Az Új Fogyatékos ügyi Programról)

A fogyatékosságügy – és általában az esélyegyenlőség – talán legfontosabb feladata, hogy az államigazgatás területén meghonosodjon a mainstreaming elve, vagyis az a szemlélet, hogy a fogyatékos emberek ügye nem (csak) szociális kérdés: valamennyi ágazat, minden közigazgatási szereplő kötelessége és felelőssége, hogy a saját területén érvényesítse a fogyatékos emberek esélyegyenlőségének szempontjait, és megtegye az ehhez szükséges szakmapolitikai lépéseket. Mint általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékosságügyben is a társadalmi szemléletformálás az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Ennek egyik igen fontos eszköze az esélyegyenlőségi tervek elkészítése és az abban foglaltak végrehajtása is. Valamint igen fontos és hatékony eszköze a szociális érzékenyítés, amely elsősorban, a helyi közösség feladata.

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékossági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy - egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Hangos térkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.) A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

Az akadálymentesítés követelménye beépítésre került a nem kifejezetten akadálymentesítési célú pályázatokba is, hogy a különböző közszolgáltatásokat nyújtó szervek vezetői szembesüljenek azzal, hogy az ő ügyfélkörükben is vannak, lehetnek fogyatékos emberek.

A fentieken túl pedig minden lehetséges eszközzel küzdeni kell azért, hogy széles körben elterjedtté váljon a mainstreaming szemlélete, vagyis az a felfogás, amely alapján az esélyegyenlőségi feladatok megoldása nem egyetlen szerv feladata, hanem természetes, hogy az ehhez kapcsolódó követelményeknek való megfelelés a saját területén mindenkinek a maga feladata és felelőssége.

Ugyancsak elengedhetetlen, hogy alapkövetelménnyé váljon az egyetemes tervezés módszere. Ennek lényege, hogy a használati tárgyaktól az épületeken át egészen a közszolgáltatásokig mindent úgy kell megtervezni, hogy az már a létrejöttekor, eleve megfeleljen az egyenlő esélyű hozzáférés követelményeinek, s hogy ezért ne kelljen – jelentős idő, energia és pénz ráfordításával – utólag akadály mentesíteni.

A 2009. év legnagyobb fogyatékosságügyi sikere kétségkívül az, hogy – bő egy éves előkészítő munka után – az Országgyűlés 2009. november 9-i ülésén 359 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül fogadta el a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvényt, amely szintén az Egyezményben foglaltak teljesítése érdekében történt. A jelnyelvi törvény a siket, nagyothalló és siketvak emberek ún. nyelvi jogainak deklarálása mellett a hazánkban 6 éve működő ingyenes jelnyelvi tolmácsszolgáltatás jogi szabályozását is tartalmazza. Folyamatosan megjelenő pályázatok támogatják a kormányzati és önkormányzati intézmények akadálymentesítését, melynek köszönhetően évről évre több száz közszolgáltatás válik egyenlő eséllyel hozzáférhetővé.

Európa jóléti államai, ahogy hazánk is igyekszik különböző intézkedésekkel, programokkal, törvényekkel, rendeletekkel elősegíteni a fogyatékosok esélyegyenlőségét. Hatalmas anyagi forrásokat bevonva, természetbeni és anyagi juttatásokat igyekeznek biztosítani a rászorulóknak. Különböző hivatalokat, szakértői bizottságokat állítottak fel, támogatják a fogyatékosok által alapított szervezeteket. Pozitív diszkriminációt alkalmaznak az oktatásban és a munkaerő piacon.

Mindezek ellenére a statisztikák csúnyán rácáfolnak az erőfeszítésekre. Ahelyett hogy a fogyatékkal élők felfelé mobilitását mutatnának, megrekednek, sőt lecsúsznak, elszakadnak és kirekesztődnek a társadalomból.

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékos ember élt Magyarországon, a népesség 5,7%-a. Az 1990. évi népszámláláshoz képest a fogyatékos emberek létszáma és aránya jelentősen emelkedett. A létszámnövekedés azzal is összefügghet, hogy 2001-ben a fogyatékos emberek – többek között a jól előkészített és végrehajtott kommunikáció eredményeképpen – többen vállalták fogyatékosságukat, mint 1990-ben. Ugyanakkor az is elképzelhető, hogy a fogyatékosság mind pontosabb meghatározása következtében többen vannak tisztában egészségi állapotuk fogyatékossággal kapcsolatos jellegével.

Ópályi településen nincs pontos felmérés a fogyatékkal élőkről, ezért nem lehet pontos elemzést készíteni a fogyatékkal élők helyzetéről, szükségleteiről.

A fogyatékkal élő személyek önálló életvitelt támogató szolgáltatási programokat a kistérségi Támogató Szolgálat látja el.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

év	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	171	171
2009	169	169
2010	155	155
2011	275	275
2012	273	273

Forrás: TeIR, KSH Tstar

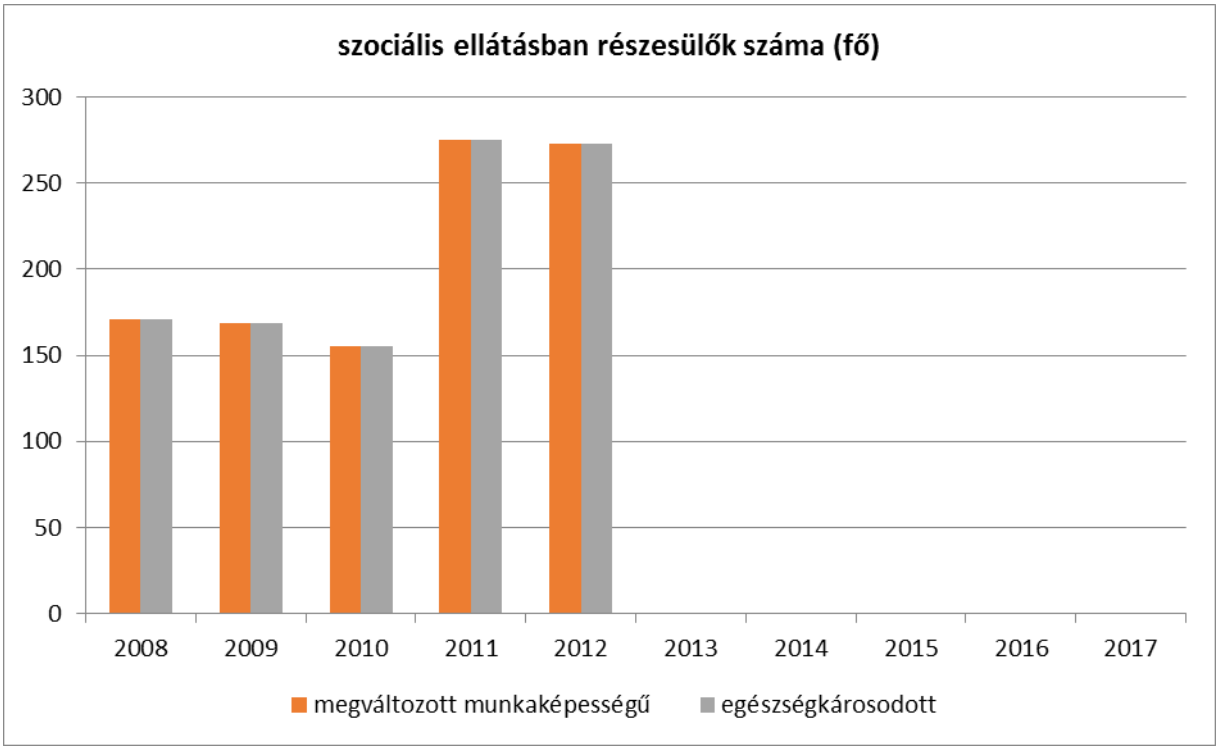

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Ellátási formák:

- **Fogyatékossági támogatás**: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékossági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.
- **Rokkantsági járadék**: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett és

nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.

- **Közlekedési kedvezmény:** A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult
- **Parkolási igazolvány**: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,

1. aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
2. aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
3. akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül.

- **Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:**

Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás. Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon. A fogyatékkal élő személyek számára külön pénzbeli és természetbeli ellátást és kedvezményeket az önkormányzat nem tud nyújtani anyagi helyzete miatt.

7.2.1. táblázat - Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezmények

1993. évi III. tv. (Szt.) alapján pénzbeli ellátás	Fogyatékos személyek száma
Időskorúak járadéka	6
Aktív korúak ellátása	348
Rendszeres szociális segély	30
Lakásfenntartási támogatás	328
Ápolási díj	50
Temetési segély	19
Átmeneti segély	51
Természetbeni ellátás	
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság Itt azokra a fogyatékos személyekre kérdezünk, akik az önkormányzat javaslatára, rászorultsági alapon kapnak TAJ kártyát az OEP-től.	31

Közgyógyellátás Ez a fogyatékos személyeknek alanyi jogon jár, nem fogyatékos személyek rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékos személyek számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet.	212
Adósságkezelési szolgáltatás	0
Energia felhasználási támogatás	0
Más jogszabályok alapján nyújtott ellátások	
Fogyatékossági támogatás	11
Rokkantsági járadék	198
Személygépkocsi átalakítási támogatás	0
Közlekedési kedvezmény	143
Személygépkocsi szerzési kedvezmény	3
Parkolási igazolvány	50

Forrás: helyi adatgyűjtés

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Az önkormányzat tulajdonában lévő középületek akadálymentesítése még nem 100%-os.

Szükséges lenne az akadálymentesítést folytatni, mivel a jövőben szükség lehet ezekre.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe.

Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén, ezért a szociális ellátórendszerrel, támogató szolgálatokkal együttműködve elő kell segíteni, hogy a fogyatékkal élők is részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betarttatása nehéz feladat a hatóságok előtt, azon vállalkozások, amelyek EU forrásra pályáznak, a nyertes projekt keretében az akadálymentesítést kötelező tevékenységként elvégzik.

Ez a tény azt vetíti előre, hogy az előttünk álló évtizedben a vállalkozások fokozatosan, de eleget fognak tudni tenni e kötelezettségüknek.

***d)* közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége**

A fogyatékos személyek közlekedéshez való hozzáférhetőségének javítása érdekében javasolt áttekinteni, a közösségi közlekedésre vonatkozó helyi szabályozást (menetrend, utazási kedvezmények, parkolás, stb.)

A közúti közlekedést kátyúk egyenetlen járdák, a járdáknál útpadkák jellemzik, nehezítik kerékpárosok, motorosok, autósok, a lakosság közlekedését.

A közlekedést tovább nehezíti a településre zúduló kamionforgalom. A járdák, parkok akadálymentesítése nem biztosított.

Különös figyelmet szükséges fordítani arra, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános alapelvként jelenjen meg – és ezáltal minden vonatkozásban érvényesüljön – az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.

Javasolt áttekinteni a helyi településrendezési-építésügyi szabályozást annak érdekében, hogy az akadálymentesség szempontjai minél biztosabban érvényesülhessenek.

***e)* fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)**

***f)* pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások**)

Ópályi Község Önkormányzata próbál segíteni, és támogat minden olyan civil szervezetet, alapítványt, amelyek hátránykompenzáló szolgáltatásokat nyújtanak, vagy kívánnak bevezetni. Az adományozási szándék a településen a KKV szektor részéről megszokott, a civilszervezeteink inkább, anyagi lehetőségei miatt, az önkéntes munkában és szervezésben veszi ki a részét.

7.3.3. táblázat - Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a közlekedésben

	Igen/nem							
	Lift	**Vakvezető sáv**	**Mozgáskorlátozottak részére mosdó**	**Rámpa**	**Hangos tájékoztatás**	**Indukciós hurok**	**Tapintható információ**	**Jelnyelvi segítség**
Közterület (utca/járda, park, tér)	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem
Helyi és távolsági tömegközlekedés	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem
Buszpályaudvar, buszvárók	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem
Vasútállomás	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem

Forrás: helyi adatgyűjtés, a vizsgált területen az önkormányzat szociális ügyekkel foglalkozó munkatársától és az érdekvé

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során a településen	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
a foglalkoztatáshoz jutás és a foglalkoztatásban való megmaradás felkészült támogató személyek vagy az akadálymentesítettség hiányában nem valósul meg	megfelelő szakértelmű segítők igénybevétele pl. foglalkoztatási mentor, tanácsadó, rehabilitációs szakmérnök, illetve pályázati források bevonásával az akadálymentesítettség fejlesztése
hiányzó, nem megfelelő, nem az igények szerint rangsorolt akadálymentesítettség	az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe. Ilyen tartalmú forrásokra figyelemfelhívás.
fogyatékos személyek információk nem jutnak hozzá a részükre járó pénzbeli vagy természetbeni juttatásokhoz	célszerű megkeresni a fogyatékos személyek helyi érdekvédelmi szervezeteit, hogy van-e tudomásuk olyan fogyatékos személyről aki ilyen természetű segítséget igényelne, nincs e olyan megindított folyamat ami elakadt, vagy nincsenek-e ilyen irányú tapasztalataik
információkhoz és eszközökhöz való hozzáférés akadályoztatottsága	különféle információs adatbázisok használatára való figyelemfelhívás, pályázatfigyelés, különleges képzettségű szakemberek bevonása, vagy saját állományban foglalkoztatottak továbbképzése
járdák biztonságossá tétele	- akadálymentesítés munkák folytatása, járdák folyamatos karbantartása a közcélú foglalkoztatottak által legyártott térkőből
hivatalos ügyek intézéseinek nehézsége	- az önkormányzati dolgozók részéről segítségnyújtás, tanácsadás hivatalos ügyeiknek intézésében,
önmaguk ellátása	- házi segítségnyújtás kiszélesítése, állandó ellátó személyek biztosítása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

A helyi önkormányzatnak, a kulturális és oktatási intézményeknek, a községben működő kis- és mezőgazdasági vállalkozóknak, az egyházak képviselőinek, a falu lakosságának, kicsiknek és nagyoknak, időseknek és fiataloknak közös érdeke és felelőssége, hogy Ópályi a jövőben is még inkább élhető településsé váljon. Ennek érdekében szívesen és sokat tesznek. A település nagyságához képest szép számmal működnek civilszervezetek:

- Ópályiak Baráti Köre Egyesület
- Ópályi TELEHÁZ
- Ópályiakért Alapítvány
- Kraszna Népdalkör
- Jeremcsuk László Polgárőr Egyesület
- Szatmári Polgárok civil Tanácsa
- Sportegyesület
- Ópályi Általános Iskola Tanulóiért Közalapítvány
- Vöröskereszt helyi szervezete
- Boldog Családokért Egyesület

melyek a közös célok, kulturális, szórakozási, sport, környezetvédelmi és fejlesztési célok megvalósításához mozgósíthatóak és szívesen veszik ki részüket a munkából a közösségi célok megvalósítása érdekében. Legyen az advent, falunap, nemzeti ünnep, sportesemény, társadalmi munka, jótékonysági rendezvény, véradás, gyermek-, illetve idősek napja közbiztonság, stb. A rendezvények sikeres megszervezéséért a civilszervezetek vezetői, tagjai sokat tesznek, mindehhez azonban kell egy megfelelő irányító, mozgósító személy, akinek hívószavára az emberek szívesen mozdulnak. Ebben elévülhetetlen érdeme van Erdélyi Miklósnak, a település polgármesterének, aki időt, fáradtságot nem kímélve az évek során eggyé kovácsolta a települést.

A polgármester, a képviselők, civilszervezetek és a lakosság kapcsolata sikeresnek értékelhető. Természetesen a jót is lehet még jobbá tenni. Ez nem feltétlenül akarat, inkább szabadidő kérdése. A falun élő emberek sokat dolgoznak. Munkahelyre ingázóknak a munkaidő mellett sok idejét elveszi az utazás, munka után a kertek, porták, otthonok rendben tartása is sok energiát igényel.

A helyi civilszervezetek kapcsolata a környező települések hasonló szervezeteivel jónak mondható, gyakran szerveznek közös rendezvényeket.

Az önkormányzat a költségvetésében minden évben tervez különböző összegeket a civilszervezetek támogatására.

A településen a Roma Nemzetiségi Önkormányzathoz tartozó nemzetiségi kisebbségi csoporthoz közel 1000 fő tartozik, akik főként a HEP-ben beazonosított két szegregátumban élnek. Nagy feladata van a kisebbségi önkormányzatnak abban, hogy ezt a programot megvalósíthassuk.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

Az intézkedési terv célja olyan beavatkozások tervezése, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra megoldást nyújtanak. A helyi esélyegyenlőségi programnak kiemelt figyelmet kell fordítania:

– az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, megszüntetésére;

– az oktatásban, képzésben megjelenő sztereotipikus pályaorientáció megváltoztatására;

– a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;

– munkaerő-piaci, tevékenységi szegregáció visszaszorítására;

– a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, esélyeik javítására;

– az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;

– a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, ill. a közügyek irányításában.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program tervezetét Ópályi Község Önkormányzat Képviselő-testülete, a Polgármesteri Hivatal dolgozói, az állami és önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, a település lakossága előzetes véleményezés, esetleges módosító javaslatok megtétele céljából tanulmányozhatja. Helyi Esélyegyenlőségi Program a Polgármesteri Hivatalban, valamint a honlapon www.opalyi.hu bárki számára elérhető, olvasható és véleményezhető.

Ópályi Község Önkormányzat Képviselő-testülete a fentebb felsorolt intézmények, civilszervezetek, valamint a lakosság meghívása mellett, nyilvános képviselő-testületi ülésen tárgyalja és fogadja el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

A helyzetelemzés megállapításai szerint a településen a következő problématerületek esetében kell beavatkozásokat tervezni:

Az esélyegyenlőségi programban tervezett beavatkozások megvalósítása érdekében az önkormányzat, minden olyan önkormányzati döntés előkészítésekor, amely az önkormányzat által helyben biztosított szolgáltatások átalakítását vagy fejlesztését célozza, ideértve a fejlesztési vagy beruházási projektek megtervezését is, olyan esélyegyenlőségi hatáselemzést szükséges készítenie, amely alapján tervezhetők az intézkedésnek/fejlesztési projektnek a három kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportra gyakorolt konkrét hatásai, és biztosítható azok eredményeihez való hozzáférésük. Az esélyegyenlőségi hatáselemzés elvégzése szükséges feltétele annak, hogy az önkormányzat az esélyegyenlőségi programban kitűzött céljaival és vállalt feladataival összhangban valósítson meg fejlesztéseket, beruházásokat a település területén.

Megvalósulás

A megvalósítás előkészítése:
Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.
Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.
Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatok megvalósításáról gondoskodjanak. Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására kötelezettséget vállal.
A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy a HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósulás folyamata:
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében azt a törvényben előírt időintervallumok betartásával áttekinti.

Monitoring és visszacsatolás:
A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala, a helyi esélyegyenlőségi programban érintettek, a felsorolt önkormányzati, hivatali és civil szervezetek előzetes véleményformálása.

A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, és a Polgármesteri Hivatal épülete áll rendelkezésre. Az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein a tolerancia, a befogadás és a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettség és felelősség:
Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatok megvalósulásáért, a program végrehajtásáért a polgármester felel.
A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői
Felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteket bővítő képzésen, egyéb programokon részt vegyenek.
Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.

- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a felelős személynek.
- Az önkormányzati intézmények vezetői gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Érvényesülés, módosítás:
A kétévente előírt felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, úgy annak módosítása szükséges, illetve annak érdekében, hogy az maradéktalanul megvalósulhasson, javaslatot kell tenni a szükséges intézkedésekre.

9.1. A HEP IT részletei:

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése:

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	Mélyszegénységben élők felzárkóztatása, integrálása a munka világába, munkaügyi esélyteremtés, munkanélküliek képzése, roma nők tudatos családtervezésre ösztönzése	felzárkóztató képzések, munka-pálya- álláskeresési tanácsadások biztosítása, foglalkoztatás elősegítése, szakmák, képzettségek megszerzése pályázatok útján, munkahelyteremtés
Gyermekek	HH és HHH gyermekek aránya magas, családi szocializációs hiányosságok, hátrányos helyzetű gyermekek iskola felzárkóztatása, veszélyeztetett gyermekek szocializációs problémájának kezelése, egészséges életmódra és étkezésre nevelés	már gyerekkorban alakítsuk ki a rendet az alapvető életvezetési szokásokat, fegyelmet, rendszert vigyünk a gyerekek életébe. a gyermekek szocializációs fejlesztésének elősegítése felzárkóztató oktatás szervezése egyéni fejlesztés továbbtanulási lehetőségek ismertetése az oktatásba való beilleszkedés bűnmegelőzési program veszélyeztetés megszüntetése, magatartási problémák kezelése szemléletformálás, tudatos életmódváltás
Nők	egyenlő bánásmód családon belüli erőszak elleni prevenció esélyegyenlőség a munka világában a nők visszailleszkedésének segítése a munkába	rugalmas munkaidő megteremtése gyerekbarát munkahelyek kialakítása felvilágosító programok a családon belüli erőszakról esélyegyenlőségi fórum létrehozása érdekképviseletek civil szervezetek bevonásával, gyermekintézmények nyitva-tartásának módosítása, családbarát munkahely kialakítása

Idősek	a hozzátartozók nem élnek a településen, informatikai jártasság alacsony, a szociális szolgáltatások bővítése	Elmagányosodás ellensúlyozására a házi szociális gondozáshoz való hozzájutás elősegítése, informatikai eszközös hozzáférhetővé tétele, tanfolyamok szervezése, tájékoztató programok szervezése, önkéntesek bevonásával
Fogyatékkal élők	előítéletek a fogyatékkal élőkkel szemben, középületek megközelítése, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásának segítése	előadások, önkéntes munkák szervezése, akadálymentesítés a középületek megközelíthetősége érdekében, kedvezmények nyújtása a megváltozott munkaképességű személyek alkalmazására

A beavatkozások megvalósítói:

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint **intézkedés címe, megnevezése**	Az intézkedésbe bevont **aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	Munka-pálya álláskeresési tanácsadás Mélyszegénységben élők integrálása a munka világába Munkaügyi esélyteremtés A munkanélküliek képzése	Munkaügyi Központ, Önkormányzat, Intézményvezető, Gyermekjóléti Szolgálat és Családsegítő Szolgálat, Védőnők, Pályázati menedzser,
Gyermekek	A társadalmi különbségek leküzdése az óvodában, A gyermekek szociális és tanulási nehézségeinek elősegítése Gyermekek iskolai felzárkóztatása Hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása Veszélyeztetett gyermekek szocializációs problémájának kezelése Egészséges életmódra és étkezésre nevelés	védőnő, gyermekjóléti szolgálat, óvodapedagógusok, pedagógusok, Polgármester, Családsegítő Szolgálat, célcsoport
Nők	A nők munkahelyi esélyeinek segítése, a gyes-ről, gyed-ről visszatérő nők munkahelyhez hozzájutása, a nők visszailleszkedéseinek segítése a munkába	Önkormányzat, Jegyző, Civil szervezetek, esélyegyenlőségi munkatársak, célcsoport
Idősek	Szociális ellátásokhoz való hozzájutásának elősegítése, „Idősek az informatika világában”Az idősek egészségügyi ellátásának javítása	önkormányzat, Kistérségi Társulás, Nyugdíjasok, Idősek, Polgármester, TELEHÁZ, Jegyző, háziorvos, egyház, szociális intézmények, célcsoport
Fogyatékkal élők	A társadalmi elfogadás problémái, A közintézmények akadálymentesítésének problémái, a fogyatékkal élők számára munkahelyteremtés,	Önkormányzat Intézményvezetők, fogyatékkal élők, Építésügyi Hatóság, Kivitelezők, Fogyatékkal élő érdekvédelmi szervezete célcsoport

Jövőképünk:

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák és a magyarok békében együtt tudnak élni, nincs hátrányos megkülönböztetés, gyűlöletkeltés.
Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők a hátrányokat leküzdjék, tudjanak beilleszkedni a társadalomba.
Kiemelt területnek tartjuk, hogy a gyerekek már pici koruktól járjanak óvodába, ahol megtanulják az alapvető higiéniai és étkezési szokásokat, szabályok és rend szerint élnek, így a későbbiekben jobban tudnak alkalmazkodni az őket körülvevő világhoz.
Folyamatosan odafigyelünk az idősekre, segítünk a rászorulókon, tiszteljük a kort, elismerjük, hogy ők építették fel a háború után romokban élő országot.
Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében, hogy kevesebbnek értékeljék a munkájukat, mint a férfiakét.
Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élőkre, hisz amit mi természetesnek veszünk, ők azért bármit megadnának, hogy magukénak tudhassák.

Az intézkedési területek részletes kifejtése:

A mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége:

Intézkedés címe:	**Munka- pálya álláskeresési tanácsadás**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Romák/ mélyszegénységben élők felzárkóztatása
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú cél: Kereseti lehetőség elősegítése a képzési támogatás által. Középtávú cél: A foglalkoztatás elősegítése. Hosszútávú cél: A hátrányok leküzdése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. igényfelmérés 2. megfelelő képzés tanácsadás kiválasztása, 3. a célcsoport részvétele a tanácsadáson 4. segítségnyújtás egy munkahely elnyerésére
Résztvevők és felelős	Önkormányzat, Gyermekjóléti Szolgálat és Családsegítő Szolgálat, Intézményvezetők, Védőnők
Partnerek	Munkaügyi Központ
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Foglalkozatás növekedése, szociális hátrány leküzdése.

Kockázatok és csökkentésük eszközei	A kockázata, hogy a kezdeti lelkesedés, kitartás elmarad. A motiváltság eszköze: pl. támogatási rendszer képzéshez kötöttsége.
Szükséges erőforrások	anyagi forrás, humán erőforrás, pályázati forrás

Intézkedés címe:	**Mélyszegénységben élők integrálása a munka világába.**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Aluliskolázottságuk miatt nehezen tudnak elhelyezkedni a munkaerő piacon.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Szakmák képzetségek megszerzése pályázatok útján. Lépést tartunk pályázat lehetőséget ad jelenleg szakmák elsajátítására.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Szükséges a nyolc általános iskolai végzettség megléte. Szakma szerzése nők és férfiak körében egyaránt. Nők körében: gazdasszony képzés, szociális asszisztens, mezőgazdasági munkás, kertész Férfiak körében: faipari munkás, mezőgazdasági munkás, kertész
Résztvevők és felelős	Öt településről 18-40 év között korosztályból 40 fő vesz részt. Felelős a pályázati menedzser.
Partnerek	- szakmai irányítók, - képzési központ, - mentor, - gyakorlati helyek biztosítói.
Határidő(k) pontokba szedve	rövidtávú: igényfelmérés 30 nap középtávú: iskolai végzettséget biztosító képzés megszervezése hosszútávú: eredményes vizsga

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Szakmunkás bizonyítványok megszerzése. Elhelyezkedési lehetőségek az Önkormányzatok segítségével vagy Munkaügyi Központon keresztül.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A képzések során lemorzsolódás, vagy nem piacképes szakmát tanul.
Szükséges erőforrások	Képzések helye, megfelelő szakemberek biztosítása. Utazás biztosítva van a lakóhelytől a képzési központig. Képzési központ: Mátészalka. Erre az időszakra képzési támogatást kapnak. Anyagi támogatás. Emberi erőforrás.

Intézkedés címe:	**Munkaügyi esélyteremtés**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Nem minden munkanélküli regisztráltatja magát a Munkaügyi Központban.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A munkanélküli személyek regisztrálják magukat a Munkaügyi Központban.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. A célcsoport felkutatása, felmérése. 2. A probléma feltárása (miért nem jelentkezett). 3. Tájékoztatás a támogatásokról, az esetleges képzési lehetőségekről, munkalehetőségekről és egyéb juttatásokról (pl.: egészségügyi hozzájárulás, START kártya). 4. Beutaztatás biztosítása, utazási költség visszatérítése, a regisztráció helyben történő megszervezése.

Résztvevők és felelős	1. célszemély (a nem regisztrált munkanélküli) 2. Munkaügyi Központ 3. Családsegítő Szolgálat 4. Önkormányzat: szociális ügyintéző
Partnerek	1. célszemély (a nem regisztrált munkanélküli) 2. Munkaügyi Központ 3. Családsegítő Szolgálat 4. Önkormányzat: szociális ügyintéző
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A regisztrációval esélyt kaphat a munkára, szociális ellátásra, átképzésre, ezáltal saját maga és családja életminősége pozitív irányba változik
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- A regisztráció után sem tud elhelyezkedni a munkaerőpiacon. - Érdektelenség, nemtörődömség.
Szükséges erőforrások	- Humánerőforrás. - Anyagi erőforrás.

Intézkedés címe:	**A munkanélküliek képzése.**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek arány magas 30 %.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	• Munkahelyteremtés • A munka világába való integrálás. • Képzések szervezése, piacképes szakmák szervezése. • A település rehabilitációs programba, pályázatba való bevonása pl.: parkosítás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• Erőforrások teremtése, pályázatok. • Munkahelyek felkutatása a környező településeken. • Képzések szervezése, lebonyolítása. • Szakképzettség megszervezése. • Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Szervekkel, környező vállalkozókkal.
Résztvevők és felelős	• Célcsoport (munkanélküliek) • Polgármester • Jegyző • Szociális ügyintéző • Munkaügyi Központ • Vállalkozók • Munkáltatók • Oktatók • Oktatási Intézmények Felelős: Polgármester, Jegyző
Partnerek	• Célcsoport (munkanélküliek) • Polgármester

	• Jegyző • Szociális ügyintéző • Munkaügyi Központ • Vállalkozók • Munkáltatók • Oktatók • Oktatási intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A munkanélküliség aránya 25 % alá csökkent. A fenntarthatósága két részből áll: - az önkormányzat saját erőforrásai - valamint az állam által biztosított pályázati rendszeren keresztül folyósított anyagi források.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- A szakképzés megszervezése után sem tud elhelyezkedni a munkaerőpiacon. - A pályázat sikertelensége, kevesebb anyagi erőforrás. - Nem piacképes szakma szervezése.
Szükséges erőforrások	- pályázati forrás, önerő - oktató, szervező - tárgyi feltételek (helyiség biztosítása, taneszközök, tanterem).

A gyermekek esélyegyenlősége:

Intézkedés címe:	**A társadalmi különbségek leküzdése az Óvodában.**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az óvodába járó HH és HHH gyermekek aránya magas
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú cél: Már gyermekkorban alakítsuk ki a rendet, az alapvető életvezetési szokásokat, fegyelmet, rendszert vigyünk a gyerekek életébe. Középtávú cél: Iskolaérett, fegyelmezett gyerekek átengedése az iskolai életbe. Hosszútávú cél: A gyerekek már többet akarjanak elérni, mint a szüleik, próbáljanak önmagukért és a környezetükért tenni, a tanulás értelmét és értékét felfedezni.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Szülők meggyőzése, hogy az intézkedés az ő érdeküket szolgálja. Együttműködés.
Résztvevők és felelős	- Pedagógusok, - Védőnők, - Gyermekjóléti Szolgálat.
Partnerek	- Polgármester, - Védőnői Szolgálat, - Családsegítő Szolgálat, - Gyermekjóléti Szolgálat.
Határidő(k) pontokba szedve	Gyermek 3. éves korától 6. éves korig
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása	Szociális hátrányok csökkennek, iskolázottság nő, magasabban kvalifikált nemzedék kerül ki, akik a munkaerő piacon versenyképesség válik

(rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kitartás hiánya, kudarc. A csökkentés esélyei: motiválás, folyamatos dicsérés, visszacsatolás, sikerélményhez juttatás.
Szükséges erőforrások	Önkormányzati saját forrás, pályázati lehetőségek a hátrány leküzdésére

Intézkedés címe:	**A gyermekek szocializációs és tanulási nehézségeik leküzdésének elősegítése.**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Családi szocializációs hiányosságok - szülői elhanyagolás (fizikai, szellemi, érzelmi) - aluliskolázottság a szülők részéről - korai felelőtlen gyermekvállalás miatt kialakult felkészületlen szülői hozzáállás
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Képzések, szakmai továbbképzések, magasabb szintű képességek elsajátítása révén beintegrálódni a munkaerő piacra, ezáltal elősegítve a gyerekek szocializációs fejlődését ill. értelmi képességük fejlődősét. Pszichológus, pedagógusok segítségével próbáljuk csökkenteni a személyiség fejlődésükben illetve értelmi fejlődésükben jelentkező hiányokat.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Játékos formában alapvető viselkedési normák és szabályok elsajátítása a pedagógus segítségével.
Résztvevők és felelős	Pedagógus, pszichológus, családgondozó
Partnerek	pedagógus, pszichológus, családgondozó

Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Csökkennek a beilleszkedési problémák, iskolai viselkedési és magatartás zavarok. Családi kapcsolatok stabilizálódása. Összetartóbbak lesznek a családok. Erősebb érzelmi kötődések alakulhatnak ki szülő gyerek közt. Ezáltal csökkenek a családban jelentkező működési zavarok.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A gyerekek fejlődését a családi nevelés nagyban befolyásolja, ezért az elért eredményeket a családi nevelés negatív irányba tereli. Ennek eszközei: a szülők részére életvezetési gyermeknevelési tanácsadások.
Szükséges erőforrások	Pályázati lehetőségek, megfelelő szakemberek segítsége, anyagi fedezet.

Intézkedés címe:	**Gyermekek iskolai felzárkóztatása.**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	- gyenge tanulmányi eredmény, - érdeklődés hiánya a tanulás iránt, - motivációvesztés, - magas iskolai hiányzás, szülői érdeklődés hiánya.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszú távú időegységekre bontásban	Rövidtávú cél: Szülői értekezletek szervezése révén a tanulmányi eredmények javítása a hiányzások csökkentése érdekében. Középtávú cél: Szülők motiválása a célok elérése érdekében. Hosszútávú cél: Lemaradások kiküszöbölése – lehetőség továbbtanulásra, szakmák szerzésére.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma)	1) Célcsoport felmérése. 2) Szülői értekezlet.

pontokba szedve	3) Felzárkóztató órák szervezése.
Résztvevők és felelős	1) Célcsoport 2) Pedagógusok 3) Intézményvezetők 4) Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős 5) Családgondozó
Partnerek	1) Célcsoport 2) Pedagógusok 3) Intézményvezetők 4) Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős 5) Családgondozó
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A felzárkóztató órák szervezésével csökkent a gyengén teljesítő tanulók aránya, ezáltal esélyt kaptak a továbbtanulásra, szakmák szerzésére.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- A szülők érdektelensége, együttműködésüknek hiánya. - Forráshiány
Szükséges erőforrások	- Humán - Pénzügyi - Pályázati lehetőségek

Intézkedés címe:	**Hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása.**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Továbbtanulás magas arányban Szakiskolákba, alacsony arányban az érettségit adó Középiskolába.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	- egyéni fejlesztés, - felzárkóztatás, - továbbtanulási lehetőségek ismertetése, - motiválás, - tanulmányi eredmény javítása, - a középiskolába továbbtanulók arányának növelése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Támogató programok keresése. - Családi háttér támogatása ösztöndíjjal, továbbtanulási információkkal. - Nyílt napokra történő utaztatás. - Mentor kijelölése a tehetséges gyerekek fejlesztésére.
Résztvevők és felelős	• gyerek, • szülő, • pedagógus, • Családsegítő Szolgálat, • Polgármester, Jegyző
Partnerek	• Oktatási intézmények, • Alapítványok, • Egyesületek, • Önkéntesek, • Civilek.

Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Javuljon az érettségit adó középfokú végzettségű gyerekek aránya, ezáltal a felsőoktatásban is a továbbtanulók száma emelkedik.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Esetleges lemorzsolódás. - A megfelelő motiváció folyamatos fenntartása. - Iskolával való kapcsolattartás, tájékoztatás kérése mentoroktól.
Szükséges erőforrások	- Alapítványi támogatások. - A pályázati lehetőségek folyamatos fenntartása.

Intézkedés címe:	**Veszélyeztetett gyermekek szocializációs problémájának kezelése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	• Fiatalkorú bűnözés, • Iskolakerülés, • Tankötelezettség mulasztása, • Szülői elhanyagolás, • Magatartási problémák, • Hátrányos megkülönböztetés.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	• Az oktatásba való beilleszkedés. • Bűnmegelőzési program, • Veszélyeztetés megszüntetése, • Magatartási problémák kezelése.

Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• Jelzőrendszeri tagokkal való együttműködés, • Nevelési tanácsadó, • Fejlesztő pedagógus, • Speciális iskolák, • Nyári táborok szervezése, • Családból való kiemelés.
Résztvevők és felelős	• Elhanyagolt gyerekek és családja, környezete, • Nevelési - Oktatási intézmények, • Jelzőrendszeri tagok, • Nevelési tanácsadó, • Fejlesztő pedagógus.
Partnerek	• Gyermekjóléti Szolgálat vezetője, • Jegyző, • Intézményvezetők.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- Sikerül beilleszkedni az oktatási intézménybe. - Magatartási problémák megszűnése. - Csökken a fiatalkorú bűnözés.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem sikerül beilleszkedni, akkor védelembe kell venni vagy ki kell emelni a családból.
Szükséges erőforrások	- Saját anyagi forrás. - Szakemberek bevonása. - Tárgyi eszközök.

Intézkedés címe:	**Egészséges életmódra és étkezésre nevelés**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	- Mozgásszegény életmód. - Egészségtelen családi és közétkeztetés. - A betegségek korai kialakulása: cukorbetegség, magas vérnyomás, idegrendszeri problémák, túlsúly kialakulása- szövődményei.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövidtávú cél: Családi és közétkeztetés megváltoztatása. Középtávú cél: Tömegsport. Hosszútávú cél: Szemléletformálás – tudatos életmódváltás.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Tömegsportok szervezése. - Iskolabüfé megreformálása. - Egészséges életmódra nevelő – ösztönző program. - Virtusvetélkedők. - Étkezési tanácsadás. - Iskolai tejprogram. - Iskolai almaprogram.
Résztvevők és felelős	- Pedagógus, - Szülők, - Gyerekek, - Szülői munkaközösség, - Egészségügyi dolgozók.
Partnerek	- Pedagógus, - Szülők,

	- Gyerekek, - Szülői munkaközösség, - Egészségügyi dolgozók.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A bázisidőszakhoz képest jobb eredmények születtek (túlsúly, vérnyomás, vércukor, jobb fizikai teljesítőképesség).
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Szülői érdektelenség. - Motiváció hiánya. - A tervezett program sikertelen végrehajtása. Csökkentése: - Motiváció szinten tartása. - Egészségnap tartása óvodába, iskolába. - Előadások szervezése pl.: báb.
Szükséges erőforrások	- Saját erőforrások (Önkormányzat, START Munka Program keretében). - Pályázati erőforrás. - TÉSZ, - Tárgyi eszközök (pl.: filmvetítésnél) - Humánerőforrás.

A nők esélyegyenlősége:

Intézkedés címe:	**A nők munkahelyi esélyeinek elősegítése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nők foglalkoztatása nem azonos elbírálás alá esik a férfitársaikéval
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A nők és a férfiak azonos eséllyel induljanak egy munka elnyerésére.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Rugalmas munkaidő megteremtése. A gyerekbarát munkahelyek kialakítása
Résztvevők és felelős	Adott munkahely
Partnerek	Foglalkoztató
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Nő a foglalkoztatás, hatékonyabb a munka, a nyugodt légkör a munka színvonalának emeléséhez járul hozzá.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	A család és a munkahely összeegyeztetése. Csökkentés eszközei: Rugalmas munkaidő biztosítása.
Szükséges erőforrások	Pályázati források

Intézkedés címe:	**A gyes-ről, gyed-ről visszatérő nők munkahelyhez való hozzájutása**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Hátrányos megkülönböztetés.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	- esélyegyenlőség megteremtése - családbarát munkahely létrehozása - egyenjogúság, ugyanolyan elismerés, mint ami a férfiaknak (fizetés, beosztás)
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Esélyegyenlőségi Fórum létrehozása. - Esélyegyenlőségi munkatárs alkalmazása. - Civil szervezetek, Érdekképviseletek bevonása. - Rugalmas munkaidő biztosítása.
Résztvevők és felelős	- Női munkavállalók, - Munkaadók, - Célcsoport képviselői, - Civil szervezetek képviselői, - Esélyegyenlőségi munkatársa. Felelős: Munkaadó.
Partnerek	- Női munkavállalók, - Munkaadók, - Célcsoport képviselői, - Civil szervezetek képviselői, - Esélyegyenlőségi munkatársa.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.

Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövidtávú mutató: - Nincs egyenjogúság. - Nincs rugalmas munkaidő. - Nincs elismerés. Hosszútávú mutató: - Egyenjogúság, - Rugalmas munkaidő biztosítása. - Elismerés. - Családbarát munkahely. - Nagyobb gyermekvállalási kedv.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Eredménytelenség, - Kevesebb gyerek.
Szükséges erőforrások	- Empátia, - Pályázat, - Szociálpolitikai eszközök (járulék csökkentése), - Adókedvezmények.

Intézkedés címe:	**A nők visszailleszkedésének segítése a munkába**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A nők munkába állását nehezítő körülmények.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	A nők munkába állási esélyeinek a növelése. Rövidtávú cél: - A célcsoport beazonosítása. - Az igények felmerése. Középtávú cél:

	- Az oktatási intézmények nyitvatartási idejének módosítása. Hosszútávú cél: - Családbarát munkahelyek kialakítása. - Bölcsődék létrehozása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	• Igények felmérése. • Erőforrások megteremtése. • Munkaadók felkutatása. • Felzárkóztató programok szervezése.
Résztvevők és felelős	• Célcsoport • Munkaadók • Családsegítő Szolgálat • Önkormányzat • Munkaügyi Központ
Partnerek	• Célcsoport • Munkaadók • Családsegítő Szolgálat • Önkormányzat • Munkaügyi Központ
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Rövidtávon: A munkába állást követően a célcsoport életminősége javul. Középtávon: Az oktatási intézmények nyitvatartási ideje módosult, így a nők a munkarendjüknek megfelelően tudták elhelyezni a gyermekeiket. Hosszútávon: A településen létrehozott új óvoda elősegítette az anyák

	munkába állásának esélyeit a munkaadók irányába.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Anyagi erőforrás hiánya. - Munkahelyek hiánya.
Szükséges erőforrások	- pályázati - humán

Az idősek esélyegyenlősége:

Intézkedés címe:	**Szociális ellátásokhoz való hozzájutásuk elősegítése**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idős korosztály jelentős részének hozzátartozói nem élnek a településen.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Senki ne érezze, hogy magára marad. A megfelelő közszolgáltatásokhoz való hozzájutás minden településen élő számára hozzáférhető legyen.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. Igényfelmérés. 2. Megállapodás kötés. 3. Szolgáltatás biztosítása.
Résztvevők és felelős	Önkormányzat.
Partnerek	Kistérségi társulás.
Határidő(k) pontokba szedve	Igény szerint azonnal.
Eredményességi mutatók és annak	Nő a biztonságérzet. Javul az idős emberek közérzete.

dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Szolgáltatásokhoz egyenlő esélyek biztosítása
	rövidtávú: igényfelmérés középtávú: Polgárőrség megszervezése és éjszakai ügyelet megszervezése
	hosszútávú: biztonságérzet megtartása.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Bizalmatlanság kockázatot jelent. Megfelelő szakszemélyzet kiválasztása.
Szükséges erőforrások	Házi gondozók, pályázati források

Intézkedés címe:	**„Idősek az informatika világában”- Számítógépes, informatikai ismeretek időseknek**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Az idős emberek informatikai jártassága alacsony.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	- Informatikai tanfolyamok szervezése. - Informatikai eszközök beszerzése. - Informatikai eszközök hozzáférhetővé tétele.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Igények felmérése. - Pályázati lehetőségek felkutatása. - Tájékoztató fórumok szervezése. - Segítségnyújtás a tanfolyamra való jelentkezésre. - A tanfolyam elvégzésében segítségnyújtás, folyamatos kapcsolattartás, mentorálás. - E-pontok, teleház való hozzáférés elősegítése. - A nyugdíjasok hozzásegítése az informatikai eszközök használatához.

Résztvevők és felelős	- Nyugdíjasok, idősek. Polgármester TELEHÁZ,
Partnerek	- Nyugdíjasok, idősek. - Polgármester
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- Informatikai tanfolyam sikeres elvégzése. - Pályázat útján informatikai eszközök beszerzése, ez által hozzáférhetővé tétele az érintettek számára.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- A tanfolyamon résztvevők folyamatos mentorálása, kapcsolattartás. - Sikeres pályázatok elnyerése.
Szükséges erőforrások	- Pályázati erőforrás. - Humán erőforrás.

Intézkedés címe:	**Az idősek egészségügyi ellátásának javítása.**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	- A szociális szolgálatok bővítése.

Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	- Tájékoztatók, programok szervezése. - Önkéntesek bevonása.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- Szűrővizsgálatok szervezése. - Pályázatok figyelése, beadása. - Kapcsolatfelvétel a meglévő egészségügyi egyházi fenntartású intézményekkel. - Saját hálózat létrehozása.
Résztvevők és felelős	- Idősek, - Szociális intézmények, - Önkormányzat.
Partnerek	- Jegyző, - Háziorvos, - Egyház.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	- Megáll az elmagányosodás. - Létrejön egy új egészségügyi hálózat a településen.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Az idősek érdektelensége. - Anyagi forrás hiánya. - Sikertelen pályázatok.

Szükséges erőforrások	- Anyagi erőforrás. - Humánerőforrás.

A fogyatékkal élők esélyegyenlősége:

Intézkedés címe:	**A társadalmi elfogadás problémái**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A fogyatékkal élőkkel szembeni előítéletek
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Mindenkit fogadjunk el olyannak amilyen. Segítsünk embertársainkon. Tudatosítsuk és alakítsuk ki embertársainkban az empatikus magatartást.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Előadások, önkéntes munkák szervezése
Résztvevők és felelős	Önkormányzat és annak intézményei.
Partnerek	Alkalmazotti közösségek.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Az empátia kialakítása, emberbarát környezet, jobb légkör, nyugodtabb elfogadóbb emberek.

Kockázatok és csökkentésük eszközei	Az elfogadás és a sajnálat összemosódik. Eszköze: Ismerjük meg a fogyatékkal élőket.
Szükséges erőforrások	Pályázat

Intézkedés címe:	**A közintézmények akadálymentesítésének problémái**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A középületek megközelítése nem megoldott a fogyatékkal élők számára.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Akadálymentesítés a középületek könnyebb megközelíthetősége érdekében.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- A középületek megközelíthetőségének felmérése. - A fogyatékkal élők számának felmérése. - Tervek készítése. - Pályázati lehetőségek beszerzése. - A megvalósításhoz szükséges szakemberekkel való kapcsolatfelvétel.
Résztvevők és felelős	- Fogyatékkal élők, - Önkormányzat, - Intézményvezetők, - Építésügyi Hatóság, - Kivitelezők.
Partnerek	- Fogyatékkal élők, - Önkormányzat,

	- Intézményvezetők, - Építésügyi Hatóság, - Kivitelezők.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	A középületek 100 %-os akadálymentesítésének megvalósítása.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- A pályázat sikertelensége. - Határidőn túl végezni.
Szükséges erőforrások	- Pályázati erőforrás. - Humán erőforrás.

Intézkedés címe:	**A fogyatékkal élők számára munkahelyteremtés**
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A településen nincs olyan vállalkozás, mely megváltozott munkaképességű személyeket alkalmazna.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Kedvezmények (iparűzési adó) nyújtásával az Önkormányzat ösztönzi a vállalkozásokat a megváltozott munkaképességű személyek alkalmazására, illetve vállalkozások betelepülésére – új munkahelyek teremtésére.
Tevékenységek	- A célcsoport felmérése, tájékoztatása.

(a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	- A munkáltatók érdekeltségének a vizsgálata. - Más településen működő munkahelyekre történő szállítása.
Résztvevők és felelős	- Célcsoport – megváltozott munkaképességű személyek, - Munkaadók, - Önkormányzat, - Fogyatékkal élők Érdekvédelmi Szervezete.
Partnerek	- Célcsoport – megváltozott munkaképességű személyek, - Munkaadók, - Önkormányzat, - Fogyatékkal élők érdekvédelmi szervezete.
Határidő(k) pontokba szedve	Folyamatos.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Nőtt a településen a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási aránya. A fogyatékkal élők rendszeres havi jövedelemhez jutnak, ezáltal nő az életszínvonaluk.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	- Forráshiány, - A nem megfelelő egészségi állapotuk miatt esetleges rendszertelen munkavégzés.
Szükséges erőforrások	- Humánerőforrás - Anyagi erőforrás.

9.2. MEGVALÓSÍTÁS:

A megvalósítás előkészítése:
Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata:
A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:
- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:
A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.
A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.
A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

9.3. MONITORING ÉS VISSZACSATOLÁS

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság:
A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.
A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

9.4. KÖTELEZETTSÉGEK ÉS FELELŐSSÉGI KÖRÖK:

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről felel: a polgármester.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.

- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.

- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így

    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.

- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden**,** az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

9.5. ÉRVÉNYESÜLÉS, MÓDOSÍTÁS:

Amennyiben a **kétévente** előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselő-testületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

9.6. AZ ELFOGADÁS MÓDJA ÉS DÁTUMA:

Ópályi Község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Ópályi község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 60/2013.(VII.04.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum: Ópályi, 2013. július 5.

……..

Erdélyi Miklós

polgármester

Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT):

3. számú melléklet a 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelethez.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma:	**Az intézkedés címe, megnevezése:**	**A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi problémák megnevezése:**	**Az intézkedéssel elérni kívánt cél:**	**A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal:**	**Az intézkedés tartalma:**	**Az intézkedés felelőse:**	**Az intézkedés megvalósításának a határideje:**	**Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok):**	**Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi technikai):**	**Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága:**

I. A mélyszegénységben élők és romák esélyegyenlősége:										
1.	Munka- pálya álláskeresési tanácsadás	Romák mélyszegénységben élők felzárkóztatása	Hátrányok leküzdése		Igényfelmérés, megfelelő képzés, tanácsadás kiválasztása célcsoport részvétele a tanácsadás, segítségnyújtás egy munkahely elnyerésére	Polgármester Jegyző, Gyermekjóléti szolgálat, Intézmény vezetők, védőnők, Munkaügyi Központ	folyamatos	foglalkoztatás növekedése, szociális hátrány leküzdése,	Humánerőforrás, Anyagi, pályázati	Foglalkoztatás növekedés szociális hátrány leküzdése.
2.	Mélyszegénységben élők integrálása a munka világába	Aluliskolázottságuk miatt nehezen tudnak	szakmák képzettségek megszerzése		szükséges 8. ált. iskolai végzettség megléte,	Pályázati menedzser, szakmai irányítók képzési	igényfelmérés 30 nap középtávú iskolai	Szakmunkás bizonyítványok megszerzé	képzések helye megfelelő szakemberek	elhelyezkedés lehetőségek az

		elhelyezkedni a munkerő piacon	pályázatok útján		szakma szerzése nők és férfiak körében egyaránt.	központ	képzettség megszervezése hosszú távú eredmény es vizsga	se.	biztosítás a emberi erőforrás, képzési forrás	önkormányzatok segítségével vagy a munkaügyi központok segítségév
3.	Munkaügyi esélyteremtés	Nem minden munkanélküli regisztrált atja magát a munkaügyi központban	a munkanélküli személyek regisztrálják magukat a munkaügyi központba		a célcsoport felkutatása a felmérése, a probléma feltárása, tájékoztatás a támogatásokról az esetleges képzési lehetőségek, munkalehetőségekr	önkormányzat célszemély, munkaügyi központ, családsegítő	folyamatos	a regisztrációval esélyt kaphat a munkára, szociális ellátásra átképzésre,	Humán, és anyagi	Saját maga és családja életminősége pozitív irányba változik.

					ől és egyéb juttatásokról					
4.	A munkanélkülieK képzése.	A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek aránya magas 30 %	Munkahelyteremtés, munka világába való integrálás, képzések szervezése, piacképes szakmák szervezése		Erőforrások teremtése, pályázatok munkahelyek felkutatása a a környező településeken képzések szervezése lebonyolítása, szakképzettség megszervezése kapcsolatfelvétel a munkaügyi szervekkel	Polgármester, jegyző, szoc. üi. munkaügyi központ, vállalkozók munkát adók, oktatók, oktatási intézmények,	a munkanélküliség aránya 25 %-alá csökken	folyamatos	pályázati forrás, önerő, oktató szervező tárgyi feltételek	fenntarthatóság két részben 1. az önkormányzat saját erőforrásai, másrészt az állam által biztosított pályázati rendszeren keresztül folyósított anyagi forrás

					vállalkozó kkal					

II. A gyermekek esélyegyenlősége:

1.	A társadalmi különbségek leküzdése az óvodában	Az óvodába járó HH és HHH gyermekek aránya magas	rend, alapvető életvezetési szokás, fegyelem, rendszer kialakítása a gyermekek életében		A szülők meggyőzése az intézkedés az ő érdeküket szolgálja, együttműködés.	Polgármester, pedagógus, védőnők, gyermekjóléti szolgálat, családsegítő szolgálat	a gyermek 3 éves korától 6 éves koráig	szociális hátrányok csökkenek iskolázottság nő	önkormányzati saját forrás, pályázati lehetőségek	magasabban kvalifikált nemzedék kikerülése
2	A gyermekek szociális és tanulási nehézségeinek elősegítése	családi szocializációs hiányosságok, szülői elhanyagolás, alul iskolázott	képzések, szakmai továbbképzése, magasabb szintű képességek elsajátítása		Játékos formában alapvető viselkedési normák és szabályok elsajátítása	Pedagógus, pszichológus, családgondozó	folyamatos	csökkenek a beilleszkedési problémák iskolai viselkedési és magatartá	Pályázati lehetőségek, anyagi fedezet, emberi erőforrás	Családi kapcsolatok stabilizálódása

		ság a szülő részéről, korai felelőtlen gyermekvállalás	a révén beintegrálódni a munkaerő piacra					si zavarok		
3.	Gyermekek iskolai felzárkóztatása	Gyenge tanulmányi eredmény érdeklődés hiánya a tanulás iránt, magas iskolai hiányzás, szülői érdeklődés hiánya.	szülői értekezletek szervezése révén a tanulmányi eredmények javítása a hiányzások csökkentése érdekében		célcsoport felmérése, a szülői értekezlet felzárkóztató órák szervezése	pedagógusok, intézményvezetők, gyermek és ifjúságvédelmi felelős családgondozó	folyamatos	A felzárkóztató órák szervezésével csökken a gyengén teljesítő tanulók aránya	Humánerőforrás, pénzügyi, pályázati lehetőség	Esélyt kaptak a továbbtanulásra szakmák szerzésére

4.	Hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása	továbbtanulás magas arányba szakiskolákban, alacsony arányban az érettségit adó középiskolákban	Egyéni fejlesztés, felzárkóztatás, továbbtanulási lehetőségek ismertetés motiválás, tanulmányi eredmény javítása, a középiskolában tanulók aránya növelése		támogató programok keresése családi háttér támogatás a ösztöndíjjal továbbtanulási információkkal	Pedagógus, szülő, családsegítő, polgármester, jegyző, oktatási intézmény civil, önkéntes	folyamatos	Javuljon az érettségit adó középfokú végzettségű gyerekek aránya	Pályázati lehetőség, alapítványi támogatások	felsőoktatásban emelkedjen a továbbtanulók száma
5.	Veszélyeztetett gyermekek szocializációs problémájának kezelése	fiatalkorú bűnözés, iskolakerülés, tankötelezettség mulasztása,	az oktatásba való beilleszkedés, veszélyeztetettség megszünt		Jelzőrendszeri tagokkal együttműködés, nevelési tanácsadó, fejlesztő	Nevelési oktatási intézmények, jelzőrendszeri tagok, nevelési tanácsadó	folyamatos	sikerül beilleszkedni az oktatási intézmény be, magatartási	anyagi, tárgyi és szakemberek	Szocializációs problémák javulnak.

		magatartási problémák, hátrányos megkülönböztetés.	etés, magatartási problémák kezelése, bűnmegelőzési program elkészítése.		pedagógus, speciális iskolák, nyári táborok szervezése, családból való kiemelés	, fejlesztő pedagógus, gyermekjóléti szolgálat, jegyző, intézményvezető		problémák megszűnése, csökken a fiatalkori bűnözés		
6.	Az egészséges életmódra és étkezésre nevelés	mozgásszegény életmód, egészségtelen közétkeztetés, betegségek korai kialakulása	Család és közétkeztetés megváltoztatása, szemléletformálás, tudatos életmódváltás		tömegsportok szervezése, egészséges életmódra nevelő ösztönző program, virtus vetélkedők étkezési tanácsadás iskolai tej iskolai alma program	pedagógusok, szülő, szülői munkaközösség, egészségügyi dolgozók	folyamatos	bázis időszakhoz képest jobb eredmények születtek	saját, pályázati, TÉSZ, tárgyi, humán erőforrások	Jobb fizikai teljesítőképesség

III. A nők esélyegyenlősége:										
1.	A nők munkahelyi esélyeinek elősegítése.	A nők foglakoztatása nem azonos elbírálás alá esik a férfi társaikával	a nők és a férfiak azonos eséllyel induljanak egy munka elnyerésére		rugalmas munkaidő megteremtése gyerekbarát munkahelyek kialakítása	adott munkahely foglalkoztató	folyamatos	Nő a foglalkoztatás, hatékonyabb a munka	Pályázati forrás.	A nyugodt légkör a munka színvonalának emeléséhez járul hozzá

2.	A gyes-ről gyed-ről visszatérő nők munkahelyhez hozzájutása	hátrányos megkülönböztetés	esélyegyenlőség megteremtés, családbarát munkahely létrehozása, egyenjogúság		Esélyegyenlőségi fórum létrehozása, esélyegyenlőségi munkatárs alkalmazása, civil szerveztek érdekképviseletek bevonása, rugalmas munkaidő biztosítása	munkaadók, célcsoport képviselői, civil szervezetek képviselői, esélyegyenlőségi munkatárs	folyamatos	egyenjogúság, rugalmas munkaidő biztosítása, elismerés	humán, Pályázati forrás. szociálpolitikai eszközök, adókedvezmények	családbarát munkahely, nagyobb gyermekvállalási kedv

3.	Melyek a nők foglalkoztatását (foglalkoztathatóságát) gátló főbb akadályok?	A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatainak teljes körűen nem nyilvántartottak (gyermekszám, képzettség, családi állapot, demográfiai adatok) a gyermekes családok gazdasági	A nők munkába állását gátló tényezők feltérképezése, beavatkozások elhárításuk érdekében.	Integrált településfejlesztési stratégia	A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatainak áttekintése gyermekszám, képzettség Életkor, családi állapot, demográfiai adatok teljes körű vagy reprezentatív vizsgálat elvégeztet	Polgármester		A nők munkába állását gátló tényezők feltérképezése, beavatkozások elhárításuk érdekében	Pályázati forrás.	A nők munkába állását gátló tényezők feltérképezése, beavatkozások elhárításuk érdekében Humánerőforrás Esélyegyenlőség biztosításával kapcsolatos intézkedések.

		aktivitásáról nem készült felmérés a településen.			ése körükben a munkavállalást akadályozó vagy nehezítő tényezőkről (szakértői segítség igénybevételével).					
4.	A nők visszailleszkedésének segítése a munkába.	a nők munkába állását nehezítő körülmények	a nők munkába állási esélyének a növelése az oktatási intézmények nyitvatartá		Igények felmérése, erőforrások megteremtése, munkaadók felkutatás	munkaadók, családsegítő, önkormányzat, munkaügyi központ	folyamatos	az oktatási intézmények nyitvatartási ideje módosul a településen	Humán, erőforrás. pályázat	a munkába állást követően a célcsoport életminősége javul

			si idejének módosítása, családbarát munkahelyek kialakítása bölcsődék kialakítása		a, felzárkóztató programok szervezése			létrehozandó bölcsőde elősegíteni az anyák munkába állásának esélyeit		
IV. Az idősek esélyegyenlősége:										
1.	Szociális ellátásokhoz való hozzájutásuk elősegítése	az idős korosztály jelentős részének hozzátartozói nem élnek a településen	a megfelelő közszolgáltatásokhoz való hozzájutás minden településen élő részére hozzáférhető legyen		igényfelmérés megállapodás kötés szolgáltatás biztosítás	önkormányzat, kistérségi társulás,	igény szerint azonnal	nő a biztonságérzet, javul az idős emberek közérzete	Házi gondozók, pályázati erőforrások,	szolgáltatásokhoz egyenlő esélyek biztosítása

2.	„Idősek az informatika világában” számítógépes informatikai ismeretek időseknek	az idős emberek informatikai jártassága alacsony	informatikai tanfolyamok szervezése, informatikai eszközök beszerzése, informatikai eszközök hozzáférhetősége		igények felmérése, pályázati lehetőségek felkutatása a tájékoztató fórumok szervezése segítségnyújtás a tanfolyamra való jelentkezésre, e pontok teleház való hozzáférés elősegítése a nyugdíjasok hozzásegítése az informatikai	polgármester, teleház	folyamatos	informatikai tanfolyam sikeres elvégzése	pályázat, Humánerőforrás.	pályázat útján informatikai eszközök beszerzése, ezáltal hozzáférhetővé tétele az érintettek számára

					eszközök használatához					
3.	Az idősek egészségügyi ellátásának javítása	A szociális szolgáltatások bővítése	tájékoztató programok szervezése, önkéntesek bevonása		szűrővizsgálatok szervezése pályázati figyelése, beadása, kapcsolat felvételi eü. és egyházi fenntartású intézményekkel, saját hálózat létrehozása	önkormányzat, jegyző, háziorvos egyház	folyamatos	megáll az elmagányosodás, létrejön egy új egészségügyi hálózat a településen,	anyagi és Humán erőforrás.	az idősek tartós egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzájutása

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége:										
1.	A társadalmi elfogadás problémái	A fogyatékkal szembeni előítéletek	tudatosítsuk és alakítsuk ki embertársainkban az empatikus magatartást		előadások önkéntes munkák szervezése	önkormányzat és annak intézményei	folyamatos	Az empátia kialakítása, emberbarát környezet, jobb légkör	Pályázati erőforrás	nyugodtabb elfogadóbb emberek
2.	A közintézmények akadálymentesítésének problémái	a középületek megközelítése nem megoldott a fogyatékkal élők számára	akadálymentesítés a középületek megközelíthetősége érdekében.		A középületek megközelíthetőségének felmérése a fogyatékkal számának felmérése, tervek készítése, pályázati lehetőségek	önkormányzat, intézményvezetők, kivitelezők, építésügyi hatóság	folyamatos	a középületek 100 %-os akadálymentesítésének megvalósítása	Pályázati és humán	100 %-os akadálymentesítéssel a fogyatékos problémái részben megoldódnak

					beszerzése a megvalósításhoz szükséges szakemberek való kapcsolatfelvétel					
3.	A fogyatékkal élők számára munkahelyteremtés	A megváltozott munkaképességű személyek alkalmazásának hiánya	kedvezmények, a megváltozott munkaképességű személyek alkalmazására, új munkahelyek teremtésére		a célcsoport felmérése, tájékoztatása, a munkáltatók érdekeltségének a vizsgálata, más településen működő munkahelyekre történő szállítása	munkaadók, önkormányzat, fogyatékkal élők érdekvédelmi szervezete	folyamatos	nőtt a településen a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatási aránya	tárgy, anyagi Humánerőforrás.	A fogyatékkal élők rendszeres havi jövedelemhez jutnak, ezáltal nő az életszínvonaluk.

Elfogadás módja és dátuma

I. Ópályi község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Ópályi község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 60/2013.(VII.04) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum: Ópályi, 2013. július 5.

Ópályi Község 2. Önkormányzata

Erdélyi Miklós

polgármester

Az Ópályi Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum 2013. július 04. Partner aláírás

Dátum 2013. július 08 Partner aláírás

Dátum 2013. júl. 08. Partner aláírás

Dátum 2013. július 05. Partner aláírás

Dátum Partner aláírása

HEP elkészítési jegyzék[7]

NÉV[8]	HEP részei[9]										Aláírás[10]
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	

[7] Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással" igazolt dokumentum

[8] A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

[9] A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

[10] Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.